

SULTANI

“Hiçbir yenilgiyi peşinen kabul etmeyin, kendinize ve çevrenize umut olun”

SIRMA ÜÇ

60 Yıllık Mektep Kardeşliği

UMUR TALU

“Benim coğrafyam da kaderim de Galatasaray’dır”

AHMET YÜCE

Yüzünü Güzele Çeviren Dönemin Galatasaraylıları

İZZEDDİN ÇALIŞLAR

Cumhuriyet’in 100. Yılında Kadın Haklarında Neredeyiz?

PROF. DR. MİNE AFACAN FİNDİKLİ

“Hedefim etkin bir iletişim ağının sürdürülebilirliği için çalışmak”

DOÇ. DR. REHA YOLALAN

“Yazmaya merakım kitap okumaya olan merakımdan kaynaklı”

OKTAY ARAS

100 Yıllık Cumhuriyet Çınarı ve Ona Hayat Veren Mektepliler

PROF. DR. CÜNEYT AKALIN

İlaç Sektöründen

AHMET ALTUĞ OĞUZ

Changement de vie: destination Istanbul

LUC TALMON LARODERIE

**Yaşasın Cumhuriyet!
Yaşasın Galatasaray!**

“Bu görevi okuluma ve gençlerimize borç ödeme fırsatı olarak görüyorum”

PROF. DR. MUSTAFA REŞAT DABAK

Cumhuriyetimizin 100. Yılı ve Galatasaray

REHA BİLGE

KATKIDA BULUNANLAR:

HALİL AKGÜL

ARIN ALAGÜN

ALİ NEJAT ALPAT

OKTAY ARAS

AHMET BAŞAR

FİDEL BERBER

REHA BİLGE

İZZEDDİN ÇALIŞLAR

MUSTAFA R. DABAK

NURTEN Y. ERÜS

MİNE A. FİNDİKLİ

MURAT GÜN

BERK KUTENGİN

LUC T. LARODERIE

AHMET A. OĞUZ

ALİ V. OYGÜR

ÇAĞLAR ŞAVKAY

SIRMA ÜÇ

REHA YOLALAN

AHMET YÜCE

ATATÜRK

Kurucu Felsefenin Evrimi

Cumhuriyet'in kurucu felsefesinin ardında, sosyal ve beşeri bilimler alanında Tanzimat sonrası yüz yıl boyunca birikmiş telif ve tercüme eserler vardı. Aydınlanma felsefesi, Fransız Devrimi, 19. yüzyılın düşün ortamı ve Üçüncü Cumhuriyet Fransası'nın pozitivist, solidarist, seküler dünya görüşü Jön Türkleri ve Kemalist kadroları derinden etkiledi. Milli Mücadele Batı'ya karşı verilmiş, Düvel-i Muazzama alt edilmişti. Ancak çağdaş ve laik bir yapılanma sürecinde Atatürk yine Batı'nın düşün ortamından esinlendi.

Prof. Dr. Zafer Toprak'ın yüz yıllık gelişimi süreklilikler ve kesintiler bağlamında ele alan bu değerli çalışması, ana kaynaklara iniyor, Atatürk'ün Çankaya kitaplığının ve sofrasının çağdaş Türkiye'nin oluşumunda ne denli önemli işlev gördüğünü ortaya koyuyor.

Atatürk-Kurucu Felsefenin Evrimi
Zafer Toprak
528 sayfa

SULTANİ DERGİ • KASIM 2023

- 2 Başkanın Mesajı – FİDEL BERBER
- 4 Cumhuriyetimizin 100. Yılı ve Galatasaray – REHA BİLGE
- 6 Cemiyet'ten Haberler
- 11 Cumhuriyetin 100. Yılında 90. Geleneksel Pilav Günümüz – MURAT GÜN
- 28 “Hiçbir yenilgiyi peşinen kabul etmeyin...” – SIRMA ÜÇ İLE RÖPORTAJ
- 34 Yüzünü Güzele Çeviren Dönemin Galatasaraylıları – İZZEDİN ÇALIŞLAR
- 38 “Bu görevi bir borç ödeme fırsatı olarak görüyorum” – PROF. DR. MUSTAFA REŞAT DABAK İLE RÖPORTAJ
- 42 100 Yıllık Cumhuriyet Çınarı ve Ona Hayat Veren Mektepliler – PROF. DR. CÜNEYT AKALIN
- 54 Cumhuriyetin 100. Yılında Kadın Haklarında Ne Durumdayız? – PROF. DR. MİNE AFACAN FINDIKLI
- 58 “Hedefim, etkin bir iletişim ağının sürdürülebilirliği için çalışmak” – REHA YOLALAN İLE RÖPORTAJ
- 64 “Benim coğrafyam da kaderim de Galatasaray'dır” – AHMET YÜCE İLE RÖPORTAJ
- 68 “Yazmaya merakım kitap okumaya olan merakımdan kaynaklı” – OKTAY ARAS İLE RÖPORTAJ
- 72 Changement de vie: destination Istanbul – LUC TALMON LARODERIE
- 76 Cumhuriyet 100, GSL 105 Dönemi 50 Yaşında – GSL 105 DÖNEMİ
- 81 Zorlu Yaşlara Hazırlık – HALİL AKGÜL
- 82 “İlaçta kariyer yolu kadına da erkeğe de eşit derecede açık” – AHMET ALTUĞ OĞUZ İLE RÖPORTAJ
- 86 60 Yıllık Mektep Kardeşliği – UMUR TALU
- 89 Hıfzı Topuz'un Ardından – ALİ VEDAT OYGÜR
- 92 Bulmaca – ALİ NEJAT ALPAT

KAPAK FOTOĞRAFI: Ulaş Beşoklar (125)

KAPAK FOTOĞRAFINDAKİ KARDEŞLERİMİZ: Lise Öğrencileri; Deren Budak (157), Yasin Budak (157) - İlkokul Öğrencileri; Ayşe Neva Fazlıoğlu (3B), Doruk Karaali (4A)

SULTANİ Galatasaraylılar Derneği ücretsiz yayını. YAYIN TÜRÜ: Yaygın Süreli. İMTİYAZ SAHİBİ: Galatasaraylılar Derneği adına Fidel Berber (123), Başkan.
YÖNETİM YERİ: Galatasaraylılar Derneği, Çalılık Sokak N°7 1. Levent Beşiktaş 34330 İstanbul - www.galatasaraylilardernegi.org.tr
YAYIN YÖNETMENİ: Nurten Yalçın Erüs (125) - YAYIN KURULU BAŞKANI: Berk Kutengin (123) - EDITÖR: Filiz Gümüş - GÖRSEL YÖNETMEN: Ahmet Başar (122)
GRAFİK TASARIM: Mehmet Akif Atasoy - FOTOĞRAFLAR: İlgili yazarlar ve GS Müze arşivi.
REKLAM KOORDİNATÖRÜ: Çağrı Nur Timur Telefon: 0212 270 19 08 / Faks: 0212 281 99 02 / E-posta: dernek@galatasaraylilardernegi.org.tr
BASKI: Özgün Basım Ltd., Seyrantepe İstanbul, Sertifika N° 48150 - HER HAKKI MAHFUZDUR. Dergideki yazı, fotoğraf ve diğer görsellerin izin alınmadan veya kaynak gösterilmeden her türlü ortamda çoğaltılması yasaktır.

Başkanın Mesajı

Sevgili Galatasaraylılar,

Cumhuriyetimizin 100. yılında, Sultani dergimizin “Cumhuriyet ve Galatasaray” temasını işlediğimiz bu sayısı ile sizlere ulaşmaktan büyük mutluluk duyuyorum. Sene başında bu anlamlı seneyi bizlere yakışır şekilde, birçok etkinlikle geçirmek üzere yola çıktık ve senenin sonuna yaklaşırken hedeflediklerimizi gerçekleştirmiş olmaktan büyük onur duyuyor, bu konuda çalışmalara devam ediyoruz.

Bu seneki her etkinliğimizde Cumhuriyet ve Galatasaray bağlamını öne çıkarmaya özen gösterdik. Kuruluşumuz günden bu yana vatansever, milletine faydalı gençler yetiştiren Mektebimiz öğrencileri olarak, Cumhuriyetimizin kuruluşunda ve ilk yıllarında görev alan büyüklerimizi rahmetle, minnetle ve gururla anıyorum.

Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Atatürk'ün, “*Ben inkılâp ruhunu ondan aldım*” dediği Tevfik Fikret Ağabeyimizin ve TBMM'nin 28 Ekim 1923 tarihli oturumunda “*Arkadaşlar, egemenlik kayıtsız şartsız milletindir. Kime sorarsanız sorunuz, bu Cumhuriyet'tir. Doğan çocuğun adıdır. Ama bu ad bazılarına hoş gelmezmiş, varsın gelmesin...*” diyerek yeni rejimi kürsüden ilk kez telaffuz eden Meclis Başkanı ve Derneğimiz Kurucusu Ab-

durrahman Şeref Ağabeyimizin kardeşleri olarak; Cumhuriyet'i bugüne kadar yaşattık, yaşatıyoruz ve yaşatacağız. Bu vesile ile Cumhuriyetimizin 100 yıllık yolculuğunun başından sonuna biz Galatasaraylıların izleriyle dolu olduğunu gururla söylemek isterim.

Bu sayımızda Cumhuriyet, Cumhuriyetimizin 100. yılı ve Galatasaray hakkında birbirinden değerli ve anlamlı yazıları sizlerle buluşturmaya özen gösterdik. Bunun yanı sıra Camiamızın kıymetli insan kaynağını gözeterek, bu sayımızda da kendi alanlarında başarılı, Galatasaray adını en yukarılara taşıyan Galatasaraylılar ile röportajlarımızı sürdürdük. Başarılı Galatasaraylı iş insanlarımızla gerçekleştirdiğimiz röportajların, özellikle kariyer planlaması aşamasında olan genç kardeşlerimize ilham verdiğine inanıyor, bu alanda çeşitlilik ortaya koymaya gayret ediyoruz.

Eylül ayı başında, tüm kurumlarımızın neşet ettiği, en kıymetli makamımız olan Galatasaray Lisesi Müdürlüğü'nü Prof. Dr. Murat Develioğlu'ndan devralan Prof. Dr. Reşat Dabak Ağabeyimi kutluyor, yeni görevinde başarılar diliyor, her konuda kendisinin yanında olduğumuzu ve Mektebimiz için tüm imkanlarımızı seferber edeceğimizi buradan da teyit ediyorum. Bu vesile ile bu şerefli görevi başarı ile icra etmiş olan Değerli Kardeşim Prof. Dr. Murat Develioğlu'na

da emekleri için teşekkür ediyor, başarılarının her daim sürmesini diliyorum. Bu sayıda yeni Müdürümüzle yaptığımız röportaj ile hem kendisini daha iyi tanımak hem de vizyonunu siz değerli üyelerimize aktarmak istedik.

Göreve geldiğimizden itibaren Galatasaraylı tüm kurumlar ile yakın ve iyi ilişkiler kurmayı hep öncelikle, bugün de bu doğrultuda çalışmaya devam ediyoruz. Birlikte olduğumuzda Camiamıza katkı için birçok imkân ortaya çıkıyor ve dayanışma refleksimiz ile bu işleri keyifle yapabiliyoruz. Sultanî'nin her sayfasında bu hassasiyetimizin izlerine tanık olabilirsiniz.

Cemiyet faaliyetlerimiz artarak devam ediyor. Aynı anda birçok etkinliği organize ediyor; yeni fikir, öneri ve projeleri hayata geçirmek için söz verdiğimiz üzere çok çalışıyoruz.

1 Haziran 1934'ten bugüne Cemiyet olarak ev sahipliği yaptığımız “Galatasaray Aile Yemeği” geleneğimiz olan Pilavımızı, bu sene 11 Haziran Pazar günü yuvamızda, Mektebimizde gerçekleştirdik. Cumhuriyetimizin 100. yılına yakışır bir Pilav olması için birçok etkinlik ve ayrıntıyı programa dahil ettik. Programımıza, bu yıl mezuniyetlerinin 50. yılını kutlayan 105. Dönem temsilcileri ve Dernek üyelerimizle, Taksim'de Atatürk Anıtı'na çelenk koyarak başladık. Toplu olarak Beyoğlu'nda yürüyüp, Lisemizin ön cephesinde bulunan ve Derneğimiz tarafından tadilatı yaptırılan “Yılanlı Heykel”in açılışını gerçekleştirdik. Galatasaray Müzesi'nde sergilenmesini organize ettiğimiz Faruk Geç Ağabeyimize ait “41 Atatürk Portresi” sergisini açtık ve Pilav programımıza, Tevfik Fikret Salonu'ndaki ödül törenimizle devam ettik. Bu sene 2.'sini verdiğimiz “Galatasaray Üstün Hizmet Ödülü”nün sahipleri; çok değerli Ağabeylerimiz Eser Tezulaş, Ahmet Yüce ve İzzeddin Çalışlar oldu.

Bu sene 105 Devresi'nin 50'nci ve 130 Devresi'nin 25'inci yılları idi. 105 Dönem ağabeylerimizin 50. yıl plaket törenle-

100. yıl coşkumuz 2023 yılı Sultani kapaklarımızda da yansıdı. Şubat sayımızda Tevfik Fikret, Haziran sayımızda Atamız, yılın son sayısında ise Cumhuriyet'i ilelebet yaşatacak olan Galatasaraylı kardeşlerimiz kapağımıza konuk oldu.

Soldan Sağa: Dernek Yönetim Kurulu Üyemiz İhsan Mannaslar, Başkanımız Fidel Berber, kapak fotoğrafımızda yer alan öğrenci kardeşlerimiz Deren Budak (157), Yasin Budak (157), Doruk Karaali (4A), Ayşe Neva Fazlıoğlu (3B), İlkokul Müdürümüz Ferda Önengüt Yapar, Dernek Yönetim Kurulu Üyelerimiz Hasan Cenk Buyurgan ve Arın Alagün.

rini her zaman olduğu gibi Tevfik Fikret Salonu'nda gerçekleştirdik. Programımızı özellikle şehir dışında ve yurtdışında olanlara ulaştırmak amacı ile törenimizi Dernek YouTube kanalımızdan canlı yayınladık.

Etkinliklerimiz sadece kara ile sınırlı değil. **"Sınırsız Galatasaray"** mottosu ile denizlerimizde de etkinliklerimiz devam ediyor. **Sadun Boro** Ağabeyimizi andığımız İstanbul'da **"Adalar Trofesi"** ve bu sene 15-17 Eylül 2023 tarihlerinde 3.'sünü gerçekleştirdiğimiz **"GS Trofe 2023"**, aklımıza ilk gelenler... Bu faaliyetlerle hem Galatasaraylı denizcilerimiz ile birlikte oluyor hem de **Galatasaray Lisesi Denizcilik ve Yelken Kulübü**'ndeki öğrenci kardeşlerimize bu alanda örnek olmaya çalışıyoruz. Yoğun ilgi ve katılım, bizleri ziyadesi ile mutlu ediyor. Hep birlikte çok keyifli, değerli anılar biriktiriyoruz.

Her sene eylül ayı başında **"Yatılılık Hayatını Desteklemek"** amacı ile düzenlediğimiz **"Sultani Balo"**yu, bu seneye özel olarak Cumhuriyet'in 100. yılını vurgulamak adına 27 Ekim 2023'te, Atatürk'ün de birçok kez kaldığı ve İstanbul'da en sevdiği yerlerden biri olan **Pera Palas Oteli**'nde gerçekleştirdik. Atamızın sevdiği şarkılar, marşlar ve mekânın unutulmaz ortamı ile gerçekten çok anlamlı ve özel bir gece oldu. Galatasaray dayanışmasının coşkusunu doyasıya yaşadığı-

mız bu etkinlik ile lisemize **500.000,00 TL**'lik bir bağış yapma imkânı da bulduk. Bu ilginin ve desteğin gelecek yıllarda da artarak devam edeceğine tüm kalbimle inanıyorum.

Cumhuriyetimizin 100. yılını, her sene olduğu gibi Dernek Lokalimizde **"Cumhuriyet Resepsiyonu"** ile kutladık. Bu sene 4. kez Dernek olarak katıldığımız **İstanbul Maratonu**'nda da mottomuz **"Cumhuriyet ve Galatasaray"** idi. Derneğimiz için tasarladığımız koşu formaları ile üyelerimizle birlikte koşarken, lisedeki kardeşlerimiz de sosyal sorumluluk projeleri olan **"Galatasanat"** için bu maratonda yerlerini aldılar.

10 Kasım'da Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ebediyete intikalinin 84. yıldönümünde her sene olduğu gibi Mektebimizde, liseli ve ilkokullu kardeşlerimizle saygı ve özlemle anıdık. Dergimizin bu sayısının kapak fotoğrafını da bu törene katılan liseli ve ilkokullu kardeşlerimiz vermiş oldu. Bu vesileyle Cumhuriyetimizin 100. yılında bu büyük emanetin yılmaz savunucuları olacak genç Galatasaraylı kardeşlerimizle bu çekimi gerçekleştiren, 125 Devresi'nden fotoğraf sanatçısı sevgili **Ulaş Beşoklar** Kardeşime, teşekkürü bir borç bilirim.

10 Kasım'ın ardından **Selanik'e** gittik. Makamında ziyaret ettiğimiz Selanik

Başkonsolosumuzla, ziyaretin devamında **Atamızın Evi**'ni birlikte görme imkânı bulduk.

Meslek Grupları ile Kültür-Sanat ve Okur-Yazar Buluşmaları, "Sınırsız Galatasaray" ve **"Sarı Kırmızı Sağlık Sohbetleri"**, Derneğimizde devam eden etkinliklerimiz... Gösterdiğiniz yüksek ilgi ve katılım, bizleri bu konuda cesaretlendiriyor. Destekleriniz için çok teşekkür ediyorum.

Bu sene 3.'sünü düzenlediğimiz **"Bodrum Buluşmamız"**'ı, 29 Temmuz'da gerçekleştirdik. Galatasaray Spor Kulübü Başkanı **Dursun Özbek** Ağabeyimiz ve Bodrum Belediye Başkanı **Ahmet Aras**'ın katılımı ve şampiyonluk kupamızın Bodrum'a gelmesi, gecemizi çok daha keyifli kıldı. Gece boyunca Cumhuriyetimizin 100. yılını, şarkılarla ve marşlarla kutladık. Bodrum'da yaşayan üyelerimiz her sene olduğu üzere bu sene de Dernek döviz ve bayrakları ile **30 Ağustos ve 29 Ekim** kortejlerine katıldı.

Derneğimiz bizim **"13. Sınıfımız"**. Derneğimize destek olmak, onu güçlü kılmak, Lisemize olan borcumuzu ödemenin de bir yolu. Galatasaray Lisesi, bizlerin ailesi, ocağı, yuvası, kutsalı; Cemiyetimiz de okuldan sonraki yuvamız... Kimi zaman herhangi bir destek, kimi zaman *network*, kimi zaman maddi katkı ile yanımızda olmanız çok değerli. Lütfen bizleri katkılarınızdan mahrum bırakmayın.

Sultani Dergimizin yapım aşamasında gönüllü olarak destek olan, zaman ayıran, içeriğine katkı sunan, kısaca Galatasaray dayanışmasını en somut şekli ile yaşatan tüm Galatasaraylılara buradan teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Dergimizin bugünkü haline gelmesi için çok içten verilen her desteğin bizler için anlamı çok büyük. Tabii ki bir büyük teşekkür de yaptığımız çalışmalarda bizleri yüreklendiren, enerji veren yorumlarınız, ufuk açan önerileriniz ile sizlere... Lütfen destekleriniz ile yanımızda olmaya devam ediniz.

Bir sonraki sayımızda buluşana kadar, Cemiyete gelin, Derneği takip edin, iletişimde kalın, sağlıklı ve hoşça kalın.

Sevgi ve saygılarımla...

Cumhuriyetimizin 100. Yılı ve Galatasaray

Galatasaray Lisesi ve bu okuldan yetişmiş öğrenciler, Cumhuriyet Türkiye'si'nin kuruluşuna coşku, gurur ve sevinç duygularıyla katıldılar. Galatasaraylılar; edebiyat, bilim, sanat, düşünce akımları, hukuk, politika, medya, diplomasi, iş dünyası, kadın hakları ve tıp alanlarında Cumhuriyet Türkiye'si'ne, büyük katkılar yapmayı başardı. Atatürk'ün okula gelişi ve okula gösterdiği yakın ilgi, hiçbir zaman unutulmadı. Onun Galatasaray için imzaladığı özel resim, Galatasaraylılar için unutulmaz bir an ve her zaman gururla anacakları tarihi bir anıdır.

Sevgili Galatasaraylılar,

Hiç kuşku yok ki Türk tarihinde **Cumhuriyet** bir **sürekliliktir**. Türk toplumunda çok uzun yüzyılların sonunda gelişmiş kurumsal bir devlet geleneğinin, bağımsızlık duygusunun ve devlete sahip çıkma sezgisinin bir devamıdır Cumhuriyet. Bu bakımdan bir sürekliliktir.

Hiç şüphe yok ki Cumhuriyet, genel yaklaşıma göre 19. yüzyılda - bana göre 18. yüzyılda - belki de daha erken başlamış olan arayışların, yenileşme düşüncesinin ve bu yönde uğraş verilen çabaların son aşamasıdır ve bu bakımdan bir sürekliliktir.

Başta **Atatürk** olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran kadrolar, Galatasaray, askerî okullar ve tıbbiye gibi, İmparatorluğun okullarında eğitim almış; yeni düşüncelerle tanışmış; İmparatorluğun durumu ve geleceği üzerine düşünmüş insanların eseridir. Cumhuriyeti kuran iyi eğitilmiş, özverili ve cesur insanların yetiştiği ortam bakımından da Türkiye Cumhuriyeti bir sürekliliktir.

Ama Türkiye Cumhuriyeti, bu yukarıda saydıklarımı özümsemiş, sentezlemiş ve yeniden yorumlamış bir toplumsal oluşumdur: Türk toplumunun ve Türkiye'nin ekonomide, sanatta, bilimde, teknolojiye ve sporda ileri gitmesi, evrensel bir başarıyı yakalaması için gerekli ve zorunlu altyapının temelini atmıştır. Bu bakımdan Türkiye Cumhuriyeti, **kökten** ve **radikal** bir **değişim hareketidir**.

Öte yandan **Türk Kurtuluş Savaşı** ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu, yüzyıllardır dünyayı kasıp kavuran, ezen, yoksullaştıran sömürge imparatorluklarına karşı verilmiş büyük bir mücadele; onlara karşı kazanılmış **büyük** bir **zaferdir**. Türk Kurtuluş Savaşı,

Vietnam'dan Çin'e; Hindistan'dan Cezayir'e ve Afrika'nın uzak köşelerine kadar anti-koloniyal ulusal hareketlerine, başarısıyla öncü olmuştur. Bu bakımdan Türkiye Cumhuriyeti, **dünya tarihini** ve **"mazlum halkların" yazgısını değiştiren**; büyük, derin ve **evrensel** bir **devrimdir**.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ayrılmaz bir parçası olan **Lozan Antlaşması** ise - ki o antlaşmaya imza atmış olan ülkelerin listesi göz önüne alınırsa kolayca görülebilir - sömürgeci devletlere ve sömürge imparatorluklarına karşı, **"mazlum halklar ve ülkeler"** tarafından en az iki yüzyıldır kazanılmış ilk büyük **diplomatik zaferdir**. Boğazlar konusunda Türkiye'nin egemenlik haklarını güvence altına alan **Montreux Antlaşması** ve **Hatay**'ın yeniden Türkiye ile birleşmesi de bir büyük başarı öyküsüdür. Lozan, Montreux ve Hatay; Türkiye Cumhuriyeti'nin barış yoluyla elde ettiği, **Karadeniz** ve **Akdeniz**'i etkileyen büyük bir **jeopolitik dönüşüm**, dünya dengelerindeki değişimi dengeleyen **barışçı bir devrimdir**.

Türkiye Cumhuriyeti, **Uzak Asya**'dan, **Çin**'den, **Hindistan**'dan **Batı Asya** ülkelerine; oradan **Kuzey Afrika**'ya kadar çok geniş bir coğrafyada, **kendi gücü, kendi zaferi** ve **kendi başarısıyla** kurulmuş **ilk Cumhuriyet rejimidir**. Türkiye Cumhuriyeti, geniş bir coğrafyaya ışık vermiş; **"Cumhuriyet'in mümkün olduğunu"** göstermiş ve **öncülük** etmiştir. İşte bu yönüyle de Türkiye Cumhuriyeti evrenseldir ve büyük bir **politik devrimdir**.

Arkeolojiye verdiği önem, yapılan kazılar ve yetiştirilen arkeologları ve müzeleriyle Türkiye Cumhuriyeti, **Sümer** ve **Hitit** uygarlıklarını dünyaya açmış ve tanıtmıştır. Sümer, Hitit, Çatalhöyük ve şimdi ise **Göbeklitepe** Türkiye Cumhuriyeti'nin Dünya kültür mirasına bir katkısı, evrensel kültüre bir armağandır.

Ama Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı İmparatorluğu da dediğimiz İmparatorluk Türkiye'sinin tarihine de büyük önem vermiş; **İsmail Hakkı Uzunçarşılı**, **Mustafa Akdağ**, **Ömer Lütfi Barkan**, **Mustafa Cezar** ve **"tarihçilerin kutbu"** diye anılan **Halil İnalçık**; yaptıkları araştırmalar ve eserleriyle **Türk tarih yazımını** ve **Türk tarihini evrensel bir boyuta taşımışlardır**.

Bugün Türk kültür dünyasının ve İmparatorluk döneminin evrensel kültüre büyük bir katkısı olarak kabul gören **Piri Reis** de Türkiye Cumhuriyeti'nin çabalarıyla dünya kültür mirasındaki tartışılmaz yerini almıştır. Unutmayalım; Piri Reis Haritası, 1929 yılında bulunduğu zaman, Atatürk'ün manevi kızı **Afet İnan** da haritayı inceleyen kurul içerisinde yer almış; sonra bu konuda çok değerli bir kitap yazmıştır. Afet İnan'la birlikte, yeni kurulmuş Türkiye Cumhuriyeti, **bir kadın bilim insanının elinden Türk kültür mirasını uluslararası bilim dünyasına tanıtmıştır**. Ne mutludur ki Afet İnan, tek örnek olarak kalmamış; arkeolog, doktor, yönetici, yazar, sanatçı, bilim insanı ve sporcu olarak pek çok kadın, Türkiye Cumhuriyeti'nin gelişmesinde ve dünyaya açılmasındaki yerini almış; uluslararası başarılarına da imza atmıştır.

Bugün geriye dönüp baktığımız zaman, Cumhuriyet tarihindeki en çarpıcı başarıların ve hedeflerin başında, Atatürk'ün uzak görüşüyle Türkiye Cumhuriyeti'nin **kadın hakları** ve özgürlükleri alanında başlattığı hareketin yer aldığı görülmektedir. Atatürk'ün ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kadın hak ve özgürlükleri alanında yaptığı atılım, sadece **Asya** ve **Afrika** ülkeleri değil, pek çok **Avrupa** ülkesi bakımından da öncü ve radikal bir devrim niteliğini taşımıştır.

Kurulduğu **1481** yılından beri varlığını bir erkek okulu olarak sürdüren Galatasaray'ın, **1965-1966** öğrenim yılıyla birlikte **kız öğrencilere de açılması** ise Cumhuriyet'in işte bu büyük devrimiyle Galatasaray'ın ve Galatasaraylıların buluşma anı olmuş; kadınlar Galatasaray'ın ayrılmaz bir parçası olmuştur. Şimdi bu anlamlı kararın, mutlu sonuçlarını yaşıyor ve görüyoruz.

Öğrencilerinin tatlı-sert bir üslubuyla anımsadığı Okul Müdürü **Abdurrahman Şeref Efendi** aynı zamanda İmparatorluğun son resmî tarihçisi, yani vakanüvisi idi. Abdurrahman Şeref Efendi modern Türk tarihçiliğinin de kurucusu sayılmaktadır. "*Hilal-i Ahmer*", yani **Kızılay**'ın yanında, 1908 yılında ülkenin ilk sosyal ve kültürel kurumları arasında yer alan "**Galatasaraylılar Derneği**"nin de kurucusudur.

Ama kendisi tarihçi olan Abdurrahman Şeref Efendi'nin, tarihe ölümsüz bir biz iz bıraktığı an; yeni kurulmuş **Türkiye Büyük Millet Meclisi**'nde **28 Ekim 1923** günü söylediği şu sözlerdir:

"Arkadaşlar, egemenlik kayıtsız şartsız milletindir. Kime sorsanız sorun Cumhuriyet'tir. Doğan çocuğun adıdır."

Abdurrahman Şeref Efendi, işgal altındaki İstanbul'da durmak istememiş; ilerlemiş yaşına rağmen Kurtuluş Savaşı'na ve daha sonra milletvekili olarak TBMM'ne katılmıştı. Böylece Türkiye ve Dünya, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş duyurusunu ilk kez Abdurrahman Şeref Efendi'nin ağzından ve Meclis kürsüsünden öğrenmiş oldu. Abdurrahman Şeref Efendi müdürümüzün TBMM'de yaptığı tarihi konuşma, Galatasaraylılar için bir gurur nedenidir.

Yine Abdurrahman Şeref Efendi'nin önermesi ve desteğiyle okul müdürlüğüne atanan **Tevfik Fikret**'in ise aynı zamanda başta Atatürk olmak üzere, Cumhuriyet'in kurucu kadrolarını şiiirleriyle etkilediğini biliyoruz. Galatasaray Lisesi'nin eğitimini daha da ileriye götüren, okul içerisinde yeni bir kültür ve spor ortamının kurulmasına öncülük eden Tevfik Fikret, aynı zamanda da Galatasaray futbol takımının kurucusu gençlere kol kanat germiş; **Asım Tevfik Sonumut** gibi yetenekli kurucuların, okulda öğretmenlik yapmalarını sağlamıştır.

Galatasaraylılar Derneği Divan Başkanı Reha Bilge

Galatasaray tarihi konusundaki pek çok bilgiyi bize aktaran, ilk **Galatasaray Kulübü** üyeleri arasında seçkin bir yer tutan **Ruşen Eşref (Ünaydın)** ise burada anılması gereken bir başka isimdir. Modern basınımızın kurucu ustalarından sayılan Ruşen Eşref, Çanakkale Savaşı'nı bir gazeteci olarak izlemiş ve röportajlarını yayınlamıştı. İşgal döneminde ise hiç tereddüt etmeden Ankara'daki ulusal kurtuluş hareketine katılmış, kalemiyle destek vermiş, Cumhuriyet'in kuruluş aşamalarına doğrudan tanıklık etmiş, bunları yazmıştı.

Galatasaray Kulübü'nün Kurucu Başkanı **Ali Sami Yen** ise zaten Türk kültür tarihine çok büyük katkılar yapmış bir babanın, **Şemsettin Sami Bey**'in oğluydu. Kültürü, inceliği, şıklığı ve davranışlarıyla Türkiye Cumhuriyeti'nin saygın bir takım önderi, üstün bir kulüp başkanı oldu. Onun temel özelliği, Türk futbolunun kuruluşuna öncülük eden insanlar arasındaki tartışılmaz rolüdür.

Ama Ali Sami Yen; şiir, edebiyat ve spor alanında yetenekli, Çanakkale kahramanı veya Cumhuriyetin gönüllü kadroları arasında yer alan pek çok genç de Galatasaray Spor Kulübü'nün renklerinin altında birleştirmişti. Bir spor kulübünde, başka pek benzeri olmayan bir kültürel ortam yaratmış; bugün dünya çapındaki bir marka durumuna gelen Galatasaray Spor Kulübü'nün, Cumhuriyet'in en başarılı ve evrensel bir spor kulübü olmasının önünü açmıştı.

Türkiye Cumhuriyeti için millî bir devlet ve politikanın baskısından kurtulmuş, ideallere, kültüre ve bilince dayalı milliyetçilik arayışına yazı ve kitaplarıyla büyük katkı ve etki yapan

Mehmet İzzet; Cumhuriyet'in Türk dış politikasının ana çizgilerinin belirlenmesinde büyük bir rol oynayan, Türk dış politikasında **Kıbrıs**'ın stratejik boyutunu öne çıkartıp dünya çapında saygın bir diplomat olarak tarihe geçen **Fatin Rüştü Zorlu**; Türk toplumu ile Türkiye Cumhuriyeti'nin yapısına ve çıkarlarına uygun bağımsız ve demokratik bir sosyalizm arayışıyla düşünce tarihine geçen **Mehmet Ali Aybar**; hiç şüphesiz Türk edebiyatının büyük bir ustası ve Cumhuriyet'in tiyatro tarihinin kurucularından, neşeli ve yetenekli yazarı **Haldun Taner**; Türkiye Cumhuriyeti'nin basın ve medya tarihinin kuruluş yıllarının neredeyse tümünü meydana getiren **Sedat Simavi**, **Ali Naci Karacan** ve **Yunus Nadi**, bu birkaç satıra adları sığmayacak nice Galatasaraylı daha...

Türkiye Cumhuriyeti'nin, o çok büyük; zorlu ve çetin ama başarılı serüveniyle birlikte, 100. yılının kutlu olmasını; 200. yılına doğru çıktığımız bu uzun yolculukta, Türkiye Cumhuriyeti ile birlikte Galatasaray'ın da başarılarının devamını diliyorum.

Bu yazı, 28.10.2023 Cumartesi günü, "100. Yılında Türkiye Cumhuriyeti Özel Gündemi"yle gerçekleştirilen Galatasaraylılar Derneği Divan Toplantısı'nda, Divan Başkanı Reha Bilge'nin yaptığı açılış konuşmasının ana metnidir.

Cemiyet'ten Haberler

Sultani Turnuva şampiyonları

Geleneksel **Sultani Turnuva**, bu yıl da futbolun yanı sıra basketbol ve voleybol turnuvaları ile mart ayında başladı ve Pilav Günümüzde yapılan şampiyona müsabakalarıyla sonlandı. Futbol dalında gerçekleşen turnuvaya, toplam 25 devre ile 200'ü aşkın mezunumuz katılım sağladı. Basketbol dalında 9 devre, voleybol dalında 6 devrenin katılımıyla gerçekleşen Sultani Turnuvarımızın, futbol dalında şampiyonu **150. Devre** mezunlarımız olurken; basketbol dalında **149. Devre** ve voleybol dalında karma oynayan **139. ve 142. devreleri**, birinci olarak şampiyonluğun sahibi oldu.

Cumhuriyet Buluşmaları

Cumhuriyetimizin 100. yılına özel Cumhuriyet Buluşmaları'nın ilki, 11 Mayıs'ta gerçekleşti. Konuğumuz 93. Dönem mezunlarımızdan Emekli Büyükelçi **Uluç Özülker** ile "**Türk Dış Politikası ve İkinci Yüzyılda Atatürk İlkelerinin Artan Önemi**" üzerine uzun soluklu ve keyifli bir sohbet gerçekleştirdik.

19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı'nda başarılı öğrenciler

19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı'nı, Cumhuriyetin yüz akı Mektepli kardeşlerimizin gurur veren başarı hikâyelerini dinleyerek kutladık. Ulusal ve uluslararası platformlarda spor, bilim ve sanat alanlarında Mektebimizi ve Türk gençliğini üstün başarıyla temsil eden 9 kardeşimiz, 19 Mayıs Cuma günü Dernek Lokalimizde konuğumuz oldu.

Kardeşlerimizin umut ve gurur veren başarı hikâyelerini, Derneğimiz Spor Komitesi Başkanı 126. Dönem mezunlarımızdan **Aysun Yanbol**'un moderatörlüğünde dinledik. Onları daha yakından tanıyarak, Atamızın gençlere armağanı olan bayramımızı coşkuyla kutladığımız çok özel bir akşam geçirdik.

Mekteb-i Sultani Denizcileri Kalamış Adalar Trofesi

Mekteb-i Sultani Denizcileri'nin 6 Mayıs 2023 Cumartesi günü gerçekleştirdiği "GS Kalamış - Adalar Trofesi"ne, 5 tekne ile katılan 23 Galatasaray Lisesi Denizcilik ve Yelken Kulübü öğrencisi kardeşimiz ile 5 Galatasaray Liseli denizcimiz, güzel bir günde eşsiz hatıralar biriktirerek bir sonraki trofede buluşmak üzere sözleştiler.

Şampiyonluk Kupası Cemiyet'te

Şampiyonluk maçını abla, ağabey ve kardeşlerimizle Cemiyette hep beraber, tek yürek izledik. Cumhuriyetimizin 100. yılında üstün bir performans sergileyen ve 23. şampiyonluğu ile Türkiye'nin tartışmasız en büyüğü olduğunu bir kez daha ispatlayan **Spor Toto Süper Lig 2022-2023 Sezonu Şampiyonu Galatasarayımızın** şampiyonluk kupası Cemiyet'te bizimleydi. Cumhuriyetimizin 100. yılında gelen 23'üncü zaferimizi hep birlikte doyasıya kutladık.

Galatasaray Üniversitesi Yeni Rektörü Prof.Uludağ'ı ziyaret ettik

Galatasaray Üniversitesi Rektörlüğü'ne atanan Sayın **Prof. Dr. Abdurrahman Muhammed Uludağ**'ı, 9 Haziran'da makamında ziyaret ettik. Kendisini tebrik ederek, görev süresi boyunca Üniversitemize yapacağı değerli katkılarına olan inancımızı dile getirdik.

Prof. Dr. Abdurrahman Muhammed Uludağ kimdir?

Prof. Dr. Abdurrahman Muhammed Uludağ, Ankara Fen Lisesi'nden sonra 1989 yılında Boğaziçi Üniversitesi Matematik Bölümü'nden mezun oldu. Yüksek lisansını İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde tamamladı. 1997 yılında Grenoble II Üniversitesi'nde doktora eğitimine başladı. 2001 yılında Galatasaray Üniversitesi Mühendislik ve Teknoloji Fakültesi'nde yardımcı doçent doktor olarak görev aldı, 2010 yılında ise profesör ünvanı kazandı.

Galatasaray Üniversitesi Rektör ve Rektör Yardımcılarımızı Derneğimizde ağırladık

Galatasaray Üniversitemiz Rektörü Sn. **Prof. Dr. Abdurrahman Muhammed Uludağ**, Rektör Yardımcıları Sn. **Prof. Dr. Temel Öncan** (124) ve Sn. **Prof. Dr. Pınar Memiş Kartal**'ı (126), Dernek Lokalimizde ağırladık. Yeni görevlerinden dolayı kendilerini bir kez daha kutlarken, kıymetli hocalarımıza Galatasaraylılar Derneği olarak, desteğimizi ve iş birliği dilekelerimizi ifade ettik.

Galatasaray Lisesi Yeni Müdürümüz görevine başladı

En kıymetli makamımız, Tevfik Fikret'in makamı Galatasaray Lisesi Müdürlüğü'nü **Prof. Dr. M. Reşat Dabak** (117) üstlendi. Yüzüncü yılını kutladığımız Cumhuriyetimizin teminatı pırıl pırıl genç kardeşlerimizin, aydınlanmanın öncüsü olan ocağımızda “**Galatasaray Liseliler**” olarak yetişmelerinde en önemli katkıyı verecek olan kıymetli Müdürümüzün her zaman yanında olduğumuzu belirtir ve yeni görevinde başarılar dileriz.

Yeni Lise Müdürümüz Prof. Dr. Dabak'ı ziyaret ettik

En kıymetli makamımız olan Galatasaray Lisesi Müdürlüğü görevini devralan Prof. Dr. M. Reşat Dabak'ı 12 Eylül'de makamında ziyaret ettik. Derneğimizin kendisine ve mektebimize tam ve güçlü desteğini bir kez daha ifade ederken, kıymetli Müdürümüze yeni görevinde başarı dileklerimizi ilettik. Mektebimiz, yeni Müdürümüz Prof. Dr. M. Reşat Dabak yönetiminde, 2023-2024 Eğitim-Öğretim yılına büyük bir enerji ve Cumhuriyet coşkusu ile başladı. Tüm öğrenci kardeşlerimize Cumhuriyet'in izinde verimli ve başarılı bir öğretim yılı diliyoruz.

Prof. Dr. Mustafa Reşat Dabak kimdir?

Prof. Dr. Mustafa Reşat Dabak 1966 doğumlu olup, 1986 yılında Galatasaray Lisesi'nden, 1992 yılında İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Aile Hekimliği ihtisasını, 2000 yılında Kartal Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde tamamladı. 2001-2003 yılları arasında, Kadıköy AÇSAP'ta mecburi hizmetini yaptı. 2009 yılında doçentlik, 2020 yılında profesörlük ünvanı aldı. 2003-2019 yılları arasında, Kartal Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde Aile Hekimliği Kliniğinde eğitim görevlisi olarak çalıştı. 2019 yılından itibaren SBÜ Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde Eğitim ve İdari İşler Sorumlusu olarak görev yaptı. Derneğimizin 2883 sicil numarası ile 34 yıllık üyesi olan yeni Müdürümüz, aynı zamanda **Galatasaray Eğitim Vakfı** yönetim kurulu üyesidir.

CEMİYET'TEN HABERLER

Pilav Günü, sabah saat 09.15'te **Taksim Atatürk Anıtı**'na çelenk koyma töreniyle başladı. Törene katılanlar arasında Galatasaraylılar Derneği Yönetim Kurulu Başkanı **Fidel Berber** ve Yönetim Kurulu Üyeleri, Galatasaray Lisesi Müdürü **Prof. Dr. Murat Develioğlu**, Galatasaraylılar Derneği Divan Başkanı **Reha Bilge**, Galatasaray Spor Kulübü Başkanı **Dursun Aydın Özbek**, Galatasaray Spor Kulübü Divan Kurulu Başkanı **Aykutalp Derkan**, Galatasaray Yardımlaşma Vakfı Başkanı **Betül Pasinler**, Galatasaray Lisesi'nden mezuniyetlerinin 50. yılını kutlayan Galatasaray Liseliler ve Galatasaraylılar Derneği üyeleri vardı.

Pilav 2023'te, geçtiğimiz mart ayında kırılan Yılanlı Heykelimizin, restore edilmiş yenisini, törenle yerini buldu.

Pilav sabahı heykelimiz her zamanki yerinde, Lisemizin ön cephesinde yerini aldı. Galatasaraylılar Derneği olarak, maddi ve manevi değerlerimize, bu zamana kadar olduğu gibi bundan sonra da sahip çıkmaya devam edeceğiz.

MURAT GÜN (127)

GALATASARAYLILAR DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ

Cumhuriyetin 100. Yılında 90. Geleneksel Pilav Günümüz

Sevgili Abla, Ağabey ve Kardeşlerim,

Cumhuriyetimizin 100. yılında büyük bir heyecanla yola çıktığımız etkinlikler serisinde, 90. yaşımı kutlayan **Pilav Günü** organizasyonumuz, elbette ki bambaşka bir yer alacaktı. Bu bilinçle, göreve geldiğimiz mart ayından itibaren, unutulmaz bir Pilav Günü için çalışmalarımızı hızlandırdık. Önceki yıllarda çitayı çok yükselterek, Pilav etkinliğini neredeyse tüm güne yayılan bir organizasyona dönüştüren yönetimlerimizden ilham alarak; kültür, sanat ve sporla dolu bir program oluşturmayı hedefledik ve bunu da başardığımızı düşünüyoruz. İlk olarak “damak tadı” dedik. Adı üstünde Pilav Günü’nde olmazsa olmazımız, lezzetli bir Pilav menüsü çıkarmaktı. Ne de olsa çocukluğumuzdan itibaren hafızamızın en derinlerine kazınan lezzet, hepimiz için çok önemliydi. Bu itibarla birkaç kez tadım yaparak; Galatasaray pilavı, kuzu tandır, çoban salata ve tulumba tatlısından oluşan menümüzü, bize yakışacak bir hale getirdik. Pilav Günümüzde aldığımız olumlu yorumlar da çabalarımızın boşa gitmediğini çok şükür hissettirdi.

Bu yılki Pilav Günümüz, Cumhuriyetimizin 100. yılı coşkusuyla birleşince çok farklı ve özel kutlamalara sahne oldu. Güne **Taksim Atatürk Anıtı**’na çelenk koyma töreni ile başladık. Mezuniyetlerinin 50. yılını kutlayan 105. Devre’nin de kalabalık katılımıyla renklendirdiği tören, Cumhuriyetimizin banisi Ulu Önder **Mustafa Kemal Atatürk** ve silah arkadaşlarının anılması ve saygı duruşunun ardından tamamlandı. İstiklal Caddesi’nde toplu olarak yaptığımız yürüyüşün ardından, Derneğimiz tarafından restore edilen **Yılanlı Heykel**’in açılış törenini yapıp; **Galatasaray Müzesi**’ne geçtik. Sırada **Faruk Geç Ağabey**imizin “**Atatürk Portreleri Sergisi**” açılışı vardı. **Cihat Burak Ağabey**imizin “**1 Sergi 2 Hikâye**” konulu sergisi de İnan Kıraç Salonu’nda, Pilav Günümüze anlam katan ikinci buluşma mekânımız oldu.

Pilav töreni için her zamanki gibi **Tevfik Fikret Salonu**’na geçtik. Büyük Atatürk’ün “**Ben inkılâp ruhunu ondan aldım**” dediği **Tevfik Fikret**’in adının verildiği bir mekânda, 100. yıl konuşmaları da bir o kadar anlamlı oldu elbette. Divan Kurulumuz tarafından çok kıymetli **Eser Tezulaş, Ahmet Yüce ve İzzeddin Çalışlar** Ağabeylerimizin “**Galatasaray’a Hizmet Ödülleri**”ni almasıyla törenimizi tamamlayıp, yemekhanelere geçtik. Pilavlarımızı kaşıklarken bir yandan da devre arkadaşlarımızla hasret gideren mezunlarımız için bahçede birçok aktiviteyi de başlattık.

CEMİYET'TEN HABERLER

Galatasaray Müzesi'nde ünlü ressam **Faruk Geç** Ağabeyimizin Atatürk portrelerinden oluşan sergisinin açılışı; Tevfik Fikret Salonu'nda Galatasaray Lisesi mezuniyetinde 50. yıllarını dolduranlar için düzenlenen berat töreni; İnan Kırac Sergi Salonu'nda **Cihat Burak** Ağabeyimizin "1 Sergi 2 Hikâye Sergisi"; bahçede Galatasaray Liseli şair **Özdemir Asaf** Anma Programı; müzik ve tango gösterileri; yıl boyu süren **Sultani Turnuvasının** voleybol, basketbol ve futbol final maçları ve kupa töreni ile sponsorlara plaket takdimi, Pilav 2023'ün gün boyu süren programının ana başlıklarıydı.

Tevfik Fikret Salonu'nda saygı duruşu ve İstiklal Marşı ile başlayan törende, **İrfan Aktar** Ağabeyimiz ile yaş kütüğüne çivi çakılmasının ardından konuşmalara geçildi.

Pilav 2023'te Lise bahçesine kurulan özel standta **23. Süper Lig Şampiyonluk Kupası** sergilendi. Galatasaraylılar, kupa ile fotoğraf çektirmek için uzun kuyruklar oluşturdu.

90. GELENEKSEL PİLAV GÜNÜMÜZ

Özdemir Asaf Ağabeyimiz anısına düzenlediğimiz “*Şiirini Kap Gel*” etkinliği, **Tango Kulübü** öğrencileri tarafından hazırlanan “*Koridorda Dans*” gösterisi ve lise kulüpleri ile öğrencileri buluşturan çalışmalarımıza, önemli sayıda katılımcı olmasına çok sevindik. **Tiyatro, Edebiyat, Münazara, Yelken ve Halk Oyunları** kulüpleri eski (mezun) ve yeni (öğrenci) üyeleri bir arada keyifli sohbetler yaparken; **Mentorluk Komitemiz** de menti ve mentorlerle bir araya gelip gelinecek dönemleri planladı.

Pilav'ın vazgeçilmezi haline gelen **Chateau Sahne**'de okul gruplarımız **156, 157 ve 158 devreleri, Ege Günay (141) Orkestrası ve Bener Akbaş (90), Ender Enön (94), Firuz Soyuer (113) ve Pervin Bilginer'den (119)** oluşan **GSL Vista** katılımcılara keyifli anlar yaşattı. Tüm gün süren **Sultani Turnuva** final müsabakalarında; futbol, basketbol ve voleybol alanlarında çekişmeli müsabakaların ardından şampiyonlar belli oldu ve ilk üçe giren takımlara madalyalarını verdik. Sponsorlarımızın ikram ve tanıtım çalışmaları ile renklendirdiği konser alanımızın hemen yanında konumlanan **2022-2023 Türkiye Lig Şampiyonluğu Kupamız** da en çok ilgi çeken alanlardan biri oldu.

Derneğimizin ve Vakıflarımızın stantlarını ziyaret eden mezunlarımızı, Pilav organizasyonumuzun kreşendosu “**Cumhuriyet Bandosu**” ile buluşturduğumuzda, ön bahçede kırmızı beyaz bir şölen yaşandı. Dağıttığımız bayrakları coşkuyla dalgalandıran mezunlarımız, marşlar eşliğinde 100. yılımızı kutladı. Sabah 9.00'da başlayan günü, akşamüstü 17.00 civarında tamamlayıp, kutlamalara Nevzade ve elbette Cemiyetimizde devam etmek üzere okuldan ayrıldık.

Bu vesileyle Pilavımıza destek vererek yanımızda olan Altın Sponsorlarımız **Yüce Auto** ve **Point Hotel**'e, Gümüş Sponsorlarımız **GSYİAD** ve **Eti**'ye, Bronz Sponsorlarımız **Atölye Eğitim, Brooks Brothers, Metin Öztürk, Sixt Rent A Car, Tüm Ekip İlaç, Türk Nippon Sigorta, Uludağ, Yeditepe Üniversitesi ve Yemek Sepeti**'ne şükranlarımızı sunuyoruz.

100. yılda kazandığımız müthiş şampiyonluk kupasını, lisemize getirerek mezunlarımızla buluşturma nezaketini gösteren **Galatasaray Spor Kulübü**'ne, Pilavımızın ayrılmaz birer parçası olan **Galatasaray Eğitim Vakfı** ile **Galatasaraylılar Yardımlaşma Vakfı**'na, stant açarak katılım gösteren **GS store** ve **GSLesPatis**'ye, müzikleriyle Pilavımızı şenlendiren **156, 157, 158 devre grupları** ile **Ege Günay Orkestrası** ve **GSL Vista**'ya da ayrıca teşekkür ediyoruz.

Faruk Geç Ağabeyimizin sergisinin hayata geçmesini sağlayan **Çağlar Şavkay** Ağabeyimize ve **Emre Geç'e, Cihat Burak** sergisinin hayata geçmesini sağlayan **Eda Tekcan** Ablamıza, müthiş bir Pilav sayısı için Sultani dergimize emek veren herkese, Pilav 2023 logomuzu tasarlayan **Ahmet Başar** Ağabeyimize sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

Aynı şekilde tadı damağımızda kalan Pilav menüsünü hazırlayan **Elma Catering**'e, ayran desteğini esirgemeyen **Sütaş'a**, maddi sponsorluğunun yanı sıra içecek desteği veren **Uludağ'a**, ambulans hizmetini sağlayan **Liv Hospital'a**, sosyal medya içeriklerinde çıtayı bir üste taşıyan **White Bee**'ye, dekorasyon ve markalama işlerinde destek veren **STH Turizm**'e, organizasyon öncesinde ve sırasında her türlü desteği sağlayan Lisemiz **Dahiliye Şefliği** ve çalışanlarına da müteşekkirimiz.

CEMİYET'TEN HABERLER

Pilav Günümüzde, Tevfik Fikret Salonu'nda gerçekleştirdiğimiz tören ile 105. Devre mezunlarına 50.Yıl plaketleri takdim edildi.

Program kapsamında ilki geçen yıl verilen "Galatasaray'a Hizmet Ödülleri" de sahiplerini buldu. Bu yıl ödüle layık görülen isimler; İş İnsanı Ahmet Yüce, Mimar Eser Tezulaş ve Araştırmacı-Yazar İzzeddin Çalışlar oldu. Galatasaray Lisesi mezunu üç kıymetli isim, ödülleri Galatasaraylılar Derneği Divan Başkanı Reha Bilge'nin elinden aldı.

90. GELENEKSEL PİLAV GÜNÜMÜZ

Cumhuriyetimizin 100. yılında, 90. Pılavımızda yanımda olan veya çevrimiçi takip eden herkese sonsuz teşekkürler. Başta Başkanımız sevgili **Fidel Berber** Ağabeyimiz olmak üzere, tüm Yönetim Kurulumuza ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Her zamanki gayretli çalışmalarını için **Etem Ağabey** ile **Seda, Ruhan ve Sema Hanımlara** da şükranlarımı sunuyorum.

Ama en büyük teşekkürü Pılav'a katılarak bu güzel günü anlamlı hale getiren mezunlarımıza ve yakınlarına, öğrenci kardeşlerimize ve tüm Galatasaray camiasına sunmak isterim. Bütün bunların gerçekleşmesi için ev sahipliğinde her türlü desteği veren Lise Eski Müdürümüz **Prof. Dr. Murat Develioğlu**'na da elbette teşekkürü bir borç bilirim.

Galatasaray Lisesi'nden mezun olmanın ne kadar büyük bir ayrıcalık olduğunu bir kez daha iliklerime kadar hissettiğim, Cumhuriyet sevincini doyusya yaşadığım bir Pılav Günü'nün ardından bu satırları yazarken; daha önce defalarca kez ifade ettiğim üzere sevgili Fidel Berber Ağabey başkanlığındaki Yönetim Kurulunda birlikte çalıştığım abla, ağabey ve kardeşlerime, kendilerini ne kadar çok sevdiğimi ve saydığımı; bir ekip olarak birlikte çalışmaktan ne kadar keyif aldığımı, bir kez daha hatırlatmak isterim. Tüm ekip olarak bu Pılav'ın görünmez kahramanlarısınız. İyi ki varsınız, iyi ki sizlerle çalışma fırsatı buldum.

Yaşasın Cumhuriyet, Yaşasın Galatasaray.

3. Bodrum Buluşmamız

Gelenekselleşen **Galatasaraylılar Derneği Bodrum Buluşması**'nın 3.'sü, 29 Temmuz Cuma akşamı Bodrum'da yaşayan ve şehir dışından gelen Galatasaraylıların yoğun ilgisiyle, Bodrum Belediyesi Yelken Cafede gerçekleşti. "**Galatasaraylılar Derneği Bodrum Temsilciliği**" adıyla yola çıkan ve geçen sene Derneğimiz Genel Kurulu kararı ile resmen kurulan "**Galatasaraylılar Derneği Bodrum Şubesi**"nin, geniş çapta bir katılımı ile gerçekleştirildiği etkinlik, büyük bir kavuşmaya ev sahipliği yaptı. Galatasaraylılar Derneği Bodrum Şube Temsilcimiz **Sinan Akad**'in açılış konuşmasını yaptığı buluşmada, Dernek Başkanımız **Fidel Berber**, Bodrum Belediye Başkanı **Ahmet Aras**, Galatasaray Spor Kulübü Başkanı **Dursun Özbek** ve gecenin en kıdemlisi Ağabeyimiz **Turgut Karabekir** de söz aldı.

Konuşmasında bu yılın buluşma temasının "**Birlikten Kuvvet Doğar**" olduğunun altına çizen Başkan Fidel Berber, "**Bu gece Cumhuriyet'e ve birbirimize bağlılığımızı doyusuya hissediyoruz. Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. kuruluş yıl dönümünü kutluyoruz**" dedi.

Cumhuriyetimizin 100. yılında, 23. Süper Lig Şampiyonluk Kupası'nın da kazanılmasıyla taçlanan buluşmamızda Mektepliler, şölen tadında bir gece yaşadı.

13. Sınıfa Yeni Katılan Kardeşlerimiz

13. Sınıf'a yeni katılmış kardeşlerimizi, Dernek ve Kulüp üyeliklerinde ihtiyaç duyulan referanslara ulaşmalarını sağlamak amacıyla, 5 Temmuz 2023 Çarşamba günü Dernek Lokalimizde, abla ve ağabeyleriyle bir araya getirdik.

Tevfik Fikret'i, 108. ölüm yıldönümünde mezarı başında törenle andık

Türk aydınlanmasının öncülerinden, Ağabeyimiz ve unutulmaz Müdürümüz **Tevfik Fikret'i**, aramızdan ayrılışının **108.** yılında, **Aşiyân Müzesi**'nde bulunan kabri başında düzenlediğimiz törenle andık. 19 Ağustos Cumartesi günü gerçekleştirilen anma töreni, değerli

Ağabeyimizin kabrine çelenk konulmasıyla başladı. Dernek Başkanımız **Fidel Berber**, törende günün anlam ve önemiyle ilgili bir konuşma yaptı. Galatasaraylıların eşlik ettiği bu özel günde, son olarak Aşiyân Müzesi ziyaret edildi.

30 Ağustos Zafer Bayramımızı coşkuyla kutladık

Cumhuriyetimizin 100. yılında, 30 Ağustos Zafer Bayramımızda, başta Ulu Önderimiz Atatürk olmak üzere, tüm Milli Mücadele kahramanları ve şehitlerimizi saygı ve minnetle andık. Bağımsızlık zaferini kazandığımız Bayramımızı coşkuyla kutladık.

GS Trofe 2023 Bodrum

Mekteb-i Sultani Denizcileri olarak; 15-17 Eylül tarihleri arasında düzenlediğimiz "GS Trofe 2023" etkinliğimize, 22 tekne ile gelen 101 Galatasaray Lisesi ve 12 Galatasaray Lisesi Denizcilik ve Yelken Kulübü öğrencisi ile unutulmaz hatıralar biriktirerek, dolu dolu üç gün geçirdik.

CEMİYET'TEN HABERLER

Sadun Boro'yu Andık

Galatasaray Lisesi Denizcilik ve Yelken Kulübü üyesi 26 kardeşimizle beraber, Mekteb-i Sultani Denizcileri olarak; 10 Haziran 2023 Cumartesi günü düzenlediğimiz "GS Kalamış - Adalar Trofesi" ile usta denizci Sadun Boro Ağabeyimizi, aramızdan ayrılışının 8. yılında sevgi ve saygıyla andık.

Bodrum Okul Gemisi İstanbul'a geldi

7 Ekim günü İstanbul'a gelen Bodrum Okul Gemisi'nde, Yücel Köyağasıoğlu Ağabeyimizi, 17 Galatasaray Lisesi Denizcilik ve Yelken Kulübü üyesi öğrenci kardeşimizle birlikte ziyaret ettik. Keyifli bir sohbetle hatıralarını anlatan ve gemi hakkında bilgiler veren Yücel Ağabeyimize, misafirperverliği için sonsuz teşekkürler...

29 Ekim Trofesi Cumhuriyet Bayramımızı, karada olduğu gibi denizde de Mekteb-i Sultani Denizcileri'yle birlikte, büyük bir coşkuyla kutladık. Dolmabahçe Sarayı önünde Atamızı selamlayarak; bize emanet ettiği eşsiz Cumhuriyet için minnet ve saygımızı ifade ettik. Yaşasın Cumhuriyet...

Galatasaraylılar Derneği “100. Yılında Türkiye Cumhuriyeti” Özel Gündemli Divan Toplantısı

Galatasaraylılar Derneği Divan Başkanlığı tarafından özel gündemle düzenlenen, “100. Yılında Türkiye Cumhuriyeti” konulu Divan Toplantısı, 28 Ekim Cumartesi günü Derneğimizde gerçekleşti. Divan Başkanımız **Reha Bilge**'nin açılış konuşmasıyla başlayan toplantıda, Dernek Başkanımız **Fidel Berber**, Cumhuriyet ve Galatasaray değerleri hakkındaki görüşleriyle katılımcılara seslendi. Galatasaray Liseli abla ve ağabeylerimizin, farklı uzmanlık alanlarındaki sunum ve konuşmaları, Dernek Lokalimizi dolduranlarca ilgiyle izlendi.

T.C. Merkez Bankası Eski Başkanı TOBB Üniversitesi Öğretim Üyesi, TOBB YK Danışmanı **Süreyya Serdengeçti** (103) “*Cumhuriyetin 100. Yılında Türkiye Ekonomisinde Büyüme Üzerine Gözlemler*” başlıklı konuşmasını yaptı. Ardından, Ahmet San Yapım ve Midwood A.Ş. Kurucusu Yönetim Kurulu Başkanı **Ahmet San** (105) “*Cumhuriyet, Galatasaray ve Popüler Kültürün Gelişmesine Katkılar*” üzerine konuştu. TUSİAD Eski Başkanı, Süttaş Grubu Yönetim Kurulu Başkanı **Muharrem Yılmaz** (108) ise “*Cumhuriyet ve Türk İş Dünyası*” başlıklı konuşmasında, 100 yıllık perspektifte Türk iş dünyasındaki gelişim ve değişimi anlattı. GSÜ Fen Edebiyat Fakültesi Dekan Yardımcısı **Dr. Atilla Demircioğlu**, “*Atatürk'ün Işığında Türk Dil Devrimi*” hakkında, Danışman Şef **Aylin Yazıcıoğlu** (118) “*1948'den 2048'e Galatasaray ve Gastronomi*” hakkında, GSÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi **Doç. Dr. Ali Faik Demir** (120) “*Türk Dış Politikasının İnşasında Diplomata Atatürk*” üzerine konuşma yaptı. Son olarak, İstinye Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi, Bölüm Başkanı, Dekan **V. Doç. Dr. Mine Afacan Fındıklı**'nın (122) “*Cumhuriyet'in 100. Yılında Kadın Haklarında Neredeyiz?*” başlıklı konuşmasını dinledik.

Cumhuriyet'in 100. Yılında Sultani Balo

Gelenekselleşen **Sultani Balomuzu**, bu sene Cumhuriyet'in 100. yılına yakışır bir coşku ile **Cumhuriyet Balosu** ruhunda gerçekleştirdik.

27 Ekim akşamı, Cumhuriyet tarihi ile özdeşleşmiş olan Pera Palas Oteli'nde düzenlediğimiz "**Cumhuriyetin 100. Yılında Sultani Balo**" ile Mektebimizde okuyan kardeşlerimiz yararına, Yatılılık Bursu için 500 bin TL katkı sağlamış olduk.

Cumhuriyet ve Galatasaray değerlerini birlikte yaşadığımız, gecemize katılan tüm Galatasaraylı abla, ağabey ve kardeşlerimizle; **Enbe Orkestrası**'nın müzikleri eşliğinde Cumhuriyetimizi kutladık ve Galatasaray dayanışmasının coşkusunu doyusya yaşayarak, keyifli bir gece geçirdik.

29 Ekim Cumhuriyet Resepsiyonu'nda 100. Yıl Coşkusu

Cumhuriyetimizin 100. yılını, her sene olduğu gibi 29 Ekim'de Dernek Lokalimizde, düzenlediğimiz “**Cumhuriyet Resepsiyonu**” ile kutladık. Tüm üyelerimizin davetli olarak katıldığı bu etkinlikte, gecenin sunuculuğunu Yönetim Kurulu Üyelerimiz **Mehmet Ali Tanırıkulu** (149) ve **Buse Burdurlu** (147) kardeşlerimiz üstlendi. Resepsiyonumuza Lisemizden kardeşlerimizin, Cumhuriyetimizin 100. yıl kutlamaları için oluşturduğu bando takımımızın coşkusuyla başladık. Daha sonra Türk modernleşmesinin simgesi, Cumhuriyet kutlamalarının vazgeçilmez vals gösterisiyle coşkumuz

katlanarak devam etti. Projeksiyonda ve ekranlarımızda ise 115. Dönem mezunlarımızdan **İzzeddin Çalışlar** Ağabeyimizin Cumhuriyetimizin 100. yılı kutlamaları için özel olarak hazırladığı anlamlı çalışmaya yer verdik. Başkanımız **Fidel Berber**'in günün anlam ve önemiyle ilgili yaptığı konuşmanın ardından, Lise Müdürümüz **Prof. Dr. Mustafa Reşat Dabak**'ın konuşmasını dinledik. Lisemiz folklor ekibinin zeybek gösterisini konuklarımızla keyifle seyrettik ve bütün gece marşlar, şarkılar eşliğinde Cumhuriyetimizin 100. yılını coşku ile kutladık.

Prof. Dr. İlber Ortaylı ile “Cumhuriyet Özel”

Cumhuriyetimizin 100. Yılı'nı, büyük bir coşku ile bir haftaya yayılan bir etkinlikler dizisi ile kutladık. "Cumhuriyet Haftası"nın ilk etkinliği, 124. Dönem mezunu **Arın Alagün** ve 120. Dönem mezunu **Emre Öktem**'in moderatörlüğünde gerçekleşen ve **Prof. Dr. İlber Ortaylı**'nın konuk olduğu “**Cumhuriyet Özel**” bölümü oldu. Üyelerimizin yoğun ilgi gösterdiği sohbette Prof. Dr. İlber Ortaylı, Cumhuriyet düşüncesinin toplumsal ve ekonomik gelişme üzerindeki etkilerini, daha iyi bir demokrasi ve refah toplumu için gelecek dönemde bizleri bekleyen mücadele alanlarını geniş bir perspektifte anlattı.

Sınırsız Galatasaray Sohbetleri

Salı akşamlarının vazgeçilmez kültür buluşması haline gelen "Sınırsız Galatasaray Sohbetleri" etkinliğimiz; Arın Alagün'ün (124) renkli sunumuyla farklı alanlarda isim yapmış birbirinden değerli isimleri, Dernek Lokalimizde üyelerimizle buluşturmaya devam ediyor.

- 23 Mayıs Salı akşamı Dernek Lokalimizde gerçekleşen toplantımızda konuğumuz yapay zeka şirketi **Miletos**'un kurucu yöneticisi, 133. Dönem mezunlarından fizik mühendisi **Berkin Malkoç** oldu. Malkoç ile her gün faydalandığımız bir teknoloji hâline gelmiş olan yapay zekânın, önümüzdeki yıllarda tam otonomi kazanarak, toplumsal örgütlenmemizi ve insan olarak kendimize dair algımızı nasıl dönüştürebileceğini konuştuk. Söyleşimizin ikinci kısmında ise Osmanlı dönemi yayınları keşif portalı **Müteferriqa**'yı hep birlikte deneyimledik. 1728-1928 yılları arası basılı yayınlar aracılığıyla, Galatasaray tarihi içerisinde heyecanlı bir yolculuk yapma deneyimini de yaşadık.
- Dernek Lokalimizde **Arın Alagün**'ün moderatörlüğünde 1 Haziran akşamı gerçekleşen buluşmamızda konuğumuz, 115. Dönem mezunu duayen tiyatro oyuncusu ve çok yönlü sanat insanı **Okan Bayülgen** idi. Bayülgen ile Shakespeare'in ünlü trajedisinden uyarladığı "**Richard**" oyunundan, lise yıllarındaki Okan'a ve Mektepli arkadaşlarıyla olan kardeşlik bağına uzanan geniş bir yelpazede sohbet ettiğimiz, unutulmaz bir gece geçirdik.
- 8 Haziran'da 99. Dönem mezunlarından duayen müzisyen ve müzik prodüktörü **Dağhan Baydur** ve 115. Dönem mezunlarından araştırmacı-yazar **İzzeddin Çalışlar** ile buluştuk. **Arın Alagün**'ün moderasyonu ile renklenmiş gecede katılımcılar; Beatles'tan Eurovision'a, İMÇ'den Müzikotek'e pek çok konu başlığında dünya ve Türk Pop Müzik tarihinin koridorlarında keyifli bir yolculuğa çıktık.

CEMİYETTEN HABERLER

- 14 Haziran'da konuklarımız, 115. Dönem mezunu **Sarper Günsal** ve **Berkem Ceylan** oldu. Türkiye'ye bisiklet yarışlarını sevdiiren, Eurosport kanallarında yaptıkları programlar ile Türk bisiklet camiasının ve izleyicisinin yakından takip ettiği ikili ile bisiklet yarışları ve yayıncılığı ile ilgili sohbet ettik.
- Dernek Lokalimizde 5 Ekim Perşembe akşamı gerçekleşen toplantımızda konuğumuz, 127. Dönem mezunu **Prof. Dr. Murat Karaman** ile

çok yönlü bir sağlık sohbeti gerçekleştirdik.

- 10 Ekim Salı akşamı Dernek Lokalimizde düzenlediğimiz toplantımızda, konuğumuz 122. Dönem mezunu **Çiğdem Yıldız**'dan ilham verici girişimcilik hikâyesini dinledik.
- **Meslek Buluşmaları** kapsamında Dernek Lokalimizde gerçekleşen "Hukuk" oturumunda, 93. Dönem mezunu **Prof. Dr. Köksal Bayraktar**

ve 117. Dönem mezunu **Prof. Dr. Murat Engin**'i ağırladık.

2023-2024 yılında da devam edecek etkinliklerimizden haberdar olmak için:
Instagram: @gscemiyet
Twitter: @GSCemiyet
LinkedIn: Galatasaraylılar Derneği
Youtube: @GalatasaraylılarDerneği

Çağrı Nur Timur
Etkinlik ve İletişim Koordinatörü
Tel: 0(212) 270 19 08

1950 Ortaköy İlkokul Sınıfı 73. yılını kutladı

Yirmi yıldan uzun bir süredir belli aralıklarla toplanan **1950 Ortaköy İlkokul Sınıfı** mezunları, birlikte 73. yıllarını, GS Dernek Binasında 15 Ekim'de organize ettikleri bir yemekle kutladı. Dönemin 38 mezunu arasında

hayatını sürdüren 18 Sultanili'den 12'si, yemeğe eşleriyle birlikte katıldı.

Organizasyona Fransa ve Almanya'dan mezunların da gelmesi sevindirirken; saat 12.30'daki buluşma, saat 16.00'a kadar, şen-şakrak anılar

ve muhabbetle, sevgi ve mutlulukla dolup taşıdı. Ne mutlu ilkokuldan beri arkadaşlıklarını sürdürebilen ve 80 yaşın üstünde bile bir araya gelebilen, GSL geleneğini yaşam ilkesi yapan "*Genç Sultanililere*"...

SOLDAN SAĞA - Ayaktakiler: 704 Kenan Arel, 181 Mirza Erdiř, 338 Evren Koyuncu, 264 Engin Arsel, 280 Önder Tuzcu, 798 Tamer Celasun, 323 Arif Kerman, 176 Ömer Bozkurt, 233 Ahmet Abut, 658 Ömer Iřil, 332 Cevdet Bařaran, 98 Yaman Amaç, Oturanlar: Ülkü Arsel, Ulya Iřil, řüle Kerman, Ayfer Tuzcu, Ferda Celasun, Jale Altuğ, 311 şevket Altuğ, Figen Amaç.

Mezuniyetlerinin 25. yılında 130 Devresi yeniden Mektep'te

25. mezuniyet yıllarını bir dizi etkinlik ve proje eşliğinde kutlayan **130. Devre** mezunları, 11 Haziran Pılav'ı öncesi, yıllardan sonra, yeniden yatakhane kalmanın tarifsiz mutluluğunu yaşadı. 130. Devre mezunları, dünyanın dört bir köşesinden koşa koşa Mekteplerine geldi; her şeyin başladığı mukaddes

çatı altında buluştu. Gelenler, video ile bağlanan gelemeyenler; dar tişörtler, şen kahkahalar, yaşlı gözler ve her zaman yanlarında olan **Serhan** ve **Doruk** ile unutulmayacak bir hatıra daha tarihe geçti.

25. yıllarını sadece geçmiş hatırlamak değil aynı zamanda Galatasaray'ın

geleceğini düşünmek ve desteklemek için bir fırsat olarak gören 130. Devreliler, değerli Mektebimiz müdüriyetiyle birlikte geliştirdikleri "**Galatasaray Teknoloji ve İnovasyon Merkezi**" projesini kardeşlerine armağan etti.

Daha nice nice senelere...

“Hiçbir yenilgiyi peşinen kabul etmeyin, önce kendinize sonra çevrenize umut olun”

E lde ettikleri şampiyonluklarla Cumhuriyetimizin 100. yılında bizlere tarifsiz mutluluklar yaşatan Kadın Millî Voleybol Takımımızın başarısı, voleybol sporunun yıldızını parlattı. Gece yarısı maç izlemek için saatler kuruluyor, ailelerden çocuklarını voleybola yönlendirenlerin sayısı hızla artıyor, markalar sponsorlukta birbiriyle yarışıyor... Biz Mektepliler, her zaman ilklerin aramızdan çıktığını bilir, bununla da haklı olarak gurur duyarız. Türkiye'nin ilk kadın voleybol antrenörünün bir Mektepli mühendis olduğunu; hem Galatasaray'daki sporcu kimliğiyle hem Türkiye'de kadın voleybol altyapısını destekleyen girişimleriyle, alanının neredeyse tek ismi olduğunu biliyor muydunuz? İlkokulu Ordu'da okuyan ve Galatasaray Lisesi'ni kazanan **Sırma Üç (115)** Atamızın hayalini kurduğu çağdaş Türkiye hedefine hizmet eden, hikayesini her Sultani okurunun keyifle okuyacağına inandığımız bir Mektepli. Okuyunca sizler de hak verecek ve tüm yüreğinizle kendisini alkışlayacaksınız.

SULTANI DERGI — Galatasaray Lisesi'ne girdiğiniz yıl ve hatta öncesinden başlayalım. Spora ve voleybola ilginiz Mektep öncesi her çocuk kadar mıydı, fazlası mıydı?

SIRMA ÜÇ — İlkokulu Ordu'da okudum. O yıllarda Ordu'da açılmış olan judo-tekvando kurslarına kaydolduğumu ve düzenli devam ettiğimi, ilkokul öğretmeninin yönlendirmesi ile düzenli olmasa da bazı spor seçmelerine ya da yarışlara katıldığımı anımsıyorum. Ağaçlara tırmanan, bisiklete binen, yüzen bir çocuktum. 5. sınıfta İstanbul'a taşındık, ardından Galatasaray Lisesi'ne girdim. Evim çok yakın olmasına rağmen yatılı okudum ve her fırsatta top oynadım. Basketbol ve voleybol antrenmanlarına katıldım, 8. sınıfta okul voleybol takımına ve oradan da 9. sınıfta **GS Kulübü Yıldız Kız Takımı**'na seçildim.

Galatasaray Yıldız Kız Voleybol Takımı, 1979-1980 Sezonu.

S.D. — Okulda voleybola başladınız, antrenmanlar, maçlar, fiziki şartlar... Biraz o günleri anlatır mısınız?

S.Ü. — Ortaköy'de spor salonu yoktu, havaların izin verdiği kadar bahçede top oynardık. Antrenmanlar için Beyoğlu'na gider, lise veya kulüp salonunda antrenman yapardık. Okul takımını olarak antrenman yapacak salon bulma şansımız pek yoktu, bu nedenle okul antrenmanlarını Ortaköy'de ya da bulabildiğimiz herhangi bir salonda yapardık.

15.30'da biten derslerden çıkarak Beyoğlu'nda 16.00'da başlayan antrenmanlara yetişmek için toplu taşıma aracı dışında koşmak dahil her türlü yöntemi denediğimizi anımsarım. Koşturarak antrenmana gider, salondaki her dakikanın kıymetini bilirdik. Salonda ısıtma olmadığını, bazen çok soğuk havalarda kırık camlar nedeniyle buz gibi olan salonda, antrenmana kat kat eşofmanlar hatta eldivenler giyerek başladığımı söylesem; gençlerin gözlerinde bir şey canlanabilir mi bilemiyorum...

Okul takımımızın antrenörü yoktu. Bu nedenle beden eğitimi öğretmenimizin desteği ile salon ayarlamaya çalışıp, kendi antrenmanlarımızı yapardık. Hatta ben 10. sınıfa geldiğimde, alt sınıflara voleybol antrenmanı yaptırmaya başlamıştım. Tüm bunlara rağmen benim lise dönemim yani 115. Dönem, hem erkeklerde hem de kızlarda çok başarılı voleybol takımları çıkarttı; İstanbul'da ve Türkiye'de dereceler yaptı.

S.D. — Galatasaray Spor Kulübü'nde önce sporcu, sonra antrenör olarak görev yaptınız. O dönemde Kulübümüzün size sağladığı imkanları, kadın voleyboluna bakışı nasıl hatırlıyorsunuz? Oradaki vizyon hakkında neler söyleyeceksiniz?

S.Ü. — 1979-1987 arası yıllarda Galatasaray Spor Kulübü'nde son sezon hariç voleybol oynadım. Son 2 sezonda yıldız ve genç kız takımlarının antrenörlüğünü yaptım. Kız alt yapı takımlarından sorumlu olan antrenörlerimiz **Turgay Karabulak** ve **Turhan Kesim**, liseli ağabeylerimizdi. Turgay Karabu-

lak, A Takımından da sorumlu oldu, millî takımlarda da görev aldı. GS Kulübü erkek takımlarının başında ise o dönemin en değerli, yenilikçi, başarılı antrenörlerinden biri olan **Enver Göçener** vardı. Enver Göçener, Galatasaray Spor Kulübü'ne üst üste 3 kez (1986-87, 1987-88, 1988-89) Türkiye Şampiyonluğu kazandırmış; Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından Almanya'nın Leipzig Üniversitesi'nde "*Voleybol Psikolojisi ve Pedagojisi*", "*Spor Tıbbı*", "*Sporda Kondisyon*" ve "*Voleybol*" konularında ihtisas yapmakla ödüllendirilmiş ve daha sonra bu hizmetlerinden dolayı kendisine, "*Dünya Sporuna Hizmet Madalyası*" verilmiş çok değerli bir antrenördü. Erkek ve kız takımları uyum içinde çalışır, teknik ekipler her türlü yardımlaşmaya açık biçimde, yapıcı bir anlayışla hareket ederlerdi. Enver Göçener ve Turgay Karabulak o yıllar için çok yeni, çok farklı olan antrenman sistemlerini öğrenir ve uygulamaya çalışırlardı. Sanırım GS Kulübü, o yıllarda teknik ekipleri açısından altın çağlarını yaşıyordu.

S.D. — Çekoslovakya’da katıldığımız bir kurs ile dünyanın ilk kadın voleybol antrenörü oldunuz. O kursun hikayesini anlatır mısınız? Bir fotoğraf karesi var ve her şeyi anlatıyor aslında değil mi? Onlarca erkek kursiyer ve tek kadın siz...

S.Ü. — O yıllarda yabancı dil bilen, antrenörlük konusunda istekli ve hevesli olan, üstelik GS A Takımı’nda voleybol oynamaya devam eden bir kız sporcu hayal edin. GS yönetiminde ise bu genci desteklemeye hazır, ilerici, yenilikçi bir kadro... Tabii bu noktada sadece teknik kadro yeterli değil, kulüp yönetimi ve kulüp anlayışı da çok önemli. Beni Uluslararası Voleybol Federasyonu’nun Çekoslovakya’da düzenlediği kurslara gönderme kararı veren, bunlarla ilgili tüm masrafları karşılayan kulüp yönetiminin de takdir edilmesi gerekir. Kursta 1. ve 2. kademelerde İngilizce ve Fransızca eğitim grupları vardı. Ben 1. Kademe Fransızca grubundaydım. Kursun birinci günü akşamı yapılan genel

toplantıda durumun farkına vardım; tüm eğitmenler ve eğitim almaya gelmiş tüm antrenörler içinde tek kadın bendim. Konuştuğum insanlar Fransızca grubuna katılmama hem Fransızca hem de İngilizce konuşabilmeme, Galatasaray Kulübü’nde antrenörlük yapıyor olmama ve nihayet üniversite eğitimimin “bilgisayar mühendisliği” olmasına çok ama çok hayret ediyorlardı. O yıllarda hem Türkiye’de hem de dünyada bilgisayar mühendisliği eğitim programları yeni açılmış, Türkiye’de üniversiteler mezun vermemişti. Grubun içinde “farklı” biri idim. Kadın değil erkek de olsaydım bu özelliklerim ile zaten farklı olacaktım ama bu kurslara katılan “dünyanın ilk kadın antrenörü” olduğumu öğrendiğimde ben de şaşırımdım. 2 hafta süren kurs boyunca gerçekten çok çalıştım; çok ilgi çekiyor olmam nedeniyle çok fazla yabancı antrenör ile konuşma, sohbet etme şansı buldum. Kendi gelişimim adına gerçekten çok faydalı, beni bir Türk antrenör

olmaktan bir dünya antrenörü olmaya iten bir deneyimdi. Farklı ulusların ve farklı kültürlerin sporu da farklı yorumlayabildiklerini ve başarılı olmak için tek bir doğru yöntem olmadığını; farklılıkların, farklı uygulamaları deniyor olmanın asıl başarıyı getirdiğini anladım.

S.D. — O kursa katıldığınız halde sonrasında voleyboldan uzaklaşıyorsunuz bir süre. Ama peşinden kendi kulübünüzü kuruyorsunuz. Biraz bu boşluk ve yeniden voleybola dönme sürecini anlatır mısınız?

S.Ü. — İTÜ Kontrol ve Bilgisayar Mühendisliği Bölümünden 1987’de mezun oldum. Üniversite eğitimimi bitirene kadar antrenörlüğü sürdürdüm. Ancak 1987’de artık meslek seçimi yapmam gerekiyordu; mühendislik ya da antrenörlük. Gönlüm antrenörlükten yanaydı ancak o dönemin çalışma koşulları çok zor, Galatasaray dışında var olma,

Čechoslovensko 85

Uluslararası Voleybol Federasyonu’nun Çekoslovakya’da düzenlediği kurs, 1985.

ES Voleybol Spor Kulübü sezon açılışı

kendini yenileme ve ayakta kalma şansı neredeyse yoktu. Antrenör olarak çalışan kişilerin eğitim ve kültür düzeyleri genelde oldukça yetersizdi; antrenörler sözleşmesiz, sigortasız olarak çalışırlardı. Galatasaray'da da Enver Göçener dönemi sonlanmaya başlamış, Turgay Karabalak voleyboldan uzaklaşmıştı. Çok zor bir karar alarak, voleybolu tamamen bıraktım ve mühendis olarak çalışmaya başladım.

1987-1994 arasında farklı şirketlerde çalıştım. 1994'ten itibaren ise eşim ve ağabeyim ile kurduğumuz yazılım çevirisi (yazılım yerelleştirme) şirketinde çalışmaya devam ettim. Tüm müşterileri yurtdışında olan, yazılım hizmet ihracatında öncü, bugün hala yerelleştirme şirketleri arasında cirosu ve çalışan sayısı ile Türkiye ve Ortadoğu'nun en büyük şirketi olarak kabul edilen bir şirketin yöneticiliğini sürdürürken, bu başarıların arkasında 1985 yılında Çekoslovakya'da yaşadığım deneyimin büyük etkisi olduğunu düşünürüm. Kendini, iş dünyasında "dünya vatandaşı" olarak görmek; öğrenmeye, gelişmeye açık olmak; kısaca vizyon sahibi olmak konusunda çok erken yaşlarda oldukça önemli deneyimler kazandım. Sırasıyla Galatasaray Lisesi, Galatasaray Kulübü ve İstanbul

Teknik Üniversitesi'nde aldığım eğitimlerin ve bana kazandırılan değerlerin karşılığını vermem, benim de gençlere ve çocuklara bazı değerleri aktarmam gerektiğini düşündüm. Bir bakıma kendimi "borçlu" hissettim. 2000'li yılların başında yapabileceğim ile ilgili hayal kurmaya başladım. Ardından, gençlere ulaşabilmek için en iyi aracın spor olduğuna karar vererek; spor eğitimi vermek üzere, bir kurum oluşturma fikrine yoğunlaştım.

Böylece 1994'te kurulan yazılım yerelleştirme şirketimiz ES Dil Hizmetleri'nin maddi desteği ile 2004 yılında ES Voleybol Spor Kulübü kurulmuş oldu.

S.D. — ES Voleybol Spor Kulübü'nü hangi vizyonla kurdunuz? Yapılmayan yapıyorsunuz orada biliyoruz ve bugünkü gururumuzda payınız var. Biraz ES'in misyonunu anlatır mısınız?

S.Ü. — ES Voleybol, benim voleyboldan uzaklaşmama neden olan tüm olumsuzlukları ortadan kaldıran bir alt yapı kulübü olmalıydı. Okuyan, araştıran, düşünen, soran ve sorgulayan, bir hayat felsefesi olan sporcular yetiştirmeliydi. Tabii öncelikle bu sporcuları yetiştirecek antrenörleri ve bu antrenörleri yönetecek spor adamlarını da yetiştirmeliydi.

Biraz ütöpik, biraz hayal dolu bir projeydi. Ama projenin asıl hayal olan kısmı, bir spor kulübünün hiçbir sponsora bağımlı kalmayacak biçimde, kendi gelirlerini elde edecek spor organizasyonlarını yürütmesi fikriydi.

Kurulduğumuz ilk yıllardan itibaren herkes bizi bir spor kulübü değil, bir akademi olarak görmeye başladı. Nedenini şöyle özetleyebilirim:

- İlk günden itibaren tüm sporcularımızın bilgileri bir veri tabanına girildi, sporcu gelişimleri bu veri tabanında izlendi; sonraki yıllarda burada biriken verilerden spora yetenekli, öncelikli çocukları belirlemek üzere normlar oluşturuldu.
- Kulübün kendi gelirlerini elde edebilmesi ve organik biçimde büyüebilmesi için "iş birliği alt yapısı" (franchise sistemi) kuruldu, sistem için gerekli dokümantasyon ve eğitim paketleri ilk yıldan itibaren oluşturuldu; kesintisiz olarak geliştirilmeye devam ediyor.
- 2007 yılında 6-8 yaş grubuna özel "Dön-Kazan Voleybol", 11-12 yaş grubuna özel "Midi Voleybol" oyunları geliştirildi, düzenlenen voleybol şenliklerinde bu oyunların yayılması sağlandı.

- Her sezon 2-4 arası turnuva ve şenlik düzenlenerek, her bir organizasyona yaklaşık 1000 öğrencinin katılımı sağlandı.
- Kulüp, 2013 yılında Türkiye Voleybol Federasyonu tarafından CEV Fair Play Ödülü Adaylığı'na layık görüldü, böylece kurulduğu ilk yıllardan itibaren tüm sporcularına ve velilerine verdiği "centilmenlik" eğitimlerinin sonuçlarını almaya başladı.
- 2019 yılında Millî Eğitim Bakanlığı hazırladığımız voleybol müfredatını onayladı böylece 6 yaşından itibaren farklı yaş gruplarında verilecek voleybol eğitimlerinin temel prensipleri, MEB programlarına girmiş oldu ve Türkiye'de ilk MEB onaylı voleybol kursu 2019'da bizim tarafımızdan açıldı.

Millî Takımlarımıza kazandırdığımız kız ve erkek 20 civarında sporcu var ama bunlardan daha önemlisi, içimizden yetişmiş onlarca voleybol antrenörü bugün farklı kulüplerde görev alıyor ve ES Voleybol kültürünü yaymaya devam ediyor. 2015 yılında Eczacıbaşı Spor Kulübü ile bir iş birliği anlaşmasına imza attık ve "Geleceğe Smaç" adı verilen alt yapı projesinin yürütme sorumluluğunu aldık. Geleceğe Smaç projesinde, bugün 10 ilde 24 farklı kampüste 5.500 kız öğrenci antrenman yapıyor; bunlardan 2400'ü, lisanslı sporcu olarak resmi alt yapı liglerine katılıyor; 200'den fazla antrenörün görev aldığı projede, antrenör eğitimleri tüm sezon boyunca sürüyor. Proje takımlarından Türkiye Şampiyonası finallerine katılmaya hak kazanan takımlar çıktığı gibi, Millî Takımlara aday sporcular da çıkıyor.

S.D. — Siz aynı zamanda Eczacıbaşı Spor Kulübü'nün de yönetim kurulu üyesisiniz. Sizce kadın millî takımımızın elde ettiği müthiş başarılar şirketleri, kurumları kadın voleyboluna daha fazla destek vermek konusunda cesaretlendirdi mi? Yakın dönemde bu alanda bir kıpırdanma bekliyor musunuz?

S.Ü. — Bu sorunun yanıtı hiç kuşkusuz evet. Özellikle "Biz voleybol ülkesiyiz" sloganının benimsenmesi ile sadece kadın voleyboluna değil,

kadın-erkek her yaşta insanın katılacağı voleybol projelerine ilginin artacağından kuşku yok. Aslında erkek voleybolunda da başarı çitımızı biraz yükseltebilirsek, erkek voleyboluna da ilginin artacağından eminim.

S.D. — Ailelerin kadın voleyboluna bakışı sizce nasıl değişti?

S.Ü. — Çok güzel bir soru ve bence son yıllar çok ilginç gelişmelere sahne oluyor. Türkiye'nin son 20 yılda gittikçe daha çok dindar ve geleneklere bağlı bir görüntü çizdiği bir ortamda, kadın-erkek tüm Türkiye kadın voleybolunu destekliyor ve kendilerini "Atatürk'ün kızları" olarak tanımlayan Kadın Voleybol Millî Takımımız ile gurur duyuyor. Özellikle 2023 yılında, kadın voleybolunda dünya sıralamasında birinciliğe yükselmemiz ile insanlar gece yarısı uyanıp voleybol maçı izliyor; futbol maçlarını yayınlamaya alışmış kafeler voleybol maçlarını yayınlıyor ve politik görüşü ne olursa olsun, hemen her kesimden insan kadın voleybolcuları alkışlıyor.

Bunun sonucu olarak voleybola ilgi çok arttı. Voleybol takım seçmelerine ve voleybol okullarına başvurular, bir önceki sezona göre bile birkaç kat arttı; her kesimden aile çocuğuna voleybol oynamak istemeye başladı.

S.D. — Cumhuriyetin 100. yılında, dünyanın ilk kadın voleybol antrenörünün bir Mektepli olması bizce büyük gurur. Siz özellikle Mektepte okuyan ya da yeni mezun, hayallerinin başındaki kız kardeşlerimize neler söyleyeceksiniz?

S.Ü. — Ben kısa boyuma rağmen voleybol oynamaya çalışırken, erkekler dünyasında bir kadın antrenör olarak görev yaparken, girişimci bir iş kadını olarak dünya devleri şirketlerin temsilcileri ile aynı masaya otururken; hep aynı şeyi düşündüm: "Ben istersem yapabilirim..." Sizler de ne isterseniz yapabilirsiniz. Yeter ki isteyin ama istemekle kalmayıp araştırın, öğrenin, planlayın, çalışın; gerekiyorsa en başa dönüp yeniden planlayın ve daha çok çalışın ama yeter ki pes etmeyin!

Hiçbir yenilgiyi peşinen kabul etmeyin, mücadele edin; içinde bulunduğunuz koşulları yeterli bulmayın ve kanaat etmeyin, daha iyisini ve daha fazlasını isteyin.

"Bugün yaşam koşulları çok zor, bugün gençler için özellikle Türkiye'de yaşamak çok zor" diyenlere gülüp geçin. İnanın benim gençlik yıllarımda da hayat çok zordu ama ben hayata hem gülümsemedim. 1985'te Çekoslovakya'daki kursta bazılarının dikkatini çekip bana şunu sorduğunu anımsıyorum: "Neden bu kadar gülümsüyorsun?" O gülümsediğim yıllarda yani 20'li yaşlarda, hem çok ağır bir üniversite eğitimi alıyor hem kulüpte ciddi bir rekabet ortamında profesyonel olarak mücadele ediyor hem de kendi geçimimi sağlayarak, maddi olarak ayakta kalıyordum. Çalışıyor, direniyor ama gülümsemeye devam ediyordum. Umutla dolu, hayata gülümseyerek bakan insanlar, başkalarına da umut kaynağı olur. Siz de önce kendinize, sonra çevrenizdekilere umut verin!

S.D. — Siz Galatasaray kurumlarıyla da yakından ilgileniyor, görevler alıyorsunuz. Galatasaray kurumlarımızın çağdaş Türkiye için sizce değeri ne? Mektep'te yetişmiş bir Cumhuriyet kadını olarak, 100. yılda hangi duygular içindediniz?

S.Ü. — Galatasaray kurumları ve bu kurumlardan yetişmiş insanlar, bugün Türkiye için her zamankinden daha değerli, daha önemli. Bugün yapacak çok işimiz var. Hayatın her alanında verilecek çok mücadele var. Oturmaya, konuşarak vakit kaybetmeye, tereddüt etmeye zamanımız yok; hepimiz kendi uzmanlıklarımız, kendi yaşam alanlarımız ve kendi olanaklarımız çerçevesinde mutlaka Cumhuriyet değer katmalıyız. Bunun için önemli pozisyonlarda görev almak, politikacı olmak, devlet kurumlarında görev almak veya büyük ciro lu şirketler yönetmek gerekmiyor; kendi mahallemizde, kendi sokağımızda bile yapabileceğimiz çok şey var. Yeter ki küçük dokunuşlarla bile hayatı değiştirebileceğimize, çevremizdekileri etkileyebileceğimize olan inancımızı yitirmeyelim. Hep birlikte ayağa kalkalım ve çalışalım...

POINT HOTEL
TAKSİM

Yüzünü güzele çeviren dönemin Galatasaraylıları

Türkiye için 1923 sonrası yaşanan dönem, çok boyutlu bir toplumsal dönüşümü ifade ediyordu. Özellikle ilk on yılda yaşanan toplumsal dönüşüm, benzerine nadiren rastlanabilecek bir “*Kültür Devrimi*” hareketiydi. Yönetim kadrolarının hızlı kalkınma ve çağdaşlaşma çabası, farklı alanlarda devinim yaratmış; kentsel kesimden kırsala yayılan sanat ve estetik arayışları da bu hareketin paydaşı olmuştu. Borusan Kocabıyık Vakfı için hazırladığım ve bu döneme bakan “**Cumhuriyetin Yüzü**” başlıklı sergi için çalışırken, kuruluş dönemindeki sanatsal yaratı ortamında yine Galatasaraylıların öne çıktığını gördüm.

Hareket aslında 1921 yılında Ankara’da toplanan Maarif Kongresi’yle başlıyor. Bu kongre okul ve öğrenci envanterini çıkarıp, eğitimde yapılması gereken çalışmaları belirlemek amacıyla toplanmıştı ve yeni bir dönemin başlangıcı oldu. **Atatürk**, kongrede eğitim, bilim ve kültür alanındaki düşüncelerini, yapılacak inkılapların esaslarını, öğretmenlere dair düşüncelerini ve beklentilerini anlatan bir konuşma yaptıktan sonra cepheye dönmüş; işi çizdiği yolda yürüyecek olanlara devretmişti. Kurtuluş Savaşı’nın en alengirli günlerinde toplanan Kongre, yeni kurulacak ülkenin ihtiyacı olacak insan kaynaklarının yetişmesini planlayacaktı. Kongre toplandığında Maarif Vekili **Hamdullah Suphi**’ydi (Tanrıöver, GSL 1904 mezunu). Konuşmasında şöyle demişti:

“Maarif siyasetimiz, milletin esasını teşkil eden çiftçi ve işçi sınıfına dikkat edilmesine ve yeni istikametini bu ilkeye dayanmasına bağlıdır. Anadolu, yine bir sanat merkezi olacaktır. Halkın geçimini yükseltecek ve ıslah edecek teorik ve pratik bilgiyi vermek hedeftir.”

Kongreye, kadın ve erkek öğretmenlerin karma olarak katılması üzerine, sert eleştirilerle karşılaşmış; bu yüzden görevden çekilmişti. Mecliste de muhaliflerine, “*Şu adamı susturun; konuşmasından etkileniyor, kendi fikrimizden sapıyoruz*” dedirtecek kadar etkili bir hatipmiş. Kongreye katılan diğer Galatasaraylılar; **Ruşen Eşref** (Ünaydın, GSL 1911 mezunu), **Suat Muhtar** (Davaz, GSL 1896 mezunu) ve **Selim Sırrı**’ydi (Tarcan, GSL 1894 mezunu). İlk gün Galatasaray Lisesi’yle, Anadolu’daki diğer sultani mekteplerinin bir karşılaştırılması yapıldı. Yaygınlaştırılması gereken ortaöğretim düzeyi, böyle belirlendi.

Bir yanda yönetim kadrolarının hızlı kalkınma çabası, diğer yanda Atatürk’ün çok boyutlu ve çağdaşlaşma vizyonunun farklı alanlarda devinim yarattığı, kentsel kesimden kırsala yayılan sanat ve estetik arayışlarının da bu hareketin paydaşı olduğu izleyen dönemde; Türkiye çok boyutlu bir toplumsal dönüşüm geçirdi. Özellikle Cumhuriyet’in ilanını izleyen ilk yirmi yılda yaşanan toplumsal dönüşüm, başlı başına bir kültür devrimi olarak tanımlanabilir. Yönetim kadrolarının hızlı kalkınma hareketi, Atatürk’ün çağdaşlaşma vizyonuyla birlikte yeni rejimin tutunmasına karşı riskleri yönetmeyi de gerektiriyordu. On yıllık kesintisiz savaş ortamının ardından yeni bir tarih yazımına başlayan toplum da kendini bu devinimin içinde bulmuş, kentsel kesimden başlayıp kırsala yayılan hareketin paydaşı olmuştu.

Devrimin ve yeni rejimin lideri olan Atatürk’e göre, ulus bilincini yaşatacak temel unsurlardan biri sanattı. Bu bilinç doğrultusunda yaratılacak yapıtların her biri, hayatın temelinin sarsılmaz taşları olacaktı; çünkü sanat ve sanatçıdan mahrum bir toplum, ancak sakat olarak tanımlanabilirdi. Daha 1924 yılında, tarihi ve simgesel özellikleri tartışılmaz

Avni Arbaş, Kuvayı Milliye Atlıları serisinden.

Atatürk sergi gezerken.

Cumhuriyetin Yüzü sergisi afişi.

Maarif Vekili Hamdullah Suphi Tanrıöver.

İpek Film'in bir seti.

olan Topkapı Sarayı'nın müzeleştirilmesi, sivil mimari için bir araştırma konusu yapılması, toplanan eserlerle aynı yıl Etnografya Müzesi'nin açılması; 1926'da Konya Âsarı Atıka Müzesi'nin açılarak Selçuklu sanatının; Güzel Sanatlar Akademisi'nin yeniden yapılandırılması; Ayasofya'nın müzeleştirilmesi ve kurulan Türk Süsleme Sanatları Okulu'yla sanat eğitiminin halkla buluşması sağlanmış; kurucu kadro bu alandaki yatırımları neredeyse devletin yeniden yapılması kadar önemsemişti.

Cumhuriyetin 10. yıldönümü için sanatçıların seferber edilmesi ve düzenlenen yurt gezileri, plastik sanatlardaki atımların en önemli kaynağı oldu. Sanatçıları Anadolu'nun gerçekliğiyle buluşturan bu hareket, sanat sergilerine ivme kattı; bugün büyük usta olarak anılan birçok sanatçıya kişisel biçimini kazandırdı. Ressam ve heykeltıraşların yıl boyu çalışarak ortaya koyduğu yapıtlar, milletvekilleri ve kamu kurumları tarafından satın alınarak, sürdürülebilir bir mali destek sistemi kuruldu. Yeni rejim, toplumun sıyrılması gerektiğini düşündüğü köhne anlayışların terkinde, ulusal bir sanat ekosistemi yaratarak; evrensel değerler ortaya koyma stratejisi benimsemişti. 1937'de Dolmabahçe Sarayı'nın velihaht dairesinin, Resim ve Heykel Müzesi'ne tahsisi de bir Atatürk emriyle oldu. 1923 yılında Adana'daki söylevinde, Osmanlı devrinden bahsederek "Asil milletimiz, sanattan mahrumdu" demesiyle başlayan ve ölümünden bir yıl önceki TBMM açılış konuşmasında "İlk resim galerimizi de bu yıl açmış bulunuyoruz" demesiyle sonlanan sanatın Atatürk'lü yılları, doğal olarak serginin ilk odağı oldu.

Plastik sanatlarda *D Grubu* ve onu izleyen *Yeniler*, izlenimci ilk dönem modernizmine tepki olarak doğarken; hareketin önde gelen aktörleri arasında **Nurullah Berk** (*GSL 1924 mezunu*) vardı.

Modern sanat hareketi, zaten lisenin atölyesiyle salonlarından Galatasaray Sergileri ile doğmuş; **Şevket Dağ**'ın öğrencileri, kuşaklar boyu sürecek bir geleneği başlatmıştı. **Namık İsmail, Feyhaman Duran, Fikret Mualla, Avni Lifij, Nejad Devrim** gibi imzaların aynı liseden yetişmiş olması şaşırtıcıdır.

Mimari tasarımda ulusal akımlar ve Ankara'da yaratılan yeni başkentin iki öncü mimarından biri olan **Vedat Tek** de Paris öncesinde Galatasaray'da okumuş; Cemiyet'in ilk Yönetim Kurulunda yer almıştı. İç mimaride Çankaya Köşkü'nden, yeni kurulan bankalara ve fuar tasarımlarına kadar sayısız tasarıma imza atan **Selahattin Refik** (*Sırmalı, GSL 1904 mezunu*) bu sektörün duayeni olmuştu.

Sergiye dönersek, şehirlerin heykellerle buluşması, yayıncılıktaki çeşitlenmeyle grafik sanatlarda görünen biçim zenginliği; sinema, fotoğraf, opera gibi yeni dallardaki girişimler; çoksesli müzikte *Türk Beşleri*; arkeolojik kazılar ve birbiri ardına açılan müzelerle sanat eğitiminin yayılmasına verilen önem, bu dönemi ayırt edici kılan özelliklerin başında geliyor. Bu yüzden sergi, sanat ve sanatsal yaratıcılığa genel sanat tarihi envanterinin dışına taşıyor. Genellikle akademik bakışın kapsamına girmekte zorlanan alanları da işin içine katarak,

özgün bir seçki ortaya koyuyor ve temel malzemesi sanat ürünleri olan enformatik bir sergi olmayı amaçlıyor. Bu niteliğiyle geniş yan etkinlik açılımına olanak sağlarken; yaratıcılığın ve estetiğin kaynağı olarak gördüğü Harf Devrimi'yle kaligrafiden tipografiye geçiş, *Sosyalist Gerçeklik* ve *Bauhaus* gibi dönemin akımlarına açılma, Osmanlı'nın ampir estetiğinden Batı modernizmine kayış gibi dönemeçleri yansıtan, çok sayıda efemerayı bir arada sunuyor. Özgün sanat eserlerinin seçkisinde de eklektik bir tavır olduğu hemen fark edilecektir. Bu dönemde yetişmiş ustaların, erken dönem yapıtları ile Batı eğitimi sonrası Anadolu'yu keşfetmelerinin kişisel

Claude Farrère'in Galatasaray Lisesi'ne hediye ettiği fotoğraf.

Nurullah Berk

Cumhuriyet'in Yüzyü Sergisi, 2023

Ankara Ulus, 1930'lar.

Cumhuriyetin Yüzü sergisi, Galataport O2 Blok, 2023.

biçemlerine yaptığı etkinin sonuçlarını, net bir şekilde örnekleyen bir seçki olmasına gayret edildi. Hemen her alanda da öncülük yapan Galatasaraylılara rastlandı. Müzikteki çokseslilik hareketinin Türk Beşleri diye anılan ilk kadrosundaki **Cemal Reşit Rey** ve **Ulvi Cemal Erkin** de Avrupa'ya gönderilmeden önce, Galatasaray'da okumuştular. Dönemin modası olarak popülerleşen operetlerin önde gelen yaratıcısı **Ekrem Reşit Rey** de öyleydi.

Modern Türkiye'nin kentleşme dinamikleri, 1930'ların mimari kültürü ve ideolojisinin doğrudan yansıdığı Ankara gibi, 1927 sonrasında İstanbul'un yaşadığı kentleşme deneyimi de sergide işlenen konular arasında. Kamunun topluma iletişim kurmada kullandığı ve "politik estetik" olarak adlandırılan tavrın örnekleri başta olmak üzere sergideki birçok unsur, iki yönlü okuma olanağı sağlıyor. Bu sayede ziyaretçiler, 1922-1942 yılları arasında üretilmiş ve içinde estetik ya da sanatsal kaygı barındıran eserleri incelerken döneme dair toplumsal yaşamın kodlarını da çözmeye olanağı bulabiliyor. Bunlar arasında birtakım genel kabul görmüş kanıların aksine, aynı iradenin geleneksel sanatların devamlılığının sağlanmasına yönelik çabalar gösterdiği de izlenebiliyor. Ziyaretçi, yeni dilin oluşum aşamalarını, aralarında **Kemal Tahir** ve **Nazım Hikmet** gibi Galatasaray'da bir dönem okumuş isimler tarafından edebiyata yansıtılmasını, siyasetin yazınla ilişkisini, bu dönem üzerine üretilmiş klişelerden sıyrılıp yeniden düşünmeye davet ediliyor. Sergilemede Milli Mücadele'yi destekleyen **Pierre Loti** ve **Claude Farrère**'in Galatasaraylılara imzaladığı portrelerine de yer verildi.

Serginin tasarımını üstlenen **Pattu**'nun temaya yaklaşımı, döneme dair ortaya konan tüm bileşenleri ortak ve bütünleştirici bir atmosferde buluşturma yönünde oldu. Mekânın tümüyle giydirilmesiyle ortaya çıkan atmosferdeki belirleyici unsurlar, sergilenen materyalin stilize ayrıntılarından ayrıştırılıp, farklı yaratıcılık disiplinlerini simgeliyor ve sergileme birimleri oluşturarak; dönem estetiğinin işlevsel kullanımını sağlıyor. Hazırlık sürecinde, kimi gazete köşesinde kalmış kimi bugüne kadar hiç gün yüzüne çıkmamış belgelerin tasarım kaygılarını öne çıkartan titiz bir tarama yapılarak; bu unsurlar üzerinden anlatılar oluşturuldu. Efemeral-

rın estetik ayrıntılarına dikkat çekme tavrı, aslında yeni bir tarihsel okuma/bakma önerisi de sunuyor. Belgeler bu kez, dönem tanıklığına ek olarak üretilişlerindeki estetik kaygıya da dikkat çekiyor. Örneğin 1940'ların başında, İstanbul'daki modernleşme ve kentsel planlamaya dair ikonik bir belge niteliğindeki "**Güzelleşen İstanbul**" kitabı, içeriği kadar nesne kitap olarak tasarlanmış olmasıyla da yeniden keşfedilmeye açılıyor. Üç yaratıcısının ikisi yine Galatasaraylı; vitray ustası **Mazhar Nazım** (*Resmor, GSL 1921 mezunu*) ve basın yayının ustalarından **Abidin Daver** (*GSL 1907 mezunu*).

Sinemanın doğuş yıllarında üretkenliği ve sanatın endüstrileşmesindeki katkısı azımsanamayacak olan İpek Film'in sahibi **İhsan İpekçi** de dönemin jönlerinden **Necdet Mahfi Ayrıl** gibi Galatasaray'da okumuştular.

Sonuçta karikatür dediğimizde **Sedat Simavi**'yle (*GSL 1915 mezunu*), fotoğrafa sanatsal yaklaşan ilk nesil dediğimizde **Sabahattin Giz**'le (*GSL 1939 mezunu*), kamu girişimlerinin reklam tasarımı dediğimizde **Namıl İsmail**'le karşılaşılan bir sergi ortaya çıktı ve Cumhuriyet'in kuruluş yıllarındaki Galatasaraylıların rolünü süzen bir alt metin oluştu.

"Cumhuriyet'in Yüzü"ndeki seçki, kurumsal koleksiyonlardan çok kişisel arşiv ve koleksiyonlardan yararlanılarak oluşturuldu. Küratör ve danışmanın arşivlerinin yanında, özel koleksiyonlar ve **İnönü Vakfı**, **Salt**, **İAE** ve **Galatasaray Müzesi** arşivleri de seçkiye değerli katkılarda bulundu. Erken Cumhuriyet'te başlayan ve hızla ivme kazanarak Türk sanatına damga vuran bu hareketin, sadece ele alınan dönemle sınırlı olmayıp; yüz yıl önceki kuruluş döneminin günümüze kadar sanatsal yaratımın öncelikli esin kaynağı olmaya devam ettiğini örnekleyen güncel örnekler arasında da **Avni Arbaş** gibi Galatasaraylı bir sanatçı bulunuyor. Onların da ortak özelliği, Cumhuriyet'in Yüzü'nün tematik yaklaşımıyla eserler ortaya koymuş olmaları. Dolayısıyla Cumhuriyet'in sanat eserlerine yansıyan yüzü, topyekûn bir imge haline getirilmiş durumda ve bu imgenin bileşenleri, bu döneme bir saygı duruşunda bulunuyor.

“Bu görevi okuluma ve gençlerimize borç ödeme fırsatı olarak görüyorum”

En kıymetli makamımız olan Galatasaray Lisesi Müdürlüğü makamını **Prof. Dr. Murat Develioğlu**'ndan (126) devralan **Prof. Dr. Mustafa Reşat Dabak** (117), üstlendiği görevi büyük ve ulvi bir sorumluluk olarak tanımlıyor. Lisede daimî yatılı okuyan Dabak, Mülkiye hayalini kurarken kendisini tıp fakültesinde bulmuş. Başarılı tıp kariyeri boyunca pek çok Mektepli hekimle yan yana, usta-çırak ilişkisi içinde çalışmış olmayı şans olarak gören Müdürümüz, eylül ayından bu yana deyim yerindeyse Mekteple yatıyor Mekteple kalkıyor. Prof. Dr. Mustafa Reşat Dabak ile “*Benim için hem okuluma hem ülkemizi emanet edeceğimiz gençlerimize borç ödeme fırsatı*” dediği, yeni dönemi konuştuk.

Prof. Dr. Mustafa Reşat Dabak, Galatasaray Lisesi Müdürlüğü makamında.

SULTANİ DERGİ — Camiamızın en değerli makamındasınız, çok önemli bir görev üstlendiniz. Öncelikle Galatasaray Lisesi Müdürü olmak, sizin için ne anlam ifade ediyor?

PROF. DR. MUSTAFA REŞAT DABAK — Büyük ve ulvi bir sorumluluk, bir tür borç ödeme fırsatı. Hem okulunun tarihi ve fiziksel kimliğine hem de lisemizin yetiştirmekte olduğu ülkemizi emanet edeceğimiz yeni nesil gençlerimize... Galatasaray Lisesi, öğrencilerinin okula adımlarını atmalarından itibaren kimliklerini şekillendiren, hayatımızda belirleyici değerleri bizlere kazandıran çok büyük ve güzide bir kurum. Ben daimî yatılı olarak okuduğumdan, benim için önemi ve anlamı çok daha büyük. Biyolojik ailemden sonra en çok aidiyet hissettiğim ikinci ailem...

Müdürlük makamı, camiamızda çok farklı bir yere sahip. Galatasaray'a özgü değerlerin temsilinin somutlaştığı; pek çok tarihi, edebi, politik, eğitimci şahsiyetin hizmet ettiği ve lisemizi hep ileriye taşıdığı bir ortam. Dolayısıyla bu makamda yer almak, bana verilen görevin önemi ve gururu, beni Galatasaray'a hizmet yolunda cesaretlendiriyor ve güçlendiriyor ancak sorumluluklar da yükleniyor.

Aynı zamanda mevcut öğretmen, idareci kadromuz ve Galatasaraylı kurumların varlığı ile bir sistemler bütünü olarak yekvücut hareket edeceğimizin bilinci, yalnız bir yönetici gibi davranmak zorunda kalmayacağımın güvenini ve huzurunu veriyor.

Mecburi Hizmet. Şenkaya, Erzurum, 1992

Tıp Fakültesi 3. Sınıf, Fransa'da Staj, 1989.

S.D. — Atama haberini ilk aldığımızda ne hissettiniz? Bu hislerinize okuldan içeri "Müdür" olarak girdikten sonra neler eklendi?

R.D. — İki yıl önce de Galatasaray Lisesi müdürlüğü için aday olarak ismim geçmekteydi ve bazı görüşmeler yapılmıştı. Bu yıl da teklif edildi ve sonrasında ilgili mercilerle görüştüm. Yazışmalar yapılmaya başlandı. Görev bana resmi olarak okulların açılacağı pazartesi gününden 3 gün önce, yani haftanın son iş günü saat 16.00 civarında, çalıştığım hastanedeki kliniğimdeki bildirildi. Büyük heyecan, gurur ve mutluluk yaşadım. Tabii kısa sürede müdürlüğe hazırlanmam ve ilgili hafta sonu okulu yeniden ziyaret etmem, yönetici hocalarımızla toplantı yapmam gerekti. Zaten işlemekte olan bir sistemde, ailemin ve klinikte iş arkadaşlarım olan meslektaşlarımın da desteğiyle, hızlıca görevime başladım. Tefvîk Fikret'in odasına girip koltuğuna oturunca, buraya layık olma ve sorumluluklarını tam olarak yerine getirme yükünün, omuzlarıma yüklendiğini daha da fazla hissettim.

S.D. — Sizi biraz yakından tanıyalım. Mektepte nasıl bir öğrenciydiniz?

R.D. — Buna ben mi cevap vermeliyim bilemiyorum, arkadaşlarım daha iyi anlatır. Ama kısaca Mektep'te çok çalışkan bir öğrenci değildim. Derslere devam eder ve iyi dinlerdim. Sonrasında ders çalışmak ya da ödevleri tamamlamak yerine, önce meraklı olduğum spor aktivitelerine koştüğümü ve akşamın sonuna doğru ders çalışmaya zaman ayırdığımı hatırlıyorum. Arkadaşlarla dışarıda geçirilen zamanlarda da yaşam öğrencisi olmak; beni sosyal açıdan yetkin, sadece ders başarısını öncelemeden, arkadaşlarının ihtiyaçlarına duyarlı, esnek, girişken ve bugünkü aktif yaşamıma taşıdı.

S.D. — Galatasaray Lisesi'nde okumuş olmak kariyerinize ve tüm yaşantınıza ne kattı? Özellikle mensubu olduğunuz tıp camiasında Galatasaraylı hocalarınız, kardeşlerinizle ilişkinizi nasıl tarif edersiniz?

R.D. — Galatasaray Lisesi, her zaman hem akademik hem yaşamsal becerilerle donattığı öğrenciler yetiştirmiştir. Ben,

lise öğrenciliğimin son yıllarında pek çok mezunumuz gibi siyasal bilgiler okumak istiyordum. Annemin isteğini kıramayıp tıp fakültesi seçeneklerini ilk tercihlere yazdım ama lisedeki başarı durumuma bakıldığında, ailem benim tıp fakültesi puanı tutturabileceğime inanmamış olmalı ki sonuç herkesi şaşırttı. Hatta lise arkadaşlarım, uzun yıllar bu durumu şaka konusu yaptı. Hem Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde okurken hem de tıp camiasında, lise mezunu ağabey ve abalarım, hocalarım oldu. Lise kardeşliği, hayatın her alanında devam ettiğinden her zaman yardım ve desteklerini gördüm. Yerine göre benim veya bir yakınımın doktoru oldular; yerine göre ders pratiklerinde hasta ile teması, muayeneyi, öğrettiler. Ben önceleri genel cerrah olmak istiyordum ve 3. sınıftan itibaren kendimi acil servislerde, biyopsi odalarında veya ameliyathanelerde, cerrah abla ve ağabeylerimle yan yana buldum. Bana ilk cerrahi dikişi, pansumanı, hasta muayene etmeyi onlar öğretti. Mesleğin kitapta yazılı olmayan inceliklerini onlardan öğrendim. Doktorluk, sıkı bir usta-çırak ilişkisi gerektirir. Katı bir akademik disiplin olmaktan öte doktorluk; sıcak insan iletişimi, empati, şefkat, teselli etme, umut verme pratiğidir. Bu detaylar, kitaplarda ancak bir iki cümle olarak geçer. İşte bu hususlarda ve ayrıca kongre, yurtdışı staj, bilimsel çalışmalarda da camiamızdan edindiğim ilişki ağının önemini yadsıyamam.

S.D. — Tıp doktoru ve akademisyensiniz. Şimdi hedef kitleniz değişmiş olsa da yine odağınızda eğitim var. Mektebimizin geçmişten bugüne eğitim dünyasındaki yerini nasıl anlatırsınız?

R.D. — Bana göre Mektebimiz, sadece eğitim alanında değil birçok konuda geçmişte olduğu gibi bugün de ülkemizde önemli bir yere sahip. Mektebimiz sadece akademik eğitim yeri değildir, öğrencileri hayata her anlamda hazırlayan bir yuvadır. Bunu içindir ki bu Mektepten çıkanlar, sadece akademik olarak değil, sanatsal, siyasi ve sosyal faaliyetlerde de hep önde olmuş ve fikir liderleri haline gelmişlerdir.

Galatasaray Lisesi Yılığ'ından

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yılığ'ından

Vatan Hizmeti, İzmir Askeri Hastanesi

S.D. — Lisedeki kardeşlerimizle ve eğitim kadrosuyla yakın temas içindesiniz. İlk izlenimleriniz nasıl?

R.D. — Öğrencilerimiz için okulumuzda bulunan çok değerli hocalarımızla birlikte, onların her yönden gelişimi için çalışmaktayız. Tabii ki eksikliklerimiz mevcut ve bunlar için çalışmalar yapılmakta. Yine de sonuçta burası bir devlet okulu ve süreçler, prosedürlere bağlı olarak uzayabilmekte. Aynı zamanda üniversite giriş hazırlıkları nedeniyle, öğrencilerin derslere ilgisi kaybolabilmekte; bu yönden de birtakım çözümler üretmeye çalışmalyız.

S.D. — Eğitim sistemimizdeki değişimi, dönüşümü ve ihtiyaçları yakından gözlemliyorsunuz. 8 senelik eğitim başta olmak üzere, eğitim sistemindeki dönüşüme paralel olarak, kardeşlerimizin değişen ihtiyaçları neler?

R.D. — Ben öncelikle eğitim sistemindeki değişimlerin, artık sonlanması gerektiğini düşünüyorum. Her yıl yeni bir değişiklik olması bizleri ve öğrencilerimizi olumsuz etkilemekte ve adaptasyon sıkıntısı yaratmaktadır. Şu anda maalesef öğrencilerimiz yarış atı konumunda ve kendilerine bir gelecek hazırlamak için kurstan kursa koşmakta; test çözmekte, gerçek eğitimden uzak kalmaktadırlar. Hayatlarına yön verebilecekleri tek yolun üniversite sınavıyla sınırlı olduğunu düşünmektedirler.

S.D. — Kardeşlerimiz ulusal-uluslararası pek çok yarışma ve programda, dereceleriyle camiamızı gururlandırıyor. Bu başarıların devamı için öğrenci kulüplerine ve ders dışı aktivitelere ne tür destekler vermeyi hedefliyorsunuz?

R.D. — Tabii ki kardeşlerimizin akademik sorumluluklarını aksatmadan, ders dışı faaliyetlerde de kendilerini geliştirmelerini istiyoruz ve sonuna kadar destekliyoruz. Mektebimizde öğrencilerin sosyal, kültürel, bilimsel ve sportif faaliyetlerini gerçekleştirdikleri 50'den fazla kulübümüz var. Bu kulüpler, Galatasaraylıların bağışları ile oluşan **Mektepli Fonu** ile destekleniyor. Yeri gelmişken, tüm mezunlarımızdan öğrenci

faaliyetlerini desteklemek amacıyla her yıl Mektepli Fonu'na katılmalarını rica ediyorum. Ayrıca şu anda öğrencilerimizin kullandıkları alanların yenilenmesi ve modernizasyonu için de planlarımız mevcut. Tabii ki bu planları hayata geçirmemiz için camiamızın da maddi ve manevi desteğine ihtiyacımız var ki hiçbir zaman lisesinin isteğine sırtını dönmeyen camiamızın, bu planlamada da üzerine düşen görevi yerine getireceğine eminim.

S.D. — Muhakkak bir öncelikler listesi oluşturduunuz. Mektebimizle ilgili projeleriniz neler?

R.D. — Önceliğim tabii ki Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün bizlere gösterdiği; çağdaş, gelişmiş, kendine yeten bir Türkiye ve çalışkan, sağlam karakterli, beşeri değerlere saygılı, uluslararası ortamda söz sahibi, hem kendini hem ülkesini geliştirmeye kararlı bireyler yetiştirilmesini sağlamanın yanında; genç kardeşlerimin Galatasaray'a aidiyet duygularını geliştirmek... Bunun için de öğrencilerimizin gelişimini sağlayacak toplantılar, geziler yapmak; abla ve ağabeyleri ile buluşturarak hayatı ve Galatasaraylılığı daha iyi anlamalarını sağlamak... Bunlar için gereken şartları (fiziksel, ekonomik, eğitim kalitesi) sağlamak için yine değerli mezunlarımızın ve Galatasaraylı kurumların desteğini çok fazla önemsiyorum.

S.D. — Camiamıza ve Dernek üyelerimize Mektebimizle ilgili bir çağrınız, mesajınız olur mu?

R.D. — Lütfen bana ve ekibime güvensinler. Mektebimiz için yapmak istedikleri faaliyetlerde benden fikir alsınlar ve bize destek olsunlar ki ben de okuluma olan borcumu ödeme fırsatını bulduğum görevimi layıkıyla yapabileyim. Emin olsunlar, şu anda camiamızın en üst makamında oturmanın gereği ve sorumluluklarını, camiamıza yakışır şekilde yapmak için elimden geleni yapacağım.

SKODA

Let's Explore

000375

Her
kilometrede
heyecan

XüceAUTO

www.skoda.com.tr

[f](#) [t](#) [i](#) /SkodaTurkiye

Škoda Karoq için yakıt tüketimi 6,4-6,5 lt/100 km, CO₂ salımı 144-146 g/km değerleri aralığındadır.

100 Yıllık Cumhuriyet Çınarı ve Ona Hayat Veren Mektepliler

Mektepli ve Mülkiyeli Siyaset Bilimci Prof. Dr. Cüneyt Akalın (96) Cumhuriyet'in 100. yılında Sultani okurları için özel bir makale kaleme aldı. Cumhuriyet'i ve onun anası olarak nitelendirdiği Türk Devrimi'ni tarihsel bir perspektifte anlatan Akalın, Cumhuriyet'e hayat veren Mekteplileri de unutmadı.

Nihat Bekdik (Aslan Nihat) Taksim Anıtı'nın önünde. (Kaynak: Galatasaray Müzesi, Beyoğlu)

Kökü Anadolu Topraklarında Dalları Dışarı Taşan Cumhuriyet Çınarı

100. yılını kutladığımız **Türkiye Cumhuriyeti**'nin ve onun anası **Türk Devrimi**'nin etkilerinin Türklerle sınırlı kalmadığını, dünya çapında sonuçlar doğurduğunu önemle belirtmeliyiz. Anadolu Devrimi; Asya'nın, Afrika'nın, Latin Amerika'nın mazlum halklarının ayağa kalkışının simgesi, motoru oldu.

Türk Devrimi'nin dünya çapındaki öneminin bir başka boyutu, tarihin 20. yüzyıldaki kırılma noktası sayılan **Sovyet Devrimi** ile kader birliği içine girmiş oluşudur. İki devrim dayanışma içinde idiler, birbirlerini desteklediler.

Türk Devrimi'nin dünya çapındaki etkilerini incelerken, bir ayrım yapmak gerekiyor. Türk Bağımsızlık Savaşı yıllarında Asya, Afrika, Latin Amerika ülkelerinin büyük çoğunluğu sömürge boyunduruğu altında yaşıyordu. **Mustafa Kemal Paşa**'nın yaktığı bağımsızlık meşalesi, savunduğu tam bağımsızlık ilkesi, bir güneş gibi ışdı. Emperyalizmin kolunu-kanadını kırdı ve özgürlüğü yeryüzüne hâkim kıldı. Mesaj, 5 kıtaya-72 millete ulaştı, dünyayı sarstı.

Daha düşündürücü olanı, Türk Devrimi'nin ezilen dünyanın halkları için yarattığı modeldir. Görece geri de olsa kapitalist-emperyalist bir ülke olan Rusya'da gerçekleşen Sovyet Devrimi mazlum ülkeler için bir gelişme-kalkınma modeli olamazdı. Türk Devrimi ise emperyalizmin boyunduruğu altında sömürge-yarı-sömürge-yarı-feodal ülkelerde yaşayan yüz milyonlarca insan için "**Kurtuluş**"un adı idi. Türk Devrimi'nin özellikle Hindistan Millî Hareketi ile etkileşiminin İngiliz sömürgeciliğinin yıkılışında çok önemli rol oynadığı, Çin'de (**ÇKP içinde**) tartışmalara yol açtığı özellikle vurgulanmalıdır.

Sakarya Zaferi'nden (**Eylül 1921**) sonra "**Mustafa Kemal**" adı özellikle İslam dünyasında büyük heyecan yarattı. Resimleri, Cezayir'den Endonezya'ya kadar her yere asıldı; camilerde hutbeler okundu; adı "**korkusuz, kurşunun işlemediği kişi**"¹ olarak anıldı; "**Yeni Selahattin Eyyubi**"² olarak selamlandı.

400 yıl İslam Hilafeti'nin muhafızlığını yapan Osmanlı devletinin ardılı Türkiye'yi hedef alan emperyal saldırının, İslam dünyasında özellikle tepki doğurduğunu belirtmek gerekir. O sıralarda İran dışında kalan İslam ülkeleri, sömürge boyunduruğu altında inliyordu. Batılı emperyalistler, bu ülkeleri hem sömürüyor hem de aşağılıyordu. "**Asyai despotizm**", "**Geri Asya**", "**İslam'ın anti-demokratik karakteri**" savları, İslam ülkelerinin aydınlarının elini

¹ Pakistan Times, "How the Turks Routed the Bretish", Akt. Orhan Koloğlu, Gazî'nin Çağında İslam Dünyası, Boyut Kitapları, İstanbul 1994.

² Selahattin Eyyubi, Haçlıları Kudüs'te durduran İslam ordularının büyük komutanı.

kolunu bağlıyordu. Türk Devrimi'nin milliyetçi görüşleri ve programı, sadece aydınları etkilemekle kalmadı; geniş köylü kitlelerini, emekçileri, kadınları hatta aşiretleri sarsarak, Asya'nın toplumsal yapısını derinden etkiledi.

Türk Devrimi'nden sonra Asya artık eski Asya olmayacaktır.

1923'de ilan edilen ve Hilafet'in kaldırılması ile tümüyle laik bir karakter kazanan "**Türkiye Cumhuriyeti**", İslam dünyasına yepyeni ufuklar açtı.

İslami olmayan, siyasal nitelikli Hilafet kurumu tarih oldu.

Türk Devrimi, Sovyet Devrimi ile birlikte eski dünyayı çattırdı.

Asya'ya **Sun Yat Sen** ile birlikte Çin'den giren "*Cumhuriyet*" düşüncesi, Türk Devrimi ile birlikte yerkürede hızla yaygınlaştı. Türk Devrimi, bir bakıma Batı'ya "*Eşitlik-Özgürlük-Dayanışma*" getiren **Fransız Devrimi**'nin Asya ayağıdır. Türk Devrimi, Batı Asya'nın haritasını şekillendirdi; bölgede güçler dengesini yeniden oluşturdu.

Şimdi bu sürecin ayrıntılarını ele alabiliriz.

Türk Devrimi'nin Sovyet Devrimi ile etkileşimi

1917 Şubatı'nda, St. Petersburg ve Moskova'da patlak veren önce Çarlık'ın yıkılması ile sonuçlanan ardından **Ekim Devrimi** ile birlikte büyük bir sosyal devrime dönüşen başkaldırı, Türkiye'deki aydınlar ve ilericiler tarafından dikkatle izlendi.

I. Dünya Savaşı'ndan sonra emperyal güçlerin Rusya'daki Devrimi yok etmeye çalıştığı koşullarda Mustafa Kemal ve arkadaşları, Sovyet Devrimi'nin önemini kavradılar. Sovyet güçlerinin bir bölümünü işgal altında tuttukları Anadolu topraklarından tek taraflı irade göstererek çekilmeleri, Türk-Osmanlı devletini bölen parçalayan gizli **Sykes-Picot Antlaşması**'nı açıklamaları, Türk milliyetçilerini etkiledi. Atatürk'ün yakın çalışma arkadaşlarından gazeteci **Falih Rıfki Atay**, bu gerçeği çok açık ifade ediyor:

"Eğer Lenin Çarlığı yıkmasaydı, Rusya zafer gününe erişmeseydi, İstanbul Rus olacaktı. İnsanın, acaba bir İstanbul köşesine Lenin'in büstünü koysak mı diyeceği gelir."³

İki ülke devrimcilerinin kaderi, önce Kafkasya'da birleşir. İtilaf devletleri, Bakü petrollerini elde tutmak; İran ve Irak yollarını kapatmak ve Anadolu hareketinin Sovyetlerle birleşmesini önlemek için, Taşnak (*Ermeni*) ve Menşevik (*Gürcü*) güçlerine dayanan bir "*Kafkas Seddi*" kurmaya çalışırlar.

Mustafa Kemal, Sovyet Rusya ve Anadolu hükümetini tehdit eden Kafkas Seddi'nin yıkılmasını, Kurtuluş Savaşı'nın zaferi için zorunlu görür. Mustafa Kemal'in planı, "*Doğu'da dayanak yaratarak (Kafkasya), İzmir'i (Batı Anadolu) kurtarmaktır.*" İki devrim, ortak askeri harekâtlar yürüterek birbirlerini destekleyeceklerdir. General **Kazım Karabekir**, bu durumu şöyle açıklar.

"Bugün Anadolu'nun kurutulması için, Bolşevik ordularıyla el ele vererek hareket etmekten başka çaremiz kalmamıştır."⁴

Mustafa Kemal Paşa, milli direnişin lideri sıfatıyla 26 Nisan 1920'de Lenin'e gönderdiği telgrafta "*askeri güçlerini Bolşeviklerle birleştirme*" çağrısı yapar; "*Azerbaycan ve Gürcistan'ın Sovyet Cumhuriyetlerine katılmaları için zorlanmalarını*" ister; Ermenistan'a kar-

şı "*ortak operasyon*" önerir.⁵ Bu telgraf, TBMM'nin ilk dış politika eylemi olacaktır.⁶

Nitekim Taşnak Ermenistan'ı, Türk-Sovyet Askeri İşbirliği sonucunda yıkılır. Türk ordularının Ermenistan'a yönelik harekâtı, Sovyet önderleri tarafından desteklenir. Türk-Sovyet ittifakı, 16 Mart 1921'de **Moskova Antlaşması**'nın imzalanması ile pekişir.

Türk ve Sovyet ordularının 14 Ağustos günü Nahcivan'da buluşmalarını müjdeleyen haber, Ankara'da Mecliste alkışlarla karşılanır.⁷

16 Mart 1921 tarihli Türk-Sovyet Antlaşması, Anadolu hükümetinin bir büyük devlet ile imzaladığı dolayısıyla iki devletin birbirini tanıdığı ilk antlaşmadır.

Bu arada Sovyetlerin, Mustafa Kemal Paşadan gelen talep üzerine Türkiye'ye mali ve askeri yardım yaptığı da kaydedilmelidir. Mustafa Kemal Paşa, gelen altınları elçi **Aralov**'dan teslim alırken yaptığı konuşmada, maddi yardımlar için "*Bizim için büyük nimet ama Rus insanının yüreği daha değerli*" ifadesini kullanır.⁸

Sovyet komutanı **Frunze**'nin başkanlığındaki heyetin 1921 Aralık ayında Ankara'ya yaptığı ziyarette, Mustafa Kemal Paşa ile Frunze, askeri konuları ele alırlar. Bu görüşmede Mustafa Kemal Paşa, mebuslara bile açıklamadığı bazı sırları Frunze ile paylaşır.⁹

Askeri işbirliği açısından dikkat çekici bir başka olay, Mustafa Kemal Paşa'nın Sovyet elçisi Aralov'u, Azerbaycan elçisi **Abilov**'u ve Rus askeri ataşesi **Zvonaryev**'i, 27 Mart 1922'de yani **Büyük Taarruz**'dan önce Batı Cephesi'ne davet etmiş olmasıdır. Büyük Taarruz hazırlıkları sırasında Mustafa Kemal Paşa'nın yanında, Sovyet komutanlarının bulunduğu, fotoğraflarla da saptanır.

Atatürk Türk Devrimi ile Sovyet Devrimi'nin ortak hedeflerini vurgular:

"Anadolu'da ortaya çıkan silahlı millî ayaklanma hareketi, siyasî konum ve hedeflerde Sovyet Rusya ile tam benzerlik arz ediyordu."¹⁰

Sovyet hükümetinin ve halkının Millî Mücadele'nin zaferle sonuçlanması ve **Lozan Müzakereleri** sırasında verdikleri tepkiler, son bölümde incelenecektir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyetler Birliği çalkantılı yıllarda yakın ilişkileri sürdürecektir. O kadar ki 1932'ye yani Sovyetler ABD'ce tanındığı, Milletler Cemiyeti'ne kabul edildiği tarihe kadar, Ankara uluslararası ilişkilerde Sovyet hükümetini temsil edecekler.¹¹

"*Sovyetlerle Dostluk*", II. Dünya Savaşı yıllarına kadar Türk dış politikasının temel ilkesi haline gelir. 1929 Dünya Buhranı'ndan sonra devletçiliğe yönelen Türk ekonomisi, ekonomik yardımın yanı sıra Sovyet uzmanlarının desteğini alır.

Cumhuriyet'in 10. yılı törenlerine katılan Sovyet Heyeti "*Priездим*" nidaları ile karşılanır.

Hindistan'la Etkileşim

Millî Mücadele'ye öteki büyük destek, Hindistan'dan gelir. Ülkemizde yaygın kanı yardımların yalnızca Hintli Müslümanlardan geldiği şeklindedir. Oysa Hindistan Millî Mücadelesi bir bütün olarak incelendiğinde, Hint toplumunun öteki kesiminden özellikle Hindu-lardan da büyük destek gördüğü görülür. Daha da önemlisi, Ankara ile etkileşimin Hindistan'ın birliğine sağladığı katkıdır.

³ Falih Rıfki Atay, Çankaya, Doğan Kardeş Matb. İstanbul, 1969, s. 166.

⁴ Kazım Karabekir, İstiklal Harbimiz, c.1, Emre Yayınları, s. 665.

⁵ Atatürk'ün Bütün Eserleri, c.8, s. 114

⁶ M. Perinçek, Türk-Rus Diplomasininin Gizli Sayfaları, Kaynak Yayınları, s. 51.

⁷ ATABE, c.9, Ekim 2002, s. 174.

⁸ S. Aralov, "Vspomiyana Vstreči S. Atatürk'om" Ogonyok, No.14, 1960, Akt. M.Perinçek, Türk-Rus Diplomasinden Gizli Sayfalar, Kaynak Yayınları, s. 67.

⁹ M. Perinçek, age., s. 74.

¹⁰ Kemalist Eğitimin Tarih Dersleri (1931-1941), 3. Basım, Kaynak Yayınları, İstanbul 2001, s. 59.

¹¹ M. Perinçek, age.,

Her iki ülkede, millî partilerin kuruluşunun¹² Fransız Devrimi'nin 100. yılına rastlaması, tesadüf sayılamaz.

Hindistan'da Ulusal Birlik

Hindistan'daki iki büyük kesimin Hindu-Müslüman birliğinin temelleri, 1916'da Lucknow Kongresi'nde atıldı; iki kesim arasında anayasanın esasları konusunda anlaşma sağlandı. **Nehru**'ya göre, Müslümanların Kongre Partisi ile el sıkışmaları, İngiltere'nin Türkiye'ye karşı tavrına duydukları öfkenin eseri idi.¹³

İngiliz Başbakanı **Lloyd George**'un, 5 Ocak 1918'de, "Türkiye'yi Türk nüfusunun çoğunlukta olduğu başkentinden, Küçük Asya ve Trakya'daki topraklarından mahrum etmek niyetinde olmadıklarını" belirtmekle birlikte, "Kutsal toprakların yönetiminden söz etmemesi";¹⁴ **Emir Hüseyin**'in isyanının ardındaki İngiliz varlığını saptayan Hintli Müslümanların kuşkularını derinleştirir. **Muhammed Ali**'nin Tüm Hindistan İslam Birliği başkanı seçilmesi, **Dr. Ensari**'nin 1918'in sonunda Genel Vali'ye Müslümanların taleplerini sunması, girişimleri başlatır. 1919 Nisan'ında İngiliz güçlerinin Sihlerin kutsal kenti Amritsar'da yaptığı katliam, ulusal tepkileri sertleştirir. Yunanistan'ın 15 Mayıs 1919'da İzmir'e asker çıkarması, İngiliz-karşıtlarını, özellikle Müslümanları öfkelenendirir. Hintlilerin ulusal ozanı **Dr. Muhammed İkbâl**, zaferine sonsuz bir güven duyduğu Millî Mücadele'yi, "Türk aslanı yine uyanacak, yine kükreyecek, yine düşmanı titretecek" dizeleriyle yüceltir. "Allah Ona Yardım Etsin" dizesiyle başladığı "Mustafa Kemal Paşa'ya Hitap" şiirini, "Atın nereye kadar giderse oraya atıl, düşünme, biz bu meydanlarda çoğu kez tebdir yüzünden mat olduk" diye sürdürür.¹⁵

Hint Hilafet Hareketi'nin anlamı

Sevr Antlaşması'nın İstanbul hükümetine dayatılmasından sonra, Hindistan'da "Türkiye İçin Adalet" sloganıyla yürütülen hareket, git-tikçe güçlenir.¹⁶

Hint Hilafet Hareketi, Türkiye'deki Millî Mücadele'ye manevi-maddi büyük katkılar sağlar. Müslümanlarca başlatılmış olmakla birlikte, maddi-manevi destek Hindu-Müslüman-Sih vb. Hint halkının tümünden

gelir. Hilafet Hareketi'ne verilen destek, Hint ulusal programın temeli, işbirliğinin başlangıcıdır.¹⁷

Hint Hilafet Hareketi'nin esasları **Muhammed ve Şevket Ali Kardeşler** tarafından geliştirilir. Millî Mücadele döneminde Anadolu'ya da gelen, 7 Aralık 1920'de Mustafa Kemal Paşa ile görüşen Muhammed Ali, 4 Ağustos 1920'de yazdığı mektupta, barış antlaşmasının Türkler aleyhine sonuçlanması halinde, bir "İslam Kongresi"nin toplanmasını teklif edeceklerini Mustafa Kemal Paşa'ya bildirir.¹⁸

Hilafet Hareketi'nin amacı, Barış Konferansı başlamadan (Ocak 1919) İngilizlere baskı yaparak Türkiye-Müslümanlar lehinde sonuçlar elde etmektir. 1919 yılının ortalarında oldukça etkin duruma gelen "Hilafetçiler", Osmanlı Devleti'nin savaştan önceki statüsünün korunmasını; Hilafet'in merkezi İstanbul'a dokunulmamasını talep ediyordu.

Bu noktada Kongre Partisi'nin ideri **Gandî** devreye girdi. Gandî, Hilafet Hareketi'nin Merkez Komitesi'ne katılarak destek verdi. Artık Hindistan'ın direnci sadece Müslümanlara özgü değildi. Bir Hintli yazara göre, "Hindular Müslümanlara katıldılarsa, Çinliler ve Japonlar gibi Asyalı halkların da hissettikleri gibi üzülmelerindendi. Yara alan dinleri değil, Asyalı gururlarıydı."¹⁹

2 Ağustos 1919'da Bombay'da Gandî'nin başkanlığında toplanan kongrede, Türkiye'de yaşanan Yunan zulmü nefretle anıldı; Türkiye'ye yardım için seferberlik ilan edildi.

23 Kasım 1919'da Delhi'de toplanan Hilafet Komitesi, ilk kez İngilizlere karşı açık tavrı aldı. Gandî'nin de katıldığı toplantıda, Hilafet meselesinin yalnız İslami değil, aynı zamanda millî bir dava olduğu ifade edildi. Türk Kurtuluş Savaşı'na destek olmak üzere, halktan önemli miktarlarda bağış toplandı.

19 Ocak 1920'de Gandî, Muhammed Ali, Şevket Ali ve **M. Ali Cinnah**'ın ortaklaşa imzaladıkları metin, Hint Genel Valisi'ne "Müslüman-Hint hep birlikte omuz omuzayız, İngilizleri suçluyoruz" diye sesleniyordu.²⁰ Gandî Hilafet Hareketi'ne desteği, ulusal birliğin inşasına yönelik bir hareket olarak görüyordu.

Hilafet Komitesi, 12 Haziran 1920'de, gençlerden askere yazılmamalarını, yazılanla-

rın istifa etmesini istedi; "İngilizlerin Türklere saldırısına ortak olmayacaklarını" açıkladı.

10 Ağustos 1920'de İngilizlerin Osmanlı yöneticilerine dayattığı Sevr Antlaşması'nın imzalanması, birlik sürecini hızlandırdı. Müslümanlar için, Gandî'nin İngiliz karşıtı "İşbirliğine Hayır" (*non-cooperation*) hareketine katılmaktan başka çare kalmamıştı. Günün koşullarında Türkiye davası öne çıkıyordu.

Hilafet Kongresi ikinci kez, 26 Aralık 1920'de büyük bir kalabalıkla Nagpur'da toplandı. "Kongre işlenen büyük hatalar düzeltilmedikçe, Hindistan'ın tatmin edilmesine imkân olmadığını; benzeri hataların tekrarına engel olmanın tek yolunun bağımsızlık olduğunu"²¹ ilan etti.

Ankara (Mustafa Kemal Paşa) 14 Şubat 1921'de süreci şöyle değerlendirir:

"320 milyonluk bir halk kütlesi taşıyan Hindistan'da vukua gelmekte olan hadisat, bugünün en mühim meselesidir.(...) Kalkütada Millî Kongre'de yapılan konuşmalar buna şüphe bırakmıyor. Şimdiye kadar İngiltere'ye sadakat yeminiyle bağlı hükümeti, hafifçe tenkit etmekle yetiniyordu. Millî bir tezahüre karşı İngilizlerin ittihaz ettikleri ve vahşiyane tedabir, diğer taraftan Türkiye'nin taksimi ve ona teklif edilen muahedename, Hint siyasetlerinin gözlerini açtı."²²

Nagpur Kongresi'nden sonra genel grevler (*hartal*), iş bırakmalar ve ayaklanmalar yeniden hız kazanır. Kalkütada öğrenci grevi günden güne büyür. Delhi'de yerli mağazalar, dükkânlar kapatılır. Şimendifer amelesinin grev ilan etmesinin ardından petrol kuyularında çalışan ameleler de greve iştirak ederler.²³ İngilizler Şubat 1921'de, Hindistan'a özerklik vaadinde bulunur. 4 Mart 1921 tarihli Hâkimiyeti Millîye gazetesinde Hindistan'daki son durum şöyle açıklanır:

"Hintliler Delhi'de toplanan Hindistan Meclisinde, Türkiye'ye karşı Avrupa devletlerinin izlediği zalimane siyaseti, şiddetle eleştirmektedir. Trakya'da ekseriyetin Türk ve Müslümanlardan oluştuğu pek çok tetkik ve istatistiklerle sabit iken bölgenin Yunanistan'a verilmesi, İngilizlerin ve Avrupa devletlerinin hainane siyasetlerinin bir parçasıdır."²⁴

1921 sonunda Hindistan'da durum, İngilizler aleyhine vahim bir hal alır. Türklerle olumsuz tavırlarından dolayı İngiliz sömürgelerinde isyan beklentisi artar.²⁵

¹² Hindistan; Millî Kongre Partisi, 1885; Türkiye; İttihat ve Terakki, 1889.

¹³ Nehru, *Glimpses...* No. 154, s. 673, Türkiye-Batı Asya Tarihi, s. 131.

¹⁴ Hadiye Yılmaz, *Kurtuluş Savaşımız ve Asya Afrikâ'nın Uyanışı*, Kaynak Yay, s. 129.

¹⁵ İkbâl, *Şarktan Haber* (çev. A. N. Tarlan) Ankara, 1956, s. 87-88.

¹⁶ Bilal Şimşir, *Doğu'nun Kahramanı Atatürk*, Bilgi Yayınevi, s. 205.

¹⁷ Sumit Sarkar, *Modern India*, Mac Millan, s. 144.

¹⁸ NA FO 371/6549.E-0113. Akt. Hadiye Yılmaz, age., s. 106.

¹⁹ V.B.Metta, *New York Times Current History*, Aralık 1921.

²⁰ Orhan Koloğlu, *Kurtuluş Savaşında Hint Desteği*, ICANAS Kongresi 2007, s. 7.

²¹ R.K.Singh'den aktaran Hadiye Yılmaz, age., s. 121.

²² Hadiye Yılmaz, age., s. 121.

²³ Hakimiyeti Millîye, 08 Nisan 1921, Akt. Hadiye Yılmaz, age., s. 123.

²⁴ Hakimiyeti Millîye, 15 Nisan 1921. Akt. Hadiye Yılmaz, age., s. 126.

²⁵ R.H. Sinha, Mustafa Kemal ve M.Gandî, *Milliyet Yayınları*, s. 125.

Gandi, İngilizlerin Hindistan siyasetine ancak içte bir devrimle cevap verilebileceğini söyler; Hintlileri, İngiliz-Hint ordusundan firara çağırır.²⁶ Bombay'a gelen İngiliz veliahdı, protestolarla karşılaşır. Pamuk bal-yalarının yakıldığı, İngiliz otomobillerine saldırıldığı olaylarda, dört polis öldürülür. Londra gazeteleri Gandi'yi hedef gösterir.²⁷

27 Aralık 1921'de Gandi başkanlığında Ahmedabad'da toplanan **Hindistan Ulusal Kongresi**, Mustafa Kemal Paşa'yı Sakarya Zaferi'nden dolayı kutlar ve "Türkiye'nin bağımsızlığının korunması konusunda Hint halkının yardımının süreceği" belirtilir.²⁸ Aynı Kongre, "ilan edilecek Cumhuriyet idaresinin başarısının, Hint-Müslüman birliğinden doğduğunu" açıklar.²⁹ 30 Ağustos'ta Türk Ordusu'nun kazandığı zafer, Hindistan'da büyük yankı yaratır. Türklerin zaferi, günlerce törenlerle kutlanır. Mustafa Kemal Paşa, Hint Müslümanları ve Hindular için bağımsızlık sembolü haline gelmiştir. Hindistan Hilafet Komitesi adına **Çotani**, Ankara'yı tebrik eder. Daha çarpıcı olanı, 9 Eylül'den önce yaşananlardır. Eylül'ün 8'ine rastlayan Cuma günü, Hindistan'da ibadet günü sayılır; ülkede camiler ışıklandırılır; Cuma namazından sonra Türk ordusunun zaferi için Tanrı'ya dua edilir, camilerin duvarlarına "Zindabat Mustafa Kemal"³⁰ yazılır. Mustafa Kemal Hindistan'da kurtuluş ve özgürlük simgesi olur.³¹ Çotani, 9 Eylül'ün hemen ardından yolladığı telgrafta, "Mustafa Kemal Paşa ve muzaffer ordularını" bir kez daha duygu dolu sözcüklerle kutlar.³² Çanakkale ve İzmit bölgesinde, İngilizler adına cepheye sürülmüş Hintli askerler arasında, ordularından kaçarak subay rütbesiyle Türk ordusuna katılmalar yaşanmıştır.³³

27 Ocak 1923'de toplanan Tüm Hindistan İslam Birliği Lucknow Kongresi'nde, sadece Mustafa Kemal Paşa'nın zaferinden söz edilir: "Dört yıldan beri çağrularla, dualarla başaramadıklarımızı, Mustafa Kemal Paşa'nın kılıcı başardı. İnsaniyete aykırı Sevr paramparça edildi."³⁴

Hindistan Hilafet Hareketi, Türkiye'ye gösterdiği özel ilginin yanı sıra öteki halkların anti-emperyalist mücadelelerine de omuz verir. İngilizlerin Hint birliklerini Çin'e yollamalarını kinayan Hilafet Hareketi, 1927'de Lucknow

Kongresi'nde, Çin halkının özgürlük mücadelesini desteklediğini ilan eder.³⁵

Hint Müslümanlarının maddi yardımları

Hint yardımları sadece dayanışma ve İngilizlere baskı ile sınırlı kalmaz. Hilafet Komitesi'nin Haziran 1921'de Allahabad'daki toplantıdan sonra başlatılan Türklere yardım kampanyası, Milli Mücadele süresince sürer. Araştırmacı **Mustafa Kemal Öke**, Hint yardımının 675.494 Türk lirası olduğunu belirtir.³⁶ Hintli Müslümanların ilk yardımı, Şubat 1922'de Ankara'ya ulaşır. Mustafa Kemal Paşa, Hariciye Vekâletine, 19 Şubat 1922 tarihli telgrafında Hindistan'dan gelen ilk yardımdan söz eder:

"Türkiye'ye yardım için Hindistan'dan gönderildiği Cami Bey'in telgrafnamesinde bildirilen, 26 bin İngiliz lirasının karşılığı olan 144 bin 440 Osmanlı lirası, alınmıştır."³⁷

Çin'deki etkileri

İngiliz-Fransız-Alman emperyalistlerinin Çin'i sömürgeleştirme girişimleri, 19. yüzyılda hız kazanır. Çinliler Afyon Savaşı ile ilk tepkilerini gösterir. Ardından gelen ve yabancılara yönelik çok kanlı Boksör Ayaklanması³⁸ sırasında on binlerce Çinli ölür, çok sayıda yabancı öldürülür.

Çin aydınları 1918'in sonlarından itibaren, Türkiye'deki olayları dikkatle izlemeye başlarlar. Bunun nedeni, 1. Dünya Savaşı sonrası düzenlemelerde büyük devletlerin Çin'in ulusal çıkarlarını bir kez daha göz ardı etmeleridir.

4 Mayıs 1919'da başkent Beijing'in ünlü Tian an Men Meydanı'nda toplanan gençler, hükümetin **Versay Antlaşması'nı** reddetmesi çağrısında bulundu. Çin tarihinde bir dönüm noktası sayılabilecek bu hareket, bizde İzmir'in işgalinin ardından Sultanahmet'te yapılan mitinglere benzetilebilir. Zira Versay Antlaşması,

1. 讲坛上的列宁
2. 双喜临门
3. 甘地
4. 凯末尔

1 3
2 4

Çin ortaokul kitabında 20. Yüzyıl bölümü.

²⁶ Hakimiyeti Millîye, 9 Aralık 1921, akt. Hadiye Yılmaz, age., s. 127.

²⁷ Hakimiyeti Millîye, 6 Aralık 1921, akt. Hadiye Yılmaz, age., s. 127.

²⁸ R. K. Sinha, 159, akt. Hadiye Yılmaz, age., s. 128.

²⁹ Mim Kemal Öke, Hilafet Hareketleri, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1991, s. 71.

³⁰ Zindabat: Yaşa.

³¹ Bilal Şimşir, age., s. 210.

³² Bilal Şimşir, age., s. 211.

³³ NA FO 371/5170.E-8567/262/44. Aktaran: Metin Hülagü, "Millî Mücadele Dönemi Türkiye-İslam Ülkeleri Münasebetleri", AAMD, sayı 45, Kasım 1999.

³⁴ Orhan Koloğlu, agm, s. 9

³⁵ Bengalee, 27 Şubat 1927,

³⁶ Hadiye Yılmaz, age., s. 131.

³⁷ ATABE, c.12, s. 266.

³⁸ 899-1901 Boxer Ayaklanması.

bizdeki Sevr dayatmasının benzeridir. Gençlerin bu çağrısı, Çin'de hem emperyalizme karşı mücadelenin fitilini ateşleyecek hem de modern Çin'i şekillendirecek fikirlerin istikametini çizecektir.

Türklerin işgale karşı direnişlerine duyulan sempati, o sıralarda birçok basın organında yer aldı. Türklerin 1922 Eylül'ünde kazandıkları nihai başarı, hem radikallere hem de liberallere esin kaynağı oldu. Şangay'da 1904-1948 arasında yayımlanan ünlü "Doğudan Derlemeler" (*Dong Fang*) dergisi, hemen her sayısında Türkiye ve Atatürk hakkında yazılar yayımladı.

Pekin Üniversitesi'nden tarihçi **Dong, Zheng-hua**'ya göre, "20. yüzyılın başında ortaya çıkan Çin 'yeni tarih yazımının' başlıca özelliklerinden biri, ulusal gelişme ve modernleşme hakkında gelişen bilinçlenmedir." ³⁹ Türk milliyetçi düşünür **Ziya Gökalp**'in kitabı Batı'dan çok önce 1935'de, Çin'de yayımlandı.

Türkiye ile Çin 1935'de diplomatik ilişki kurdular.

Türk Millî Mücadelesi, Çin Komünist Partisi içinde 1920'li yılların ikinci yarısında sık sık tartışma konusu oldu. Kimi partililer "**Çin'in Kemal'i nerede?**"⁴⁰ diyerek, seslerini yükselttiler. Bu aslında Mustafa Kemal Paşa'nın kazandığı başarıları duyulan özlemi, bir kurtarıcı arayışını ifade ediyordu.

Kimi militanlar ise "*Evet Türkler işgalcilere karşı zafer kazandılar ama savaşta kazandıklarını barışta kaybettiler*" görüşünü savunuyorlardı. Komintern'in görüşlerin etkisinde kalan **Mao** da zaman zaman "*Türk yöneticiler halkın çıkarları yerine varlıklı kesimlerin isteklerine teslim oldular*" görüşünü savundu.⁴¹

Ancak Çin'in Japon işgalcilerle karşı direnişi sertleştiçe ve Komintern'in (*III. Enternasyonal*) görüşlerinin yanlışlığı pratikte yani Çin halkının emperyalizme karşı verdiği savaşta ortaya çıkınca, Çin Komünist Partisi'nin Türkiye hakkındaki görüşleri netleşti.

Afganistan Gerçeği

1919'da yani Dünya Savaşı'ndan sonra, İngiltere'den sınırlı da olsa bağımsızlığını kazanan Afganistan'ın lideri **Emanullah Han**'ın

temel politikası, bağımsızlığını korumak; çağdaşlaşmaktı. İngiltere'nin tehdidi altındaki Afganistan ve Türkiye, destek arayışı içinde idiler. Sovyet Devrimi her iki ülkeyi de rahatlatmıştı.

Sovyetlerle anlaşma imzalamak üzere Moskova'ya giden Türk heyeti, Sovyet Rusya'nın da desteği ile Afganistan'la bir antlaşma imzalar. 1921 Moskova Antlaşması'ndan önce gelen bu antlaşma, Ankara hükümetinin imzaladığı ilk uluslararası antlaşmadır. Antlaşmanın 1. Maddesi, "*Türkiye devleti, Afganistan devletinin bağımsızlığını gerçek anlamda tanımayı görev bilir*" diye başlar. Ankara hükümetinin hem Afganistan'la hem de Hintli Müslümanlarla kurduğu İngiltere'yi rahatsız eden ilişkiler, Türk dış politikasının önemli bir başarısıdır.⁴²

Türkiye'yi izleyen İran

İran da Türkiye gibi 19. yüzyılda Batı'da gelişen kapitalizmin emperyalizmine direnemedi. Yarı-sömürgeleşti. İranlı aydınlar, çareyi modernleşmede buldular. 1906 Anayasa Devrimi ülkeye çağdaşlaşmanın temel esaslarını getirdi. Meclis hâkimiyeti, demokratik haklar, merkezi yönetim, çağdaşlaşma vb...⁴³ Meşrutî yönetime giden süreçte Türk ve İranlı aydınlar, işbirliği içine girdiler.

İran Anayasa Devrimi, çeşitli nedenlerle başarıya ulaşamadı. Ardından, Basra Körfezi'nde petrolün bulunması üzerine artan emperyal istah, I. Dünya Savaşı'nda ülkenin kuzeyinin Rusya; güneyinin ise İngiliz işgaline girmesine neden oldu.

I. Dünya Savaşı İran'da yokluğu, yoksulluğu artırdı; yerel isyanlar güçlükleri katladı. Bu zorlukların ancak bağımsız bir devlet kurarak, modern Batılı kurumları ve anlayışları hakim kılarak alt edileceği görüşü, İranlı aydınlar arasında yaygınlaştı. Türk Devrimi'nin kazandığı başarılar derin izler bıraktı.

Güçlü modernleşme akımı, istikrarsızlığı önlemesi için **Rıza Şah**'i önce savaş bakanlığına, ardından iktidara taşıdı. Aslında modernleşme yanlılarının savundukları, temelleri Anayasa Devrimi ile atılan düşüncelerdi.

Rıza Şah modernleşme yanlısı idi ancak aydınlar arasındaki Türkiye ürkekliliği Şah'ı da etkiliyordu. Türk milliyetçiliğinin dine karşı mesafeli tutumu, İranlı aydınları sars-

makla birlikte Hilafet'in kaldırılması Şiiler arasında bir rahatlık yaratsa da Şii mollalar, Türklerin dine karşı tavrından rahatsız idiler.

Türk yönetimi 1920'li yıllarda yapıcı siyasetler izleyerek, İran'ın çekingenliğini aştı. 1926'da imzalanan "**Dostluk ve Güvenlik Antlaşması**" iki ülke ilişkilerini rahatlatmış, karşılıklı güven ortamını geliştirdi.

1928'de kapitülasyonları kaldıran, çağdaşlaşma adımlarını hızlandıran Şah, içeride ulemanın muhalefetini sindirdi.

Rıza Pehlevi'nin 1934 yılında Türkiye'ye ziyareti, ilişkileri bir üst düzeye çıkardı. Haziran ayında Tebriz üzerinden Trabzon'a ulaşan Şah, Ankara'da Atatürk ve öteki Türk liderlerle bir araya geldi. Atatürk, Şah'a çok saygılı davrandı, gördüklerinden çok etkilenen Şah da bir hafta olarak planlanan ziyaretini, iki aya kadar uzattı. "*Türk mareşali, iki ülkenin ordularını yönetse*" sözü Rıza Şah'a aittir.⁴⁴

Ülkeye dönüşünde, Türkiye'de gördüklerinden bazılarını hemen hayata geçirdi.

Tahran Üniversitesi her iki cinse de (*kadınlara*) kapılarını açtı. Kadınlara ayrımcılık uygulayanların, ağır cezalara çarptırılacakları sinema, kahvehane gibi kamuya açık yerlere bildirildi. Çarşaf, özellikle geleneksel çadır yasaklandı. 1935'ten sonra üst düzey memurlar, eşlerini davetlere getirmedikleri takdirde görevden alınma tehdidi ile karşılaştı. Şah'ın etkili reformları, eğitim alanında yaşandı.⁴⁵

Türkiye'de gördüklerini ülkesinde uygulamaya çalışan Şah, mollaların direnişi ile karşılaştı. 1936'da çıkartılan "Keşf-i Hicap Yasası" büyük tepki topladı.

II. Dünya Savaşı yaklaşırken Şah'ın Almanya ile yakınlaşması üzerine, İran bir kez daha kuzeyden ve güneyden işgal edilecek; Şah tahtını oğluna bırakmaya zorlanacaktır. Oğlu **Muhammed Rıza Pehlevi** ise kendisini tahta oturtan İngiltere'nin ardından, ABD'nin çizdiği rotadan ayrılmayacak; Batı Asya'da Atlantik çıkarılarının önde gelen temsilcisi olacaktır.

Baba Rıza Pehlevi'nin zaafı, Mustafa Kemal'in ufkuna, yeteneklerine, karizmasına sahip olmayışı idi.

Batı Asya-Arap Dünyası

Türk Devrimi'nin sarsıntıları, en çok İslam âleminde hissedildi. Suriye, Irak (*Ürdün-Filistin-Hicaz*) son ana kadar Türklerle aynı

³⁹ Z Dong, Zheng-hua, Atatürk ve Modern Türkiye Hakkında Çin Görüşleri, Ankara Konferansı, 22-23 Kasım 1998,

⁴⁰ Mao Ze Dung, Yeni Demokrasi Üzerine, Eylem Yayınları, 1976

⁴¹ Dong, Zheng-hua, Atatürk ve Modern Türkiye Hakkında Çin Görüşleri, Ankara Konferansı, 22-23 Kasım 1998,

⁴² Baskın Oran (ed), Türk Dış Politikası, c. I, s. 209

⁴³ Iann Richard, Kemalizm ve İslam Dünyası (Kemalizm and Islamic World), Kaynak Yay., 2. Baskı, s. 81

⁴⁴ Iann Richard, Kemalizm ve İslam Dünyası, s. 88

⁴⁵ E. Abrahamian, Between Two Revolutions, Princeton Univ. Press, p. 144

⁴⁶ A.Hourani, aktaran Orhan Koloğlu, Gazi Çağında İslam Dünyası, Boyut Yay., s. 371

kaderi paylaştı. Bu birliktelik, İngiliz-Fransız emperyalistlerinin Ortadoğu'ya hâkim olma emelleri yüzünden bozuldu.

Batılı yazarların üzerini örtmelerine karşın, Arap milliyetçilerinin Türk Devrimi'nden etkilenmeleri kimi yazarlarca açıkça ifade edilir. Arap kökenli İngiliz tarihçi **Albert Hourani**'ye göre, "Arap milliyetçiliği Jön Türklerden çok etkilenmiş, özellikle K. Atatürk'ün başarısı onlara örnek olmuştur."⁴⁶

Türk Devrimi'nden etkilenen Arap milliyetçiliği, sonuca birkaç on yıl sonra ulaştı.

Suriye

1918 Eylül'ünde Osmanlı güçlerinin yenilgiye uğrayarak Suriye topraklarını terk etmeleri üzerine doğan boşluğu Fransa doldurur, Suriye'yi işgal eder. Fransa'nın kısa sürede ortaya çıkan emperyal niyeti üzerine, Arap milliyetçileri Türkiye'den yardım ister. Ancak Türk halkı kendi kurtuluş davasının peşindedir. Türkiye'nin güney sınırı neresidir sorusuna, Mustafa Kemal Paşa Erzurum ve Sivas Kongrelerinde "Türk süngülerinin işaret ettiği hat" yanıtını vererek, silahla korunamayan toprakların vatan sayılmayacağına işaret eder.

I. Dünya Savaşı sonrası, kargaşa yıllarıdır. Fransızların vaatleri karşısında Türklere karşı ikircikli tutum alan Suriye milliyetçileri, Fransa'nın ülke topraklarını terk etmeyeceğini saptayınca işgalcilere karşı direnişe geçerken, Türklere yardım isterler. Mustafa Kemal Paşa, Suriye'de Fransız mandasına baştan beri karşı idi ancak Türklere başı belada olduğu için önceliği Türk Millî Mücadelesi'ne vermesi kaçınılmazdı.⁴⁷

Türkiye ile Suriye'nin bir konfederasyon oluşturması önerileri, o yıllarda ortaya atıldı. Millî Mücadele'nin liderleri buna karşı olmamakla birlikte, "O sıralarda Fransa ile açığtan muharebelere girmemizin ülke menfaatlerine aykırı olduğunu tespit ederek, öncelikle Suriye'nin bağımsız bir Arap hükümeti teşkil etmesi, ardından Konfederasyon'da birleşmenin düşünülmüşü" tutumunu benimsedi.⁴⁸

Mustafa Kemal Paşa'nın 1923'de Mersin'e gelişi sırasında Suriyeli Müslümanlar, üzerinde "Türk Arap Dostluğu; Suriyeli hemşerilerinizi unutmayın, kurtarın bizi" yazan bir zafer takı dikerler. Mustafa Kemal Paşa, "Yüzyıllar boyunca Osmanlı devletinin parçası olan bir

ülkenin yabancı boyunduruğu altında inlemesi kabul edilemez" dedikten sonra şunları söyler; "Suriye'nin kendi kaderini tayin etmesini arzu ediyorum."

Arap ülkelerinin en köklü olanlarından Suriye, Türkiye Cumhuriyeti'nin inşasından en çok etkilenen ülkelerdendir. Özellikle bağımsızlık ve laiklik ilkeleri, Suriyeli ilericilere esin kaynağı oldu. Millî Mücadele'ye önderlik eden BAAS Partisi'nin temel ilkeleri, "Birlik" (Arapların birliği), "Özgürlük" (sömürge boyunduruğundan kurtuluş) ve "Sosyalizm" (halkçılık, devletçi ulusal ekonomi) idi. Egemenliğin Tanrı'dan alınıp halka verilmesini savunan **M. Eflak - S. Bitar** ikilisine göre, Arap ulusu tarihte süreklilik göstermişti.

Parti'nin laikliğe özel önem vermesinin nedeni, sömürgecilğe karşı ulusun direnişini artırmak kaygısıydı. Fransızlar ayrı ayrı dinsel seçmen grupları oluşturarak, yeni sorunların tohumlarını ektiler; Müslümanlar, Rum Katolikler ve Ortodokslar, Yahudiler kendi dinsel gruplarına oy vermeye zorlandılar.⁴⁹

M. Eflak'a göre, "Sosyalizm hayatın dini, ölüme karşı onun zaferi idi. Herkese iş vererek, herkesin yeteneklerini ortaya çıkararak, hayat için uğraşıyordu."⁵⁰

Birliğini gerçekleştirmiş Arap toplumu, yeni bir kimlik kazanacak; ahlaki açıdan ideal, sosyalist bir toplumun kurulmasını sağlayacaktı. Eflak'a göre Parti, 1948-51 arasında "Birleşik bir Arap Devleti" sloganı altında, faaliyetlerini Suriye dışına taşırdı. Özellikle Ürdün, Lübnan ve Irak'ta etkili oldu: Ürdün (kuruluşu 1948), Lübnan (kuruluşu 1949-1950), Yemen, Irak (kuruluşu 1952). Ne var ki BAAS Partisi, Suriye dışında gizli çalışmak zorunda kaldı.

Suriye'nin 1958'de Birleşik Arap Cumhuriyeti adı altında, Mısır ve Yemen ile birleşmeye yönelmesi, Arap dünyasında etkili olurken; Menderes yönetimindeki Türkiye'de kaygı ile karşılandı.⁵¹

Irak

Hindistan yolu üzerindeki, dahası zengin petrol yataklarına sahip Irak, I. Dünya Savaşı yıllarında İngilizler tarafından hedef alındı. "Dünya Savaşında İngilizler Irakı, Türkiye'ye karşı yürüttükleri operasyonun üssü yaptılar."⁵² Türkler kuzeye sürüldü, İngilizler Bağdat'a girdiler, ardından Musul'a ulaştılar. Savaşın so-

nunda Irak'ın bütünü İngiltere tarafından işgal edilmişti.

Anadolu'dan koparılan Irak, **Paris Antlaşması** (1919) ile İngiliz mandasına verildi. Diğer bir deyişle 1916'da gizli **Sykes-Picot** ile tasarlanan bölünme, savaştan sonra hayata geçirildi. "Irak'ın mandasının İngilizlere teslim edilmesi, 1920'lerin başında güçlü protestolara yol açtı; giderek ayaklanmaya dönüştü. Irak'taki ayaklanma büyük ölçüde Hint birliklerinin yardımıyla ezildi."⁵³ Irak ayaklanması, İngiltere tarafından güçle ve bağımsızlık vaadiyle bastırıldı.

"İngiliz uçakları, bombalarla Londra'nın iktidarını tesis ettiler."⁵⁴ Mustafa Kemal'in emri ile İngilizlere karşı mücadeleyi örgütlemek üzere Revandüze gönderilen Türk komutan **Özdemir Bey**, İngiliz güçleri ile mücadeleye başladı. Kürt aşiretleri ile ilişkiye geçti. Belirli başarılar kazanması üzerine; İngiliz hükümeti, Irak'ta Kürt bölgesinde yoğun bir hava bombardımanına başlarken, bir yandan da konuyu diplomatik alana çekti. T.C.'nin sınırlarını onaylayan Lozan Antlaşması'nda sınırın çizilmesini engelleyerek, Kerkük ve Musul'u Türk sınırlarının dışına çıkardı. Türkiye'nin Musul ve Kerkük için plebisit (devletler hukukunda bir ulusun hangi devlete bağlanmak istediğini belirtmesi için başvuru olan oylama) yapılması önerisi, İngilizlerin etkisindeki Milletler Cemiyetince reddedildi.

İyi niyetli çabalarını sürdüren Türkiye, Irak'ı resmen tanıdı. 1926'da İngiltere ve Irak ile "Türk-Irak Sınırı ve İyi Komşuluk Antlaşması"nı imzaladı. İki ülke arasındaki sınırlar belirlendi.

İngiltere Irak'ı Anadolu'dan koparma operasyonunu sonuca ulaştırdı. Arap milliyetçiliği kendi başına kendi çizdiği yoldan ilerleyişini sürdürdü.

Nehru, 1920-30'larda İngiltere'nin "uçakları yarı-sömürge ülkelerde 'polis gücü' olarak kullandığını" belirttiikten sonra, "bunun daha ucuz ve daha çabuk sonuç alıcı ama korkunç derecede zalim ve öldürücü" olduğunun altını çizdi.⁵⁵

Suriyeli Arap milliyetçileri arasında olduğu gibi, Iraklı Arap milliyetçiler arasında da Türkiye ile Konfederasyon fikirleri tartışıldı ancak bu fikirler fiiliyata dönüştürülemedi.⁵⁶

Aslında Irak içinde Türkiye ile yakınlaşmayı savunanlarla, İngiliz denetimine tabi olanlar arasında sert, kanlı mücadeleler yaşandı.

⁴⁷Bkz; Doğu.Perinçek Teori Dergisi, 1 Haziran 2010; D.Perinçek, basılan Kemalist Devrim-8 Birinci Dünya Savaşı ve Türk Devrimi, Ekim 2015, genişletilmiş 3. Basım, s. 123-159

⁴⁸Heyeti Temsiliye Kararı, 11 Aralık 1919, ATABE, cb.5, s. 354

⁴⁹Nehru, Dünya Tarihi, Kaynak Yayınları, s. 805

⁵⁰Aktaran, Bessam Tibi, Arap milliyetçiliği, Çev. T. Temiz, Yöneliş Yay. s. 290

⁵¹Cüneyt Akalın, Türkiye-Suriye 1957'de Çatışmanın Eşiğinden Döndü.

www.academia.edu

⁵²Nehru, Dünya Tarihi, Kaynak Yayınları, s. 818

⁵³Nehru, Dünya Tarihi, s. 818

⁵⁴Nehru, Dünya Tarihi, s. 819

⁵⁵Nehru, Dünya Tarihi, s. 821

⁵⁶Bkz; Atatürk'ün Kaleminden, Suriye ve Irak, Kaynak Yayınları

Mısır gazetelerinde yayımlanan resim: "Muzaffer komutan."

Cumhuriyet Türkiye'si, kısmi bağımsızlığını kazanan Irak'la ilişkilerini adım adım geliştirdi. Irak Kralı **Faysal**, Türkiye'nin daveti üzerine Temmuz 1931'de Ankara'yı ziyaret etti. Atatürk, 1932'de Milletler Cemiyeti üyeliğine kabul edilen Irak'ı kutladı.⁵⁷

İngilizlerin uzun süre bastırmayı becerdikleri Arap milliyetçileri, 1958'de bir darbe ile krallığı yıktı; Cumhuriyet'i ilan etti.

Mısır

Batı Asya ile Afrika'yı birleştiren Mısır, coğrafyası ve tarihi ile Araplar arasındaki merkez ülke konumunda olan bölgenin en önemli ülkelerinden biri olma özelliğine sahiptir. Mısır, bu özelliklerini Türk Osmanlı devleti içinde de korudu. Türklerin hem Afrika ile hem de Hint dünyası ile bağlantısını sağlıyordu. İngiliz emperyalistleri, **1878 Berlin Kongresi**'nde Osmanlıya verdikleri desteğin bedeli olarak, Mısır'a ve Kıbrıs'a sözde "geçici" olarak el koydular. I. Dünya Savaşı'nda Mısır'ı, bölgedeki çatışmalarda ana üs olarak kullandılar. Aslında Mısır'daki uyanış da Türkiye'dekine koşut geliş-

ti. Fellahlıktan yani köylülükten çıkıp yükselen **Saad Zağlul Paşa**, 1881-82'de İngilizlere kafa tuttu; bağımsızlık için girişimlerde bulundu.

1918'de barışın yaklaşması ile birlikte milliyetçiler, yeniden faal hale geldiler.

Wafd Partisi, bu sırada kuruldu. Saad Zağlul ve öteki liderler bir kez daha tutuklandı. Tutuklama kanlı bir ayaklanmaya yol açtı. Kahire kenti ve bazı merkezler devrimci komitelerin eline geçti.⁵⁸ Ardından taktik değiştirerek, pasif direnişe geçti. Eylemler başarılı olunca, İngiliz hükümetinin 1922'de tanıdığı "kısmi bağımsızlık" Mısır tarafından reddedildi. İngilizler kısmi bağımsızlık karşısında koşullar öne sürüyordu.

İngilizler Mısır'a dayattıkları yeni Anayasa ile iktidarı **Kral Faruk**'a devretmekle birlikte, müdahalelerini sürdürdü.

Cemal Abdülnasır

Cemal Abdülnasır, 15 Ocak 1918'de babasının postane görevlisi olduğu İskenderiye'nin fakir bir mahallesinde dünyaya geldi. Babası Cemal adını Osmanlı'nın Suriye valisi **Cemal Paşa**'dan esinlenerek vermişti.

Abdülnasır, arkadaş olduğu üç subayla (*Zekeriya Muhyyettin, Abdülhakim Amir, ve Enver Sedat*) birlikte İngiliz egemenliğine ve krallık yönetimine son vermeyi amaçlayan gizli "Hür Subaylar" örgütünü kurdu.

Hür Subaylar, 23 Haziran 1952 tarihinde kansız bir darbeyle, Faruk'u devirdi. Haziran 1953'te Cumhuriyet ilan edildi; Süveyş Kanalı bölgesinin boşaltılmasını öngören bir antlaşma imzalandı.

Cemal Abdülnasır, işe toprak reformuyla başladı. ABD ve İngiltere, Assuan Barajı için kredi vermeyince Süveyş Kanalı'nı kamulaştırdı. Süveyş'in kamulaştırılmasını öbür İngiliz ve Fransız şirketlerinin kamulaştırılması izledi.

Nasır, elde ettiği bu başarıyla gücünü pekiştirdi. Arap dünyasında bağımsızlık mücadelesinin önderi olarak benimsendi. **Nehru** ve **Tito** ile birlikte önderlik ettiği "**Bağılantısızlar Hareketi**" 20. yüzyılın ikinci yarısında çok etkili oldu.

Batılı kaynaklar üzerini örtüyor, Arap milliyetçileri kısıkanç davranıyor. Ama dikkatli bir inceleme; bağımsızlık ilkesine sıkı sıkıya bağlı kalan, Süveyş'i millileştiren, krallığı kaldıran, millî ekonomiyi kurma yönünde ciddi adımlar atan, siyonizme karşı Filistin davasını kararlılıkla savunan, Suriye ile birleşerek Arap Birliği yolunda adımlar atan, uluslararası düzlemde barışçı çabalar gösteren, İslamcı gericilerle kıyasıya mücadele eden Abdülnasır'ın, Atatürk'ün yoldaşı olduğunu ortaya koyuyor.

Tunus

Barbaros Hayrettin ve Türk denizcileri tarafından Osmanlı imparatorluğuna katılan Tunus, 1881'de Fransa tarafından ilhak edildi. Ancak Osmanlı devleti, Fransız oldu-bittisini kabul etmedi.

Tunus Millî Hareketi, 1930'larda bağımsızlık için mücadeleyi yoğunlaştırdı.

Tunus toprakları, II. Dünya Savaşı yıllarında, İtalya ile Müttefik Güçler arasındaki şiddetli çatışmalara sahne oldu. Savaşın ardından Düstur Partisi'ni kuran **Habib Burgiba**, mücadelesini başarıya ulaştırdı; Tunus 1956'da bağımsızlığına kavuştu.

Burgiba, birçok reformun yanı sıra Tunus'u laik bir ülke haline getirdi.

⁵⁷ ATABE, c.26, s. 28

⁵⁸ Nehru, Dünya Tarihi, s. 786

Habibi Burgiba, 1 Mart 1965'de TBMM'nde yaptığı tarihi konuşmada, Türk Devrimi ve Mustafa Kemal Atatürk'e bağlılığını ifade eden sözcükler kullanır.

"Daha lise talebesiyken, Sadiki Kolejinde, okul defterimin ilk sayfasına şunları yazmıştım: 'Kahrolsun müstemelececilik, yaşasın Türkiye...' Bu cümlede bir ret ve bir ümit vardı. Türkiye ümidi temsil etmekteydi.

Lozan'da bir asker diplomat, İsmet İnönü, Atatürk'ün gerçekleştirdiği bu büyük kalkınma eserini tamamladı. Ergin çağa eriştiğim zaman, Mustafa Kemal, bana, bir kahramanın tam örneği, komuta ve idare için doğmuş bir şef, milletinin kaderini değiştirmek için ondan gerekli her şeyi talep edebilen ve bütün sınırların da ötesinde bir lider olarak görünmekteydi..."

Başta öncü Düstur Partisi, Asr el Cedid gazetesi ve Tunus'un Büyük Medrese öğrencileri olmak üzere, çeşitli kuruluşlardan ve kişilerden çok sayıda mesaj, Türkiye'nin Paris temsilciliğine ulaştı: Tunus'lu vatansever **Hammud-ra ez Hamasi**'nin telgrafı şöyle idi:

*"Türk ordusunun kazandığı büyük zafer ve İzmir'in Anavatan'a kavuşması dolayısıyla içten tebriklerimizi hükümetinize, İslam'ın büyük şahsiyeti Mustafa Kemal'e ve dindaşlarımıza iletmenizi rica ederim."*⁵⁹

Cezayir

Cezayir, Kuzey Afrika sahil şeridinin tam ortasında yer alır. Arapça ifadeyle Magreb'in kalbindeki ülke, 45 milyona (*tahmini*) yaklaşan nüfusu ile Kuzey Afrika ülkelerinin en büyüğüdür. Cezayir'in geçmişi Emevilerle, Memlüklerle ve son 500 yıllık tarihi de Türklerle iç içedir. 1530'larda Türk denizcileri tarafından Osmanlı imparatorluğuna bağlanan, merkezden yani İstanbul'dan gönderilen Türk asıllı *"Dayı"*larca⁶⁰ yönetilen Cezayir eyaleti, Fransız sömürge yönetimince bir tertip sonucu Osmanlı topraklarından kopartıldığında, takvimler 1830 yılını gösteriyordu.⁶¹

I. Dünya Savaşı sonrası özellikle Türk ve Sovyet devrimlerinin ardından canlanan Arap milliyetçiliği, Fas, Suriye ve Mısır'ın yanı sıra Kuzey Afrika'da yükselişe geçti. Fransız-Batı kaynakları bu yükselişin kökeninde, hep Fransız solunun etkilerini aradılar. Fransız Solunun payı olmakla birlikte, Cezayir'de uluslaşma mücadelesinin esas esin kaynağının Türk

Devrimi olduğunu, yüzeysel bir araştırma bile ortaya koyuyor. Uyanışın önderi **Mesali El Hac**'in idolünün⁶² Mustafa Kemal Paşa olduğunu, Hâc'in kendisi ifade ediyor.

I. Dünya Savaşı'nda sömürgeci güçler, arasında Filistin'in de bulunduğu Arap Yakınoğusunu (*Maşrik*) elinde tutan *"Hasta Adam"*a yani Osmanlı devletine karşı harekete geçtiler. Ardından Türk Millî Mücadelesi başladı. Telemseinde o sırada her köşede Türkiye'nin tartışıldığını belirten Mesali El Hac, Anadolu'dan gelen zafer haberlerini aldığı anda yaşadığı mutluluğu şu sözlerle anlatır:

*"Mustafa Kemal Paşa'nın askeri başarıları, İslam dünyasında büyük yankı yarattı; halkı çok yüreklendirdi. Türk askerlerinin ve Mustafa Kemal'in fotoğraflarını özenle kesiyorduk."*⁶³

1920-30'lu yıllar mücadele ve arayış yıllarıdır. Cezayir ile Fransa arasında mekik dokuyan, yerin altında-üstünde mücadeleye atılan Mesali El Hac, defalarca hapse girer-çıkılır. Fransada Cezayirli işçiler ve aydınlar arasında propaganda yapmak üzere 1926'da kurduğu *"Kuzey Afrika Yıldızı"* örgütünde, halkın gördüğü keyfi muamelelere isyan eder; bağımsızlık düşüncesini ortaya atar.

1927'de arkadaşları ile birlikte aşağıdaki programı geliştirir. (*ana hatlarıyla*)

- Üç Kuzey Afrika ülkesinin bağımsızlığı;
- Magreb'in Birliği;
- Fellahlara (*Arap yoksul köylüleri*) toprak dağıtımı;
- Genel oya dayanan bir Millî Meclisin oluşturulması;
- Bankacılıkta, madencilikte, demiryollarında, limanlarda ve Fransa'nın elinde tuttuğu kamu hizmetlerinde önceliğin, Cezayir devletine verilmesi.⁶⁴

Kuzey Afrika Yıldızı, ayaklanma çağrısında bulunduğu için 1929'da kapatılır.

Cezayir Halk Partisi

Mesali El Hac, Kuzey Afrika Yıldızı'nın devamı olarak *"Cezayir Halk Partisi"*ni kurar. Dönem Fransada Sol Halk Cephesi'nin iktidarındır. Halk Cephesi sömürgecilik-karşıtı hareketlere daha ılımlı yaklaşır. Cezayir bayrağı ilk kez Cezayir sokaklarında dalgalandırılır. Öte yandan fikri tartışmalar, arayışlar devam eder. Mesali El Hac Arap milliyetçisi **Şekip Arslan**'ın etkisi altına girer.

II. Dünya Savaşı yıllarında Fransa, Almanya'nın önünde yenilgiye uğrayıp ülke Vichy rejiminin yönetimine girince, Fransada *"vatan savunması"* tartışmaları yoğunlaşır. Bu tartışmalarda Mesali El Hac, ısrarla Cezayirli'nin vatanının Cezayir olduğunu, dikkati o noktada toplamak gerektiğini savunur.

1941'de angaryaya mahkum edilen Mesali El Hac'in özgürlüğünü isteyen göstericiler, 1945'de tarihe *"Setif Hareketi"* olarak geçen ve Fransızlar tarafından kanla bastırılan direnişi gerçekleştirir.

El Hac, 1946'da *"Demokratik Haklar Hareketi"*ni kurarak mücadeleyi sürdürür.

Ulusal Kurtuluş Cephesi

Dünya Savaşı'nın ardından sömürgeciliğin tasfiye süreci içine girmesi Cezayir'de de büyük bir dinamizm yaratır. Mesali El Hac, 1954'de sol eğilimli *"Cezayir Ulusal Hareketi"*ni kurar. Birlik tartışmaları yoğunlaşır. Mesali'nin önderlik ettiği halkçı eğilim, **Ferhat Abbas**'ın başını çektiği milliyetçi eğilim ve **Şeyh Abdülhamid Bin Badis**'in İslamcı eğilimi, *"Ulusal Kurtuluş Cephesi"*nin çatısı altında birleşir. Mücadelede inisiyatif, Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin eline geçer.

Ulusal Kurtuluş Cephesi, kanlı çatışmalardan sonra bağımsızlık hareketini zafere ulaştırır. Yenilgiye uğrayan Fransa'nın ülkeden sökülüp atılmasından sonra, Cezayir Cumhuriyeti ilan edilir.

Ülkesinde bağımsızlık bayrağını ilk yükselten Mesali El Hac'in anılarından, Türk Devrimi'nin özellikle Cezayir ile Tunus'ta, derin izler bıraktığı görülüyor.

Libya

Osmanlı'nın Kuzey Afrika'da kalan son topağı Libya, 1912'de yayılmaya çalışan İtalyanların saldırısına uğrar. Balkan Savaşı ile uğraşan Türkler, Libya'yı koruyamaz, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının direnişi zayıf kalır. Libya, İtalyan işgaline girer.

Ancak Libya halkı, bu işgali kabul etmez. Libya hükümdarı Şeyh Sunusi, Osmanlı devletine sığınır. Dahası Türk Millî Mücadelesi'ne gönüllü katılır; köy köy dolaşarak, Mustafa Kemal ve arkadaşlarına destek olur.

⁵⁹ Hammuda el Hamasi'den Ferit Bey'e telgraf, Teboursook, 30.9.1922, Akt. Şimşir, age., s. 220.

⁶⁰ Dayı: Cezayir'i yöneten Osmanlı valisine Dayı adı verilir.

⁶¹ Messali Hacı, Fransa'nın 1830'da Cezayir'e yaptığı müdahalenin, Avrupa güçlerinin 1827'de Navarin'de Türk donanmasını yakıp yok etmesi ile ilintilendiriyor. Memoires Originaux, defter No. 1, Akt. Gökâl-Georgeon, Kelalizm ve İslam Dünyası, 2. Baskı, s. 164-165.

⁶² Kişinin taparcasına sevdiği, yücelttiği kişi; Fransızca terim.

⁶³ Anılar'dan, Gökâl-Georgeon, age., s. 178.

⁶⁴ Boukherissa Khemedine, Messali Hac ou les enjeux politiques de la falsification de l'histoire, Le Quotidien d'Oran, fr.wikipedia.org

İtalyan işgali, yerel halkın tepkisi ile karşılaşır. I. Dünya Savaşı sonrası, İtalya'nın Libya'da durumunu sağlamlaştırması, yerel tepkileri artırır.

Ömer Muhtar adındaki vatansever, 1922'de İtalya'da iktidara gelen faşistlerin Libya'yı sömürgeleştirme politikasına karşı, 1923'te Berka'da yeni bir direniş hareketi başlatır. Aşiretlerden topladığı gerilla güçleriyle, başarılı baskınlar gerçekleştirerek; İtalyan kuvvetlerine ağır kayıplar verir. Mısır ve Suriye'den gelen yardımların kesilmesine karşın, köylülerin yardımıyla direnişini 1931'e değin sürdüren Ömer Muhtar, 11 Eylül 1931'de bir çarpışmada yaralanarak, İtalyanlara esir düşer. İtalyan General **Graziani**'nin başkanlığındaki bir savaş mahkemesince ölüme mahkûm edilir, Saluk'ta asılır.

Türk Zaferinin Mazlumlar Dünyasına Yansıması

Türk Devrimi, Dünya Savaşı'ndan yeni çıkan bir ülkenin galiplerinin dayattığı antlaşmayı yırtıp atığı ilk örnektir. Türk Devrimi'nin uluslararası alandaki büyük sonucu, mazlumlar esin kaynağı oluşudur.

Mazlumlar dünyasının tepkileri, Büyük Zafer ve Cumhuriyet'in ilanının ardından yükseldi.

Büyük Zafer'in ardından

İstiklal Savaşı'nda dönüm noktası, Büyük Taarruz oldu. Hintli önder Nehru, Sakarya Savaşı sonrası duygularını şöyle anlatıyor:

"Mustafa Kemal'in Yunanlılara karşı kazandığı büyük mücadeleyi, yaklaşık on bir yıl önce duyduğumuz zaman, ne kadar çok sevindiğimizi çok iyi hatırlıyorum. Ağustos 1922'de Afyonkarahisar'da kazandığı ve ardından Yunan ordusunu İzmir'de denize döktüğü savaşı kastediyorum. Birçoğumuz Lucknow Bölge hapishanesindeydik ve Türklerin zaferi için hapishane barakamızı sağdan soldan bulabildiğimiz şeylerle süslemiş; dahası o akşamı, cılız biçimde bile olsa, ışıklandırmaya çalışmıştık."⁶⁵

Batıdaki Doğulu aydınların sevinci

İranlı Afgan ve Hintli aydınlar adına konuşan Afganlı Abdurrahman Saif, 16 Eylül 1922'de Berlin'de yaptıkları toplantıda şöyle diyordu:

"Hepimiz Mustafa Kemal'i kutluyoruz. Zaferi özgürlük için savaşan tüm insanların zaferidir... Öteki uluslar Türkiye'yi örnek alacak, İngilizleri yurtlarından kovacaklardır."⁶⁶

Azeriler bayram ediyor

Anadolu'dan gelen zafer haberleri, Türk dünyasında bayram sevinci yarattı. Fransa'daki Azerbaycan Türkleri, 8 Eylül 1922'te Ankara'nın temsilcisi **Ahmet Ferit (Tek)** Bey'e şu imzalı mektubu gönderdiler:

"Türk ordusunun kazandığı savaşlar, her bir Müslüman Türkün göğsünü samimi olarak sevinçle kabartıyor... Bugünkü darbe yalnız Yunanlılar üzerine değil, onları teşvik eden devlet-i muazzamaya da indirdi."⁶⁷

Nerimanov'un desteği:

Millî Mücadele'nin en zor günlerinde Mustafa Kemal Paşa, Azerbaycan'dan borç istemesi için Kazım Karabekir Paşa'yı görevlendirir. Azeri yazar, olayı şöyle anlatıyor:

"...Türkiye'nin sefiri Memduh Şevket Bey, 1921-ci il Martın 17.de Mustafa Kemal Paşa'nın mektubunu Nerimanov'a çatdırdı: Türkiye Hükümeti, Nerimanov'dan borç pul (para) isteyirdi. Nerimanov derhal bir milyon rubl deyerinde qızıl para gönderdi. Özü de yazdırdı: 'Paşam, gardaş gardaşa borç vermez, el tutar. Eşk olsun bele dostluğa ve gardaşığa ! ...'"⁶⁸

Fas

Rif Dağları'nda İspanyollara karşı savaşan mücahitler adına **Bin Hamoun**, İzmir'in Kurtuluş Gününde Ankara'nın Paris temsilciliğine şu telgrafı yollar:

"RİF militanları adına Türk Ordularının zaferinden dolayı sizi kutlarız."⁶⁹

Kenya

Müslümanlar Birliğinden yollanan telgrafta, Türk Zaferi kutlanıyor; "Mustafa Kemal'in kahraman ordusunun daha nice zaferler kazanması için yürekten dua edildiği" bildiriliyordu.⁷⁰

Hrvatistan-Bosna

Yugoslav basını, Mustafa Kemal'i emperyalizme karşı zafer kazanmış bir lider olarak kutlar. Hırvatısla Sloga, şunları yazar:

"Biz Kemal'in zaferini büyük bir coşkuyla alkışlıyoruz... Yunan yenilgisi, bir kez daha şunu kanıtlıyor; ulusların bağımsızlığı ve özgürlüğü ilkesine karşı suç işleyenler, cezasız kalmayacaktır."⁷¹

Saraybosna'da yayımlanan İrşad gazetesi "Son bir yüzyıldır İngiltere Türkiye'nin mezarını kazdı. Şimdi kazdığı mezara kendisi düşüyor" diyordu.⁷²

Cumhuriyet'in ilanı

Millî Mücadele'nin zaferinin, özellikle mazlumlarca büyük sevinçle karşılanması, büyük devletlerin zulmünden çok çeken halklarca doğal karşılamak gerekir. Belki de bir o kadar önemli olanı, Türkiye'nin padişahlığı yıkarak bir cumhuriyetin inşasına geçmiş oluşudur. Cumhuriyet'in ilanı üzerine Hindistan Hilafet Merkez Komitesi, Gazi Mustafa Kemal'e gönderdiği 13 Kasım 1923 tarihli mesajda şunları belirtti:

"Cumhuriyet'in teşkilini terakkiyat-ı İslamiye'ye büyük bir hatve ve itibar sayarız... Hintli Müslümanlar Türkiye Cumhuriyetini... Terakkiyat-ı İslam'ın ümidi olarak tanurlar."⁷³

Cumhuriyet'in ilanı sadece mazlumlar dünyasında değil, bölgeye getirdiği barış ve huzur ortamı ile Batılı ülkelerce de memnuniyetle karşılandı.

Mustafa Kemal Atatürk, yaraları sarmada tereddüt etmedi. **Lozan Barışı**'ndan sonra Yunanistan'a el uzattı. Bunun sonucunda Yunan başbakanı **Venizelos**, Atatürk'ü Nobel Barış Ödülü'ne aday gösterdi.

⁶⁵ Nehru, Glimpses of World History, No.158, s. 705, Türkiye- Batı Asya Tarihi, Kaynak Yay. s. 51-52.

⁶⁶ B. Şimşir, age., s. 214.

⁶⁷ B. Şimşir, age., s. 216.

⁶⁸ Şamil Qurbanov, 'N. Nerimanov - Ömrünün Son İlleri' - s. 160, Aktaran A. İlhan, Cumhuriyet, 21.6.2004.

⁶⁹ Ben Hammoun'dan Ferit Bey'e telgraf, Portsay, 9.9.1922, Akt. B.Şimşir, age., s. 219.

⁷⁰ B. Şimşir, age., s. 222.

⁷¹ FO,371/7898- Sarajevo, 25.9.1922, Akt. B. Şimşir, s. 223.

⁷² Aktaran B. Şimşir, age., s. 224

⁷³ Hindistan Hilafet Merkez Komitesinden Telgraf, Bombay, 13.11.1923, Akt. B. Şimşir, age., s. 228

Cumhuriyet Anıtının Galatasaraylı Ustaları

Türk Demokratik Devrimi'nin bir diğer deyişle Cumhuriyet Devrimi'nin 150 küsur yıllık geçmişi vardır. **Genç Osmanlılarla, Namık Kemallerle** başlayan bu süreç, önce I. ve II. Meşrutiyetle filiz verdi; ardından Cumhuriyet'in mis kokan yediveren gülü açtı. 1868'de açılan, kısa süre içinde tarihsel gelişim sürecine katılan Galatasaray Lisesi'nin öğrencilerinin süreçteki rolleri, etraflı bir çalışmanın konusudur.

Mustafa Kemal Atatürk'ün, İstiklal Savaşı'nı esas olarak asker kadrolarla yürüttüğü bir gerçektir. Savaşta askerlerin öne çıkması kaçınılmazdır. Ancak meşruiyete çok önem veren, Millî Mücadele'yi Meclis üzerinden yürüten Atatürk'ün, yerel sivil güçlerin ve millîci aydınların katkılarına çok önem verdiği, bir başka gerçektir.

Bu yazıda belirtilen Galatasaraylı önderlerden bazıları, Atatürk'ün çok yakınında yer alan dostlarıdır.

İlginç olan, sonuçta asker görünen bazı önderlerin de **Mekteb-i Sultani** çıkışlı olmalarıdır. (Örnek; *Cevat Çobanlı...*)

Cumhuriyet Devrimi aydınlanması, Atatürk'ün kendisine olan saygısını "**Biz devrim ruhunu ondan aldık**" sözleri ile ifade ettiği **Tevfik Fikret** ile derinleşti. Çanakkale Savaşı'ndan başlayarak, birçok Galatasaraylı'nın canı pahasına mücadeleye katıldığı biliniyor. Bu yazıda ancak önde gelen ustaları anacağız.

Bu yazı, Mustafa Kemal Atatürk'ün Nutuk'a girdiği tarihle başlıyor. "**19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıktım. Genel Görünüm...**" 1930'larda sonlanıyor.

Artık o Galatasaraylı büyüklerimizi, anmaya başlayabiliriz.

Abdurrahman Şeref Bey

Abdurrahman Şeref Bey

(1853-1925)

Osmanlı Devleti'nin resmi tarihçiliği olan vakanüvislik görevini 1 Kasım 1922 tarihinde saltanatın kaldırılışına kadar sürdürdü. Abdurrahman Şeref Bey, bu görevi sırasında 1918'de Evkaf Nazırlığı da yaptı.

Galatasaray Lisesi müdürlerindedir. 1923 tarihinde, 2. Dönem Meclisi'ne İstanbul Milletvekili olarak girdi. En yaşlı üye olduğu için, Meclis Başkanlığı da yaptı.

Cumhuriyet'i kuran tarihi Meclis oturumunu Başkan olarak yönetti. Cumhuriyet'in kuruluşunu ilan eden şahsiyettir.

Ahmet Rıza Bey

(1859-1930)

Mektebi Sultanide okuduktan sonra, Babıâli Tercüme Odası'nda memuriyete başladı. 1883'te Paris'e gidip, ziraat mektebine devam etti. Bursa'da maarif müdürlüğü yaptı. İsteddiği yenilikleri uygulayamayınca, Paris'e yerleşti. Yazılarıyla, II. Abdülhamit yönetiminin önde gelen muhaliflerinden oldu. İttihat - Terakki Cemiyeti'nin kurucuları arasına girdi. Mustafa Kemal'in Havza'dan kendisine yazdığı mektup üzerine Fransa'ya giderek, burada kamuoyu oluşturmaya çalıştı. Ankara hükümetiyle anlaşmak üzere, Fransız temsilcisi Franclin Bouillon'un gönderilmesinde etkisi oldu. Lozan Antlaşması'nın imzalanmasından sonra, 1926'da yurda döndü.

Bekir Sami Kundu

(1867-1933)

Sivas Kongresi'ne katıldı. Müdafaa-i Hukuk içinde yer aldı. TBMM'nin ilk döneminde Bakanlar Kurulu'na Dışişleri Bakanı olarak katıldı. İlk iki dönemde Meclis'te, Dışişleri Komisyonu Başkanlığı'nı yürüttü. Her iki dönemde de Tokat milletvekiliği yaptı.

Celal Nuri İleri

(1881-1938)

Son Osmanlı Meclis-i Meb'ûsanının aldığı Misâk-ı Milli kararının müsveddelerini kaleme alan Celâl Nuri (İleri) İstanbul'un işgalinin ardından Malta'ya sürüldü. Kasım 1921'de Malta'dan İstanbul'a döndü ve Ankara'ya geçip Gelibolu milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne girdi. 10 Şubat 1922'de Kânûn-ı Esâsî Encümeni Başkanlığı'na seçildi. 1924 Anayasası'nı hazırlayan komisyonda Başkan ve Raportör olarak görev yaptı. 1927'den 1935'e kadar Tekirdağ milletvekili seçilerek, dört dönem TBMM'de bulundu.

Cevat Çobanlı Paşa

(1871-1938)

Müşir Şakir Paşa'nın oğludur. Mekteb-i Sultaniden sonra, Erkan-ı Harbiye Mektebi'ne girdi. Çanakkale de Müstahkem Mevkii Komutanlığı yaptı. "İstiklal Madalyası" ve "18 Mart Kahramanı" ünvanları sahibidir. Dönemin Genelkurmay Başkanı olarak Mustafa Kemal Paşa'yı Samsun'a götüren Bandırma Vapuru olayını kotaran ayrıca Millî Mücadele'de can alıcı rol oynayan Ankara'daki 20. Kolordu'nun başına Fuat Cebesoy Paşa'yı; Erzurum'daki 15 Kolordu komutanlığına Kazım Karabekir Paşa'yı atayan komutandır. TBMM II. Dönem Elazığ milletvekilidir. 1934 yılında Galatasaray Lisesi'nde düzenlenen ilk "Pilav" a orgeneral üniformasıyla katıldı ve okuluna duyduğu minnetin ifadesi olarak anı defterini "*Bilgilerime ve bunun yarattığı benliğime temel kuran, aziz mektebime...*" diye imzaladı.

Hamdullah Suphi Tanrıöver

(1885-1966)

1904'de Sultani'den mezun olan TBMM'nin ünlü hatibi **Hamdullah Suphi**, öğretmenliği seçti. 1911'de **Ziya Gökalp** önderliğinde çevresinde gelişen "Millî Edebiyat" akımına bağlandı. 1912 yılında milliyetçilik akımının İstanbul'daki merkezi olan Türk Ocağı'na girdi ve başkan oldu. Aralıkla toplam 34 yıl, bu kurumda başkanlık yaptı. İstanbul'daki işgalci güçlere karşı düzenlenen açık hava toplantılarında, hitabetin etkili örnekleri olarak gösterilen konuşmalar yaptı; güçlü bir hatip olarak tanındı. Son Osmanlı Meclis-i Mebûsanı'nın (1920) Antalya üyesi olarak seçildi, Mecliste Misak-ı Milli lehine konuşmalar yaptı. Meclis-i Mebûsan'ın işgal güçleri tarafından kapatılmasından sonra, Millî Mücadele'ye katılmak üzere Ankara'ya geçti. TBMM ilk döneminde meclise milletvekili olarak katıldı. İlk kabinede meclis vekili olarak görevlendirildi. **İstiklâl Marşı**'nı, etkili sesi ile Meclis kürsüsünde ilk defa okuyan kişidir.

I. ve II. TBMM'de yer aldı. 1925 yılında 2. kez Millî Eğitim Bakanı oldu. 4 Mart - 19 Aralık 1925 tarihleri arasında bu görevi yürüttü. Bir yandan da Türk Ocakları başkanlığını sürdürdü. Derneğin merkezini İstanbul'dan Ankara'ya taşıdı. Türk Ocakları'nın kapanmasının ardından Bükreş Büyükelçiliği'ne atandı. 13 yıl sürdürdüğü büyükelçiliği sırasında Bükreş'te büyük bir Türk mezarlığı yapılmasını ve Gagavuz kasaba ve köylerinde, Türkçe eğitim yapan okullar açılmasını sağladı. 1944 yılında büyükelçilikten emekliye ayrıldı.

İbrahim Edhem (Talî) Öngören

(1880-1959)

İlk ve orta öğrenimini Mektebi Sultani'de tamamladıktan sonra 1887'de Askeri Tıbbiye'ye girdi; 1893'te tabip yüzbaşı rütbesiyle mezun oldu. 1911'de Bingazi Cephesi'nde Mustafa Kemal'le birlikte savaştı.

1915'te Çanakkale'ye gitti ve Seddülbahir Muharebeleri'ne katıldı. 16 Mayıs 1919'da Bandırma Vapuruna binen ekipte yer aldı. 1921'de Moskova'ya giden heyete danışman olarak katıldı. Eylül 1920'de, Azerbaycan'ın başkenti

Baküde toplanan ve TKP'nin kurucusu **Mustafa Suphi**'nin ve **Enver Paşa**'nın da katıldığı Doğu Halkları Kongresi'nde, TBMM'yi temsil etti.

1921 sonunda, Batum Konsolosu olarak atandı. Bu görevi sırasında Rusya'dan alınan silah ve cephanelerin Anadolu'ya nakledilmesinde rol aldı.

1923'te Dışişleri Bakanlığı danışmanı olarak Varşova'ya gönderildi. Bu görevdeyken, Diyarbakır milletvekili olarak TBMM'ye girdi. TBMM III. Dönemi'nde Cumhuriyet Halk Fırkası Meclis Grubu'nun başkan vekilliğine seçildi.

Kürt isyanlarının patlak verdiği Güneydoğu Anadolu illerinde daha güçlü bir yönetim kurulması için çıkan kanunla oluşturulan I. Umumi Müfettişliği'ne atanınca, milletvekilliğinden istifa etti. Beş yıl boyunca Elazığ, Urfa, Bitlis, Hakkari, Diyarbakır, Siirt, Mardin, Van illerini kapsayan müfettişlik bölgesinde görev yaptı. Soyadı, Atatürk tarafından verildi.

Ruşen Eşref Ünaydın

(1892-1959)

Öğrenci iken **1 numaralı üye** olarak **Galatasaray Futbol Kulübü**'nün kurucuları arasında yer aldı. 1918'de Yeni Gün muhabiri olarak Kafkasya'ya, Tasviri Efkâr muhabiri olarak Sivas'a gitti. Farklı dergi ve gazetelerde röportaj ve gezi yazıları yayımlandı. 1918'de Yeni Mecmua'da yayımladığı "**Anafartalar Kumandanı Mustafa Kemal'le Mülakat**" röportajı, ismi Çanakkale Cephesi'ndeki başarılarıyla anılan genç komutanla yapılan ilk ayrıntılı söyleşi oldu.

1920'de Anadolu hükümetinin çağırısı üzerine Ankara'ya giderek Millî Mücadele'ye katıldı. TBMM'de 3 dönem Afyonkarahisar milletvekilliği yapmanın yanı sıra 1922'de Buhara Elçiliği başkatipliğini üstlendi. **Lozan Barış Konferansı**'na giden heyetin basın danışmanlığını yaptı.

Cumhuriyetin ilanından sonra Cumhurbaşkanlığının ilk genel sekreteri oldu; ardından Tiran, Atina, Budapeşte, Roma, Londra, Atina elçilik ve büyükelçiliklerinde bulundu.

Şükrü Kaya

(1880-1959)

1919'da tutuklanan Mehmet Şükrü (Kaya), Malta'ya sürgüne gönderildi. Oradan kaçmayı başararak, Anadolu'ya geçti. Yeni Günde Millî Mücadele'yi destekleyen yazılar yazdı.

Şükrü Kaya

İkinci TBMM'ne, Mentеше Milletvekili olarak girdi ve Tarım Bakanı oldu.

Lozan Konferansı heyetine danışmanlık yaptı. 2 Kasım 1927'den 11 Kasım 1938 tarihine kadar İçişleri Bakanlığı yaptı, adı Cumhuriyet dönemi ile örtüştü. Atatürk'ün ölümünün ardından hükümetin istifa etmesi üzerine ayrıldı.

İçişleri Bakanı olduğu sırada çeşitli tarihlerde Dışişleri bakanına vekâlet etti. Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinde bulundu. Fransızca ve İngilizce bilen, bilimsel ve edebi tercümelere kitap olarak yayınlanan Şükrü Kaya, 1938 yılından sonra gazete ve dergilere makaleler yazdı.

Atatürk'ün yakın çalışma arkadaşlarından.

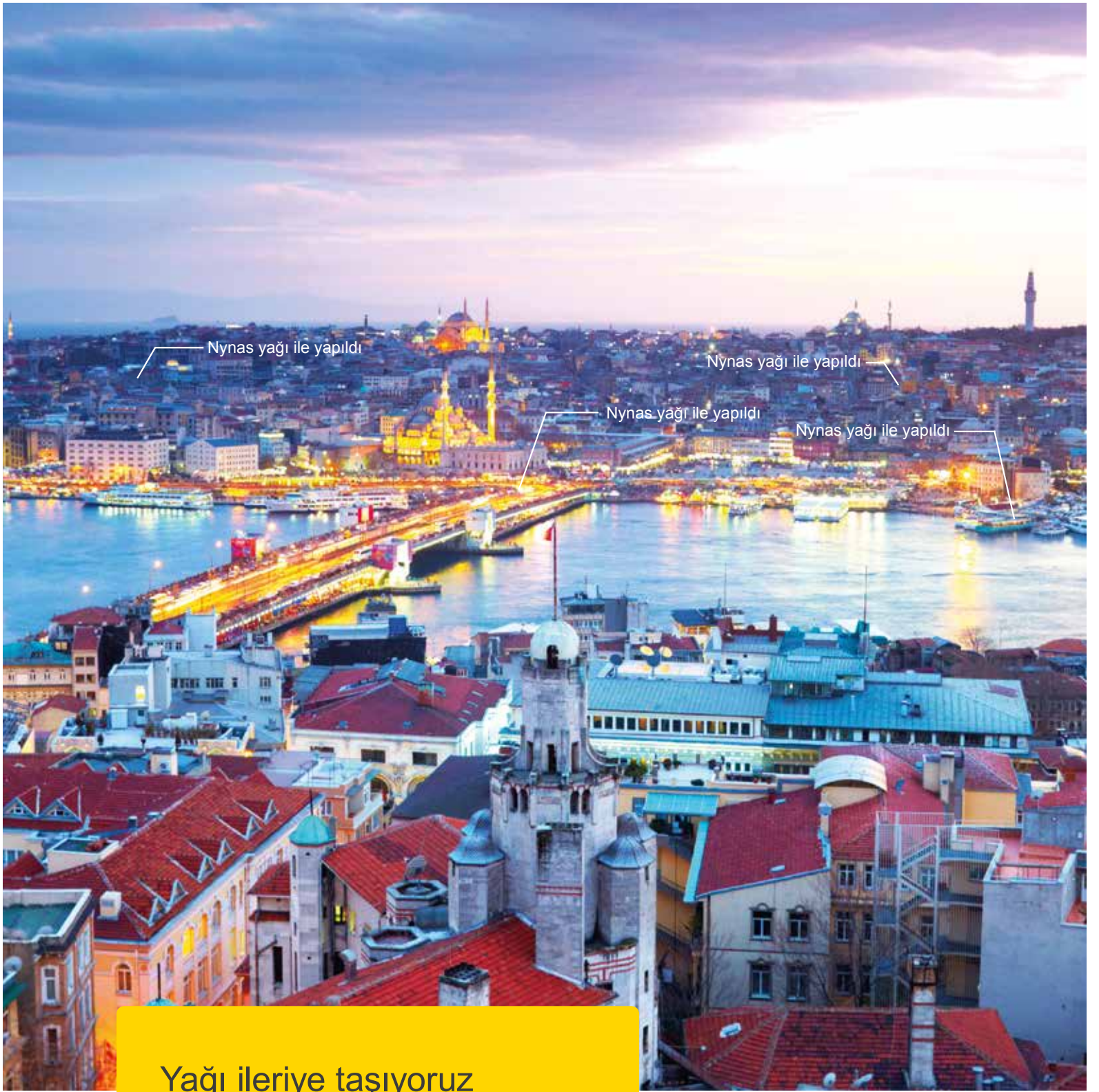
Yunus Nadi Abaloğlu

(1879-1945)

Fethiyede doğdu, babası Fethiye eşrafındandır. İlkokulu Fethiyede, ortaokulu Rodos'taki Süleymaniye Medresesi'nde okuduktan sonra, liseyi Galatasaray İdadisi'nde tamamladı.

Millî Mücadele'ye gazeteci olarak katıldı. Cumhuriyet gazetesinin kurucusudur. TBMM I. Dönem milletvekilliğinden sonra, II. Dönem Mentеше Milletvekili oldu. 6 dönem TBMM'de görev yaptı. 29 Ekim 1923'de Türkiye Cumhuriyeti'ni ilan eden Anayasa Komisyonu'nun başkanıydı. Basında Cumhuriyeti, Cumhuriyet düşüncesini kararlılıkla savundu.

Yazarın Notu: Ayrıntılı bilgi için İzzeddin Çalışlar'ın "TBMM ve Galatasaraylılar, (1920-1923) incelemesine bakılabilir. Alfabetik sıralamaya göre dizilmiştir.

Yağı ileriye taşıyoruz

Nynas yağlarını dünyanın dört bir yanındaki milyonlarca uygulamada bulabilirsiniz. Ürünlerimiz gazeteler, oyuncaklar ve güneş gözlükleri gibi günlük hayatta kullandığımız eşyalardan; rüzgar türbinleri, asfalt ve güç trafoları gibi endüstriyel ürünlere kadar hayatın her noktasında önemli rol oynar.

Cemil Topuzlu Cad., Dalyan Konut Sitesi
No:24 F Blok D:24
34726 Kadikoy Istanbul Turkey
sales.turkey@nynas.com

Cumhuriyetin 100. Yılında Kadın Haklarında Ne Durumdayız?

Akademik dünyada insan kaynakları yönetimi, örgütsel davranış ve girişimcilik alanlarında önemli çalışmalara imza atan **Prof. Dr. Mine Afacan Fındıklı** (122) Türkiye’de kadınların toplumsal ve ekonomik hayata katılımını yakından takip eden bilim insanları arasında. Mine Afacan Fındıklı, Cumhuriyetimizin 100. yılında ülkemizin toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesindeki yerini Sultani için yazdığı makalede anlattı.

“Bütün dünya bilsin ki, benim için bir yandaşlık vardır. Cumhuriyet yandaşlığı, düşünsel ve toplumsal devrim yandaşlığı... Bu noktada yeni Türkiye toplumunda, bir bireyi bile bunun dışında düşünmek istemiyorum.”

Mustafa Kemal Atatürk

Cumhuriyetimizin 100. yılında kadın haklarının durumuna ilişkin düşüncelerimi paylaşmaya bir anekdotla başlamak istiyorum. Ankara’da yakıcı bir yaz günü Atatürk, yanındaki arkadaşları ve yaverleri ile Kızılcahamam’a giderken Kazan Köyü yakınlarında durmuş ve otomobilden inmiş. Köyün yaşlısı, genci, kadını, erkeği köylerinde yol kenarında duran yabancı arabayı gördüklerinde Atatürk ve arkadaşlarının yanlarına koşmuş. Kimi su getirmiş, kimi ayran... Bunlardan biri, güğümünden aktardığı soğuk ayranı Ata’mıza uzatmış: “Bir soğuk ayran içer misiniz?” diye sormuş. Atatürk ayranı kana kana içmiş ve aralarında geçen kısa sohbetten sonra son bir soru sormuş: “Ne zaman doğdun?” Kadın “19 Mayıs 1919’da doğdum” demiş. Atatürk bir an düşünmüş. Yıl 1934, kadının bu ifadesine göre 15 yaşında olması lâzım gelir ki karşısında 25 yaşlarında görünen biri varmış. Tekrar sormuş “Nasıl olur?” Satı Kadın hiç tereddütsüz, “Evet Paşam. Ondan evvel yaşamıyordum ki...” şeklinde yanıt vermiş. Daha sonra Satı Kadın’ı, Büyük Millet Meclisine giren ilk kadın milletvekili olarak görmekteyiz.

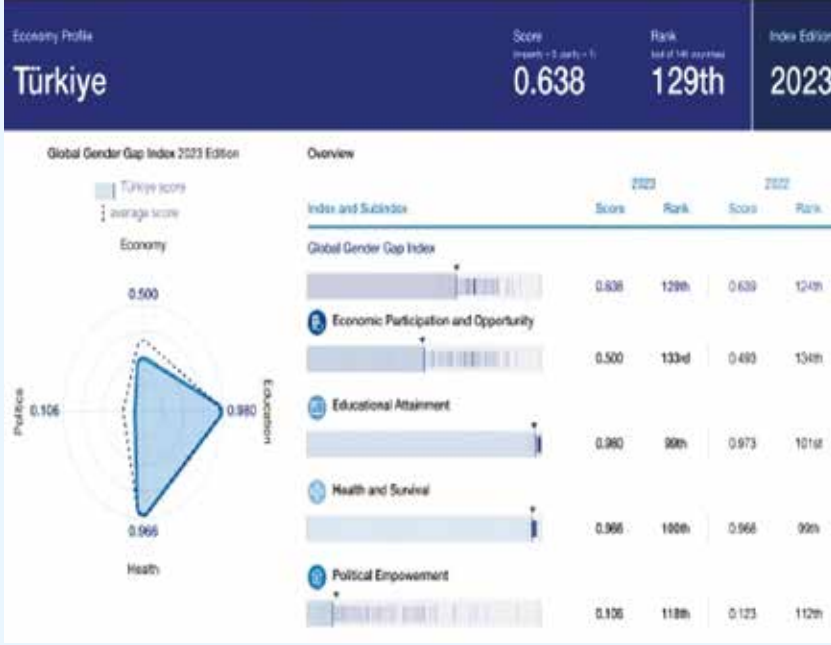
Sözün özü, 1919 yılı Türk kadını için, kendi kimliği ve değerine kavuşması için bir milattır. Yüce Atamız, bağımsız Türkiye Cumhuriyeti kurmak hedefiyle yıllarca cep-helerde ve her mecrada savaşırken, Türk kadınının Orta Asya Türkleri zamanında yüzyıllar boyunca sahip olduğu özgürlük ve hakları yeniden kazanması; bir anlamda ırkının gerçek ruhuna dönmesi için atılması gereken adımları planlamıştı.

“Günümüzde Türkiye’de kadın haklarının durumu nedir?” sorusu gündeme geldiğinde, genellikle ilk akla gelen Dünya Ekonomik Forum’unun (WEF) güncel verilerini incelemek olur. Dünya Ekonomik Forumu’nun her yıl yayınladığı veriler, kadınlarımızın ekonomik; siyasal; eğitim ve sağlık alanındaki katılımlarını gösterir. 2023 yılı verilerine göre, 146 üye ülke arasında ülkemiz 129. sıradadır. Sayısal verilerin bize gösterdiği resim, yıllardır pek değişmiyor. Hâlbuki Cumhuriyetin 100. yılında bu resim daha farklı olabilirdi.

Atatürk, Cumhuriyeti kadınlar üzerine temellendirmiştir. Atatürk, doğru planlanmış ve tüm ülkeye yayılmış güçlü bir eğitim politikasıyla kadınlarımızı ev sınırları dışarısına, ekonomik ve sosyal hayata kazandırmıştı. Kadınların eğitilmesi yoluyla hem iş gücü sayısı ikiye katlanabileceği hem de eğitimli kadınların yetiştireceği evlatlarla ülkemizin entelektüel sermayesi artabilecekti. Bu farkındalıkla Atatürk, Türk kadınına birçok Batı ülkesinden çok daha önce haklar tanımıştır. Örneğin, 1926 yılında Medeni Kanun’un kabulü; 1930 yılında kadınlara belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkının verilmesi; 1934 yılında kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakkının verilmesi; kadına verdiği değer göstergelerinden yalnızca bazılarıdır. Böylece Türk kadınları seçme ve seçilme hakkını, İsviçreli kadınlardan 36 yıl; Fransız kadınlardan 11 yıl; Belçikalı kadınlardan 14 yıl önce elde etmişlerdir.

Atatürk, çağdaş eğitim yoluyla toplumun her kesimine ulaşmak, Türk kadınının toplumda hak ettiği saygın yeri onlara kazandırmak için eşitsiz ve hiyerarşik toplumumuzda

WEF 2023 - Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Raporu

146 üye ülke karşılaştırmasında ülkemiz 129. sırada.

- Eğitim hayatına katılımında 99. sırada;
- Sağlık hizmetlerine katılımında 100. sırada;
- Siyasi hayata katılımında 118. sırada;
- Ekonomik hayata katılımında 133. sırada.

zorlu mücadeleler vermiştir. Burada “mücadele vermiştir” yüklemimin altını çizerek, “Cumhuriyetimizin ilk yıllarından itibaren Yüce Ata’mızın başlattığı çağdaşlaşma projesini biz neden gelişmiş devletler seviyesine taşıyamadık?” ya da “Nerede takılı kaldık?” diye sormak istiyorum ve bu sorulara, feminist bakış açısı ve değişime direnç gösteren kültürel normlar çerçevesinde yanıt vermek istiyorum. Biyolojik cinsiyet özellikleri üzerinden inşa edilen sosyal ve kültürel normlar, toplumsal cinsiyet üzerinden kadınlara ve erkeklerle belli davranış kalıpları tanımlar; onlara biyolojik özellikleri temelinde görevler atar. Bu tutum ve davranış kalıpları toplum kültürüne öyle işlemiştir ki kadının toplumdaki yeri, işteki istihdam olanakları, evdeki ebeveynlik rolleriyle ilgili sorumlulukları, iş hayatındaki ücret eşitsizlikleri, bu sosyal normlarla şekillenir.

Bu farkındalık ve öngörü ile Atatürk, çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşılması ve bu seviyenin sürdürülmesinin tek koşulu olarak, Türkiye’nin ekonomik; sosyal ve kültürel anlamda güçlü olması gerektiğine inanmıştı. Bunun başarılmasındaki ilk stratejisi ise kadınlarımızın güçlendirilmesi olmuştur. **“Bütün dünya bilsin ki benim için bir yandaşlık vardır. Cumhuriyet yandaşlığı, düşünsel ve toplumsal devrim yandaşlığı... Bu noktada yeni Türkiye toplumunda, bir bireyi bile bunun dışında düşünmek istemiyorum”** derken, aslında temelleri 17. yüzyıla kadar giden kadın hareketine işaret etmişti. Bu feminist bakış açısına göre, “birinci dalga”dır.

Gelişmiş toplumlarda kadınların siyasal ve toplumsal mücadeleleri, 17. ve 18. yüzyılda başlamıştır. Toplumsal başkaldırıyla kadınlar, ekonomik hayatta var olmak; siyasal hayat-

ta söz sahibi olmak; hukuksal platformda erkekle eş düzeye çıkmak için büyük çaba gösterdi. Burada, toplumdaki gelen değişim talebine dikkat çekmek isterim.

Atatürk, çağdaşlaşma sürecinde kadın-erkek eşitliğini sağlamak için devletçi ve eşitlikçi bir feminist hareket gerçekleştirmiştir. Fakat bu değişim, toplumumuz kadınlarının başkaldırısıyla değil; Atatürk’ün devrimleri ve bizleri sunduğu haklar üzerine şekillenmiştir. Atatürk’ün ilkelerine sahip çıkıp, değerlerini benimseyenler; yine o dönemin aydınları, okumuş kesimleri olmuştur. Batılı kadınların, 18. yüzyıla denk gelen “kadınlarla erkeklerin eşit olduğu” fikrini savunmaları ve akılcılıkla ilerleme, bireyselleşme ve eğitimin önemini vurgulamaları; tam bağımsız ve laik bir Türkiye Cumhuriyeti kurulumu aşamasında benzer şekilde ilerlemişlerdir. Onların mücadelede kazandıkları haklarını, Türk kadını; Ata’mızın cesareti, kararlı tutumu, ileri görüşü, muasır medeniyetler seviyesine ulaşma hedefi sayesinde çok kısa bir sürede elde etmiştir. Tüm toplumun kalkınması için çağdaş eğitim ve akılcı yaklaşım, **Millet Mektepleri** ve **Köy Enstitüleri** aracılığıyla verilmeye çalışılsa da 1950’lerden itibaren bu eğitim seferberliği, sekteye uğramaya başlamıştır.

Batıda, II. Dünya Savaşı’ndan sonra başlayan “ikinci feminist hareketi”, Türkiye’ye 1980’den sonra gelmiştir. Bu dönem, kadının kendi cinsinin özelliklerini ve beklentilerini açığa vurması ve bunu bir hak olarak görmesini içerir. **Duygu Ase-na** gibi değerli kadın yazarlarımız, sanatçı ve düşünürlerimizin eserleri, ikinci feminist akım açısından kıymetlidir. Ardından 1990’lı yıllardan itibaren Atatürk’ün başlattığı eşitlikçi feminizm, kültürel normlarımız ve eğitim sistemi aracılığıyla söndürülmeye çalışılmıştır.

Günümüzde Kadınlarımız

Yükseköğretimde:

- Profesör kadrolarının %33'ü;
- Dekanların %18'i;
- Rektörlerin %0,7'si.

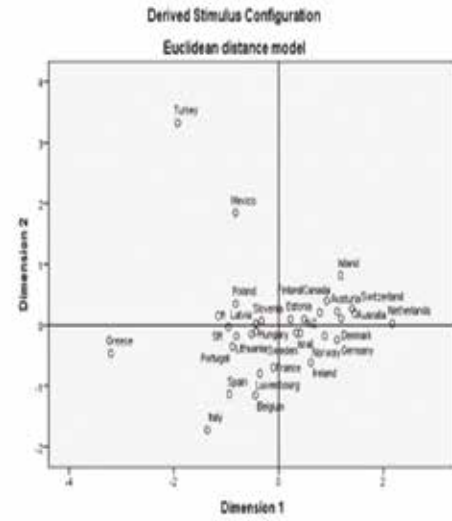
Siyasi Temsilde:

- Kadın büyükelçi oranı %27;
- Meclisteki kadın milletvekili oranı %17.

İş Hayatında:

- Yöneticilerin %22'i;
- Üst düzey yöneticilerin %11'i;
- Yönetim Kurulu üyeliklerinin %18.

- Kadın girişimci sayısı:
301.794

- 15+ yaş kadın istihdam oranı %31. (TÜİK, 2023)
- 15-29 yaş aralığında "Ne Eğitimde Ne İstihdamda" sayılan kadınların oranı %32,3. (TÜİK, 2022)

Özetle, Yüce Atamızın devrimleri çok kısa sürede gerçekleşmiştir. Doğal olarak değişim ve dönüşüm talebi, halktan gelmediği için birçok kesim tarafından bir dayatma ve zorlama olarak görülmüştür. Diğer yandan bizlerin Mektebimizde içselleştirdiğimiz güçlü değerler seti ve almış olduğumuz eğitim gibi çağdaş eğitim sisteminden geçmiş olan kadınlarımız ise yıllardır başarıyla Atatürk'ün hedeflediği çizgide üretiyor; ailelerine ve ülkemize katkı sağlıyor.

Neler mi yapıyorlar?

- Yükseköğretimde profesör kadrolarının %33'ü, dekanların %18'i, rektörlerin %0,7'si kadın.
- Dışişleri Bakanlığı verilerine göre kadın büyükelçi oranı %27, Meclisteki kadın milletvekili oranı %17 civarındadır.
- İş hayatında yöneticilerin %22'si, üst düzey yöneticilerin %11'i kadın, YK üyeliklerinde kadın YK üyesi oranı %18 civarındadır.

Kadın girişimcilere kullanılan krediler incelendiğinde, kadın girişimci sayısı 301 bin 794. Çok başarılı kadın girişimcilerimiz, üst yönetimlerde olanlarımız ve topluma yön verenlerimiz var. Fakat aynı zamanda önemli sorunlarımız var. Ülkemizde açık lise kayıt oranlarının artması, örgün eğitimden kopmanın hızlandığına işaret ediyor ki bu durum en çok genç kızlarımızı etkiliyor. Örgün eğitim kazanımlarından uzak olmaları, onları ev içi alana sıkıştırıyor. Bu resim genç kızlarımızın işe girme oranlarını önemli şekilde azaltıyor. Ayrıca, 15-29 yaş aralığında olup, ne eğitimde ne istihdamda olarak tanımlanan "dezavantajlı gruplardan" sayılan genç kız-

larımız var. Bu gençler "işsiz" olarak tanımlanmıyor çünkü bu durum kendi tercihleriymiş gibi gösteriliyor. 2022 yılında % 32,3 oranında genç kızımız, dezavantajlı gruplar arasında yer alıyor. Diğer bir ifadeyle, neredeyse her üç genç kadından biri, ne eğitimde ne istihdamda bulunuyor. Kadınlarımızın eğitimde, ekonomik ve siyasi hayata katılımı ile ilgili bir eşitsizliğin olduğu aşikâr. Bu yüzden de yazının başında örnek olarak verdiğim Dünya Ekonomik Forumu derecelendirmelerimiz, oldukça düşük.

Hâlbuki Global Women's Entrepreneurship Raporu'na göre, dünya genelinde yüksek büyüme oranına sahip işletmelerin üçte biri, artık kadınlar tarafından yönetiliyor. First Round Capital'in portföyündeki kadınların kurduğu şirketler, erkeklerin kurduğu şirketlerden %63 daha iyi performans göstermiş durumda. 2007-2016 yılları arasında 24 ülkede gerçekleştirilen bir araştırmada, yönetim kurulunda kadınların bulunduğu şirketlerin diğerlerine kıyasla daha verimli çalıştığı ortaya çıktı.

Cumhuriyetimizin 100. yılında kadınlarımızın elde ettikleri kazanımların daha ileriye taşınmasının en temel aracı eğitim ve öğretim sistemimizin yeniden yapılandırılmasıdır. Bizler gibi güçlü ve köklü bir eğitimden geçmiş olanlarımız içinse, Atamızın emanet etmiş olduğu cumhuriyeti ikinci yüzyıla güçlenerek taşımak önemli bir sorumluluktur ve muhtaç olduğumuz kudret damarlarımızda mevcuttur!

62 yıllık birikim ile
Cumhuriyetimizin
100. yılında
sağlık için üretiyoruz

TÜM EKİP
İLAÇ A.Ş.

www.tumekip.com.tr

 Tuzla Kimya Sanayicileri O.S.B. Aromatik Cad.

No: 55 34956 Tuzla - İstanbul / Turkey

 info@tumekip.com.tr

 +90.216 593 24 25

 www.tumekip.com.tr

 +90.216 593 31 41

“Hedefim, etkin bir iletişim ağının sürdürülebilirliği için çalışmak”

Doç. Dr. Reha Yolalan (112) Galatasaray İş Birliği Kurulu genel sekreterlik görevini İskender Çayla'dan (115) devralarak, camiamızda üstlendiği görevlere bir yenisini daha ekledi. Profesyonel hayatı boyunca, Türkiye'nin önde gelen finans ve sanayi kuruluşlarında üst düzey sorumluluklar üstlenen Yolalan, akademisyen ve sivil toplumcu kimliklerini de başarıyla taşıyor. Ama o tıpkı Rahmetli Ağabeyimiz Eski Başbakanlarımızdan **Suat Hayri Ürgüplü**'nün ifade ettiği gibi, *"hiçbir şeyle övünmüyor, Galatasaraylı olmak kadar..."* Cumhuriyetimizin 2. yüzyılına adım attığımız bugünlerde, Cumhuriyetimizin yüz akı Galatasaray kurumlarının istişare ve uzlaşma çatısı İş Birliği Kurulu'nu, **Reha Yolalan** ile konuştuk.

Doç. Dr. Reha Yolalan

SULTANI DERĞİ — Camiamız için çok değerli bir oluşumun Genel Sekreterliğini üstlendiniz. Öncelikle sizi daha yakından tanıyabilir miyiz?

DOÇ. DR. REHA YOLALAN — Çok kısa ifade etmem gerekirse, Cem Yılmaz'ın tabiriyle *"little, little into the middle"* misali benim *"ortaya karışık"* bir kariyer geçmişim var. Öncelikle akademik kariyeri deneyimledim, ünvan sahibi oldum; hâlen de üniversitelerde hocalık yapmaya devam ediyorum. Diğer yandan profesyonel hayatta banka baş yöneticiliği yaptım, ticari bankalarda ve onların yurtiçi ve yurtdışı finansal işbirliklerinde yönetim kurullarında bulundum, reel sektörde değişik sektörlerde hissedar vekilliği görevleri üstlendim ama hepsinden önemlisi piyasalarda çok değişik dönemlerde finansal krizlere ve mali piyasalardaki ani mevsim dönüşlerine tanıklık ettim. Kısacası ve kibarca 4-5 kez *"damdan düştüm"* diyebilirim. Beni en çok geliştiren olaylar, yaşadığım krizlerdir. Ancak her şeyden önce ben bir SANDUZUM.

Hikâyem, lisemizden 112 Devresi mezunu olarak başlıyor. 1972-1980 arasında Galatasaray Lisesi (GSL)'nde okuma şansı buldum. Sekiz yaş büyük Ağabeyim **Ahmet Yolalan** ile Rahmetli Kuzenim **Derya Beşikçi** de GSL'de okudukları için neredeyse iki yaşından bu yana, yaklaşık altmış yıldır GSL yaşamımın vazgeçilmezi. Doğma büyüme GSL'liyim diyebilirim. Nobel ödüllü **Prof. Dr. Aziz Sancar**'ın dediği gibi ben de *"Kendimi bildim bileli Galatasaraylıyım."* Doğduğum ev, kaderindir misali...

1980 yılında Galatasaray Lisesi'ni bitirdikten sonra yine benim için rol model konumundaki ağabeyimin kariyer yolundan devam edip, İTÜ Makina Fakültesi Sanayi Mühendisliği Bölümü'ne birincilikle girdim. Yükseköğretim Kurulunun 1983 yılında yaptığı yeni düzenlemeler sonrası İTÜ Makina Fakültesi yerine İTÜ İşletme Fakültesi Endüstri Mühendisliği'nden birincilikle mezun oldum. Üniversite çağlarında birdenbire çok çalışkan bir öğrenci oluverdim. Oysa GSL'de oldukça sıradan bir öğrenciydim. İTÜ sonrasında TÜBİTAK bursuna hak kazanmak da benim için çok gurur vericiydi. Ardından Boğaziçi Üniversitesi'nde Endüstri Mühendisliği Bölümü'nde yüksek lisans yaptım. Boğaziçi Üniversitesi'nden sonra yönetim bilimleri alanında doktora yapmak üzere, burslu olarak Kanadadaki Laval Üniversitesi'ne gittim. Kanadadaki eğitim sürecinin de olgunlaşmamda çok önemli bir yeri olduğu inancındayım. Kanada'yı çok sevdim ama benim için aslolan bir an önce ülkeme dönmektir. Başka türlü Galatasaray maçlarına gidemezdim. Dönüşte akademik hayatta mı kalayım, profesyonel yaşama mı yöneleyim diye düşünürken, o tarihteki Yapı ve Kredi Bankası (YKB)'nin efsanevi Genel Müdürü **Burhan Karaçam** aracılığıyla kendimi YKB'de buluverdim. Oysa başlangıçta akademisyen olmayı planlayarak yola çıkmıştım. Akademisyenlikten bankacılığa istem dışı bir şekilde evrilmiş oldum. Hayat, bazen insanı gerçekten çok farklı yönler sevk edebiliyor. GSL'deki felsefe derslerinden hafızama kazınan **Diderot**'nun *"Jacques, Le Fataliste"* adlı eserini,

Reha Yolalan 6 Fen E Şubesinden Sınıf Arkadaşları ile, 1973

zaman zaman özlemle yâd ediyorum. Bu vesileyle eğitimim döneminde Fransız Aydınlanma düşüncesinden hayata dair çok şey öğrendiğimi de ifade etmeliyim.

1991 yılı başında Yapı Kredi'nin Stratejik Planlama Bölümü'nde uzman olarak işe başladım. İşin enteresan yanı, tüm örgütsel ünvan kademelerinde bulunma şansım oldu; uzman, birim müdürü, bölüm yönetmeni, genel müdür yardımcısı, genel müdür vekili, genel müdür, banka ve iştiraklerinin yönetim kurulu üyesi ve bankanın satış sürecinde de tüm grubun baş yöneticiliği... Ama **Candan Erçetin** Kardeşimin “Her güzel şey gibi bitmeyecek mi, nasıl olsa sonu gelmeyecek mi?” şarkısındaki gibi, bankanın satışı sonrasında sırasıyla önce “Yapı Kredi İşsizi”, sonrasında da “Yapı Kredi Emekli” oldum. Emekli maaşım, ilk göz ağrım olan bankamdan.

Tekfen Holding ise hayatıma, ikinci bahar olarak giriverdi. 2006'da Tekfenbank Yönetim Kuruluna seçildim. Tekfenbank'ın satış süreci ve Tekfen Holding'in halka arz süreci başyöneticiliği ile başlayan birlikteliğim, şirketin neredeyse tüm iştiraklerinde sorumluluk üstlenmeme neden oldu. Halen holding başkan yardımcılığı ve iştiraklerde yönetim kurulu üyeliği sorumluluğunu üstleniyorum. Ayrıca 2016'dan bu yana

önce QNB Finansbank ve sonrasında da bankanın iştiraklerinde bağımsız yönetim kurulu üyeliğine devam ediyorum. Özetle profesyonel yaşamım üç kurum ve iştirakleri arasında Büyükdere Caddesi'nin sağ ve solundaki gökdelenlerde geçti. İstiklal Caddesi sonrası, Büyükdere Caddesi de **Selçuk** ve **Rana Alagöz** Kardeşlerin “*Orada başladı bitti şu garibin öyküsü*” şarkısı misali, benim için çok farklı bir yere sahip. 1993'te ilk kez lisans düzeyinde Boğaziçi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde ders vermeye başladım. 25 yıldır Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü'nde doktora dersleri ve 2006'dan bu yana Sabancı Üniversitesi Yönetim Bilimleri Fakültesi'nde MBA dersleri veriyorum. Yeni nesil öğrenciyi tanımak, entelektüel beslenme bakımından çok iyi oluyor. Ayrıca İTÜ, Boğaziçi, Marmara, Sabancı ve Galatasaray Üniversitelerinin danışma kurullarında da görev üstleniyorum. Kıssadan hisse, çoğu zaman evdeki hesap çarşıya uymuyor. Önemli olan, şartlara uyum ve her daim ilkeli olmaya devam etmek. Hayatta, aldığımız kararların toplamı, kader çizgimizi de belirliyor. Hayat şansımızı ise yaptığımız tercihler oluşturuyor. Şans ise her daim çalışandan yanadır.

S.D — Mektepte nasıl bir öğrenciydiniz? Öğrencilik yıllarınızdan bahseder misiniz?

R.Y — Açık yüreklilikle itiraf etmeliyim ki hayatımda en mutlu olduğum anlardan biri belki de ilki çocukluk hayalim GSL'yi kazandığım andır. İstanbul doğumluyum ama babamın memuriyeti nedeniyle, ilkokulu sırasıyla Antalya ve Diyarbakır'da okuduktan sonra 1971 yılında ailece İstanbul'a geri döndük. Giriş sınavını kazanmak için çok özel bir çaba sarfettiğimi itiraf etmeliyim. Rahmetli babam, “*Oğlum çok çalıştım, artık yeter*” derdi. İş şansını bırakmamak için Saint Benoit ve Saint Michel Liselerinin sınavlarına da girmiştım. Hepsini kazandım. Sonuç gönlüme göre oldu. Bence hayatımın en önemli dönüm noktası GSL'yi kazanmış olmaktır. Şimdilerde böyle bir şansım olabilir miydi tam olarak bilemiyorum? Rekabet çok fazla. Üstüne üstlük bir de öncesinde okul notu zorunluluğu var. Öğrencilik yıllarımda, her ne kadar yıllık yazılarımda daha hareketli ve afacan bir öğrenci gibi yansıtıyor olsam da heyecanlı, uyumlu ve sorumlu, oldukça da inatçı bir kişiliğim olduğunu ifade edebilirim. Hiç ikmale kalmadım ama takdirlik bir öğrenci de değildim. Her şeye karşın, matematik ve fen bilimi ağırlıklı bir yanımdı.

İlk beş yılı yatılı okudum. Yatılılığın insanın bilişsel gelişiminde çok ama çok önemli bir yere sahip olduğunu ifade etmek isterim. Galatasaraylılar Derneği Kurucusu **Abdurrahman Şeref Efendi**'nin söylediği üzere, bizler için Mektep ikinci bir aile. Sosyal kardeşliğimiz orada başlıyor. Gerçekten, Mektebi Sultani kardeşliği çok farklı. Siyasi gelişmeler nedeniyle 1977 yılında, 10. sınıftayken İstanbul'da evi olanlar 'leyli' iken 'nehari' (gündüzlü) olmak zorunda bırakıldı. O dönemde, belki bürokrat çocuğu olmanın etkisiyle apolitik ama siyasi tarihi ve gelişmeleri yakından takip eden bir öğrenciydim. Türkiye'nin anarşik olaylarla çalkalandığı politik ve ekonomik istikrarın olmadığı çok zor yıllardı. Sağ salim okula gidip gelebilmek bile hiç de kolay değildi. SANDUZUM o tarihlerde de tek vücuttu. Zorluklar, kardeşliğimizi daha da pekiştirdi. Aradan 50 yıl geçmesine karşın, Ali Sami Yen Spor Kompleksi'ndeki futbol maçlarımızı devre arkadaşlarımızla yan yana seyretmek, benim için çok kıymetli. Hepimizin sevgisini kazanmış olan devredaşım iyi insan ve büyük usta Rasim Öztekin'in hafızalarda kalan "Hayata hazırlanmanın en zevkli ve keyifli yolu yatılı okumak" sözü de bence çok önemli. Bazen Rasim'in "GSL'deki Yatılı Günlerimizden" başlıklı Youtube filmlerini buruk bir şekilde izliyorum. Genç kardeşlerime de şiddetle öneririm.

S.D — Başarılı kariyer yaşamınızda İş Birliği Kurulu Genel Sekreterliği gibi önemli bir sorumluluk da aldınız. Bu görevin sizin için anlamı nedir?

R.Y — Bence hayattaki en büyük başarı sevmek, empati kurabilmek, mutlu olmak ve yakın çevreye mutluluk katmaktır. Benim için bu görev üstleniş şeklim, Sevgili **Doğan Hasol** Ağabeyimizin dediği üzere "Galatasaray'da görev alınmaz, verilir" misali oldu. Bazen kader koltuğa bizden önce gidip oturuyor. İş başa düşünce, baş da öne düşüyor. Geçtiğimiz mart ayı sonunda genel sekreterlik görevini devraldığım Sevgili Kardeşim **İskender Çayla** beni telefonla aradı. "Reha Ağabey, İş Birliği Kurulunda ben sekiz yıldır sürdürdüğüm genel sekreterlik görevinde bayrağı devretme zamanı geldiği düşüncesindeyim. Camia seni istiyor" dedi. "Genel Sekreter Yardımcımız **Doğanay Tuna da sana destek verecek, hepimiz senin yanında olacağız**" diye de ekledi. Zaten zemin hazırlanmış, bana pek bir söz hakkı kalmadı. Sonrasında da 1 Nisan 2023 tarihli İş Birliği Kurulu toplantısında oybirliğiyle seçildim. Özetle, her daim gönülden bağlı olduğum Galatasaraylılık hepimiz gibi benim için de kardeşliği, dayanışmayı, yardımlaşmayı, özgür düşünmeyi, dostluğu, aileyi, dürüstlüğü, güveni, başarıyı, sadakati ve gururu ifade ediyor. İşte bu sebeple tüm bu güzel sıfatları temsil eden, bu ailenin kurumlarını tek bir çatı altında buluşturan bu topluluğa genel sekreterlik yapmam teklif

edildiğinde; hissettiğim gönül borcumu bir nebze de olsa ödeyebileceğim düşüncesiyle büyük bir memnuniyetle kabul ettiğimi söyleyebilirim. GSL mezunu rahmetli Ağabeyimiz **Suat Hayri Ürgüplü**'nün "Okudum, avukat oldum, yargıç oldum, milletvekili oldum, senatör oldum, büyükelçi oldum, bakan oldum, başbakan oldum, ancak hiçbirleriyle övünmedim Galatasaraylılığımınla övündüğüm kadar" tümcesi bence Galatasaraylı olma hissiyatını çok iyi ifade ediyor. Ayrıca, Taçsız Kralımız **Metin Oktay**'ın "Galatasaraylılık köklü bir inançtır. Galatasaray'ı işte bunun için tercih eder ve Galatasaraylılıkla her zaman gurur duyuyorum" cümlesi de unutulmamalı.

S.D — Sizin bir eliniz daima mektebimizin ve camiamızın üzerinde. Zikretmeyi pek sevmesiniz de sizi yakından tanıyanlar bu durumun farkında. Camiamızın farklı kurumlarında üstlendiğiniz görevlerden ve hizmetlerinizden bahseder misiniz?

R.Y — "Sağ elinin verdiği, sol elin görmesin" diye bir atasözümüz vardır. Unutman gereken iki şey; yaptığın iyi şeyler, sana yapılan kötü şeyler... Benzer şekilde, unutmaman gerekenlerse; yaptığın kötü şeyler ve sana yapılan iyilikler... Filantropi ile ilk kez tanışmam 50 yaşında gerçekleşti. 2012'de o tarihteki başkan **Zekeriya Yıldırım**'ın davetiyle kendimi **Darüşşafaka Cemiyeti** Yönetim Kurulu'nda bulu-

Reha Yolalan için Galatasaray demek kardeşlik demek. Siyah beyaz karede 12. sınıf arkadaşları ve Ramo ile... Okulun bahçesinde 1983 yılı Pılav Günü'nden bir karenin yanında tribün kardeşleri Rasim, Serdar, Esat, Fatih ve Hamdi ile.

Reha Yolalan, Galatasaray Lisesi mezuniyetinde Ferruhzat Turaç Hoca'dan rozetini alırken, edebiyat öğretmeni Aziz Birinci de aynı sahnede (1980)

Aynı zamanda akademisyen kimliği de olan Yolalan, Sabancı Üniversitesi'ndeki öğrencileriyle... (2013)

verdim. Darüşşafaka, GSL'ye çok benzeyen aynı dönemlerde kurulan bir eğitim ve şefkat yuvası. Öksüz ve yetim yoksul ama yetenekli çocukların eğitimi temel mesele. 160 yıllık bir kurum. Ayrıca, yaşlı bakım evleri de var. İki oğlumun bilişsel gelişimlerine tanıklık ettim ve yaşama dair çok şey öğrendim. Ancak, tüm zorluklara karşın iyi bir insanın yetişmesi adına yapılması gerekenler konusunda Darüşşafaka bana çok şey kattı. Halen de Yüksek Danışma Kurulu üyesi olmaktan büyük bir gurur ve mutluluk duyuyorum. Sonrasında Boğaziçi Üniversitesi Vakfı (BÜVAK) ve Galatasaray Eğitim Vakfı (GEV) mütevellî üyeliklerine seçildim. Bu dönemde, Tekfen Vakfı'nda da yönetim kurulu üyesi olma şansına sahip oldum. Ardından geçen yıl kaybettiğimiz, Galatasaray Ödülü sahibi ve Tekfen Holding kurucu ortağı **Ali Nihat Gökyiğit** adına lisemizin arka bahçesinin ve konuk evinin düzenlenmesine de vesile oldum. Bu görev bana nasip olduğu için de ayrıca çok mutlu olduğumu ifade etmek isterim. Nesiller arası aktarımı ve kuşaklar arası bilgi ve deneyim paylaşımını çok önemsiyorum. Camia içinde üstlendiğim sorumluluklara gelince, hali hazırda GEV yönetim kurulunda yedek üyeyim. **Galatasaray Üniversitesi (GSÜ)**'nde **İİBF Danışma Kurulu** üyeliği, **Galatasaray Eğitim Vakfı** ve **Galatasaraylılar Yardımlaşma Vakfı** mütevellî heyet üyelikleri, **Galatasaraylılar Derneği**, **Ankara Galatasaraylılar Birliği** ve **Galatasaray Spor Kulübü Divan Kurulu** üyeliklerim var. Galatasaray Derneği'nin

verdiği **Galatasaray Ödülü** jürisinde de üç yıl görev aldım. Samimiyetle ifade etmeliyim ki, İş Birliği Kurulu'ndaki yeni görevim bana Galatasaray camiasını daha yakından tanıma şansı verdi.

S.D — İş Birliği Kurulu'nun geçmişten bugüne camiamız için değerini nasıl tanımlıyorsunuz? Kurulun çalışma düzeni, meşgul olduğu temel konular neler?

R.Y — Bana göre çok ama çok değerli bir oluşum. Samimiyetle ifade etmeliyim ki işin içine girmeden bu denli değerli olduğu ayırında değildim. Çalışma düzeni iki ayda bir toplantı yapılması ve yılda bir kez forum düzenlenmesi gibi gözüksede de paydaşlar arası etkin bir iletişimi sağlamak gibi, çok ulvi bir görevle sahip. Tanım gereği bu kurulun hep birleştirici ve bütünleştirici bir konumda olması gerekliliği var. Çok basit bir anlatımla, kalbi Galatasaraylılık sevgisiyle çarpanları bir araya getiren tüzel kişiliği olmayan bir platform ya da gönüllülük esaslı bir ortam diyebilirim. Özetle, Galatasaray camiasının sorunlarını oybirliğiyle uzlaşma içinde çözmeyi amaçlayan, kurumlar arasında diyalogu sürekli geliştiren ve tek vücut olarak hareket edilmesini hedefleyen bir platform. Temsil gücünü ise üyesi olan kurumlardan alan bir kurul. An itibarıyla 24 üyesi var. Hepsisi de GSL'den neşet etmiş kurumlar. Çalışma düzenini iki ayda bir gündemli toplanarak, üye kuruluşların önemsendiği konuları görüşmek ve üye gelişmeleri hakkında bilgi vermek şeklinde

özetleyebilirim. Konular, Galatasarayımıza değin her şey. Öğretim kalitesinden binalarımızın fiziki yapılarına, öğrenci burslarından öğrencilerimizin bilişsel gelişmelerine, mezun sorunlarımızdan eğitim binalarımızın ihtiyaçlarına, topluma verilen mesajlardan müzemizin sürdürülebilirliğine, acil afet çalışmalarından Forum düzenlemeye kadar ortak akıl gerektiren her konu diyebilirim. Amaç mevcut imkânları çarpan etkisini kullanarak, tüm paydaşları seferber edip dayanışmayı arttırmak ve problemleri ivedilikle çözmek.

S.D — İş Birliği Kurulu sizce hangi ihtiyaç sonucunda hayat buldu ve camianın hangi ihtiyaçlarına çözüm buluyor?

R.Y — Öncelikle oluşumun tarihçesini iyi anlamakta yarar var. 1980'li yıllarda lisemizin fiziki yapısındaki harap hâl ve et borcunu bile ödeyemeyen mali sıkıntılardan doğduğunu bilmekte yarar var. Süreç lisemizin o tarihteki Müdürü **Şükrü Sarı** Hocamızın, gönlü her daim Galatasaray sevgisi ile çarpan her nefeste Galatasaray'ı yaşayan, **GSL Geliştirme Vakfı Başkanı Dr. Ali Tanrıyar** Ağabeyimizden destek istemesiyle başlıyor. Galatasaray camiasının çok saygıdeğer büyük ağabeyleri hemen çağrıya kulak veriyorlar. Başta **İnan Kırac, Sinan Sinangil, Selahattin Bayazıt, Necmettin Gökçe** olmak üzere. GSL'li ağabeylerimizin çarpan etkisi yaratma adına yapmış olduğu çabaları gerçekten çok kıymetli. **Galatasaray Eğitim Vakfı (GEV)** da yine bu dönemde, lise-

Reha Yolalan'ın kişisel zaman tüneline enstantaneler...

mizde 1970'lerde meydana gelen maddi hasarların giderilmesi ve lisedeki eğitim seviyesinin en üst seviyede tutulması için 1981 yılında kurulmuştur. GEV'in faaliyete geçmesinden yedi yıl sonra da **Coşkun Kırca** Ağabeyimizin başkanlığında **Kayhan Uraz** ve **Türker Arslan** Ağabeylerimizin yaptığı hazırlıklar sonucu liseden neşet eden eğitim, vakıf, mezun dernekleri ve spor kulübümüzü de içeren **Galatasaray Topluluğu İş Birliği Kurulu** (GSTİK) protokolü 11 Ekim 1988 günü imzalanıyor. Sonrasında da **Yıldızhan Yayla**, **Köksal Bayraktar**, **Celal Aşkar**, **Vural Günal**, **Barlas Tolun** Ağabeylerimiz çalışmalarını sürdürüyorlar. Bence Galatasaray ailesine çok ama çok büyük bir hizmete imza atmışlar. O nedenle, bu sıradışı çabaları sürdürülebilir kılmak ve gelecek nesillere aktarmak, boynumuzun borcu diye düşünüyorum. Öte yandan 1 Haziran 1994 tarihinde Galatasaray Üniversitesi'ne dönüştürülen *Galatasaray Eğitim ve Öğretim Kurumu*'nun kuruluşunun 30.yılıni geçen yıl idrak ettik. Bu oluşumun temel hedefi, ilk-orta-lise ve üniversite eğitimini, birbirini tamamlayan ve destekleyen programlar eşliğinde, Atatürk'ün işaret ettiği üzere eğitim kalitemizin "*Muasır Medeniyet*" seviyesine erişimini sağlamak. Bu vesileyle, bugünlere gelinceye kadar, Galatasaray'ımızın yücelmesinde emeği geçen herkesi minnet ve şükranla anmak istiyorum.

S.D — İş Birliği topluluğumuzun bugünkü halini nasıl tarif edersiniz? Oluşumun daha etkin ve daha üretken olması için öneri ve planlarınız nedir?

R.Y — Bence temel sorun, GSL öğrencilerinin ve hatta mezunlarının sürekli

bilişsel gelişimlerini artırmak olmalı. **Resilience** (dayanıklılık), **sustainability** (sürdürülebilirlik), **inclusivity** (kapsayıcılık), **diversity** (çeşitlilik), **agility** (çeviklik), **wellness** (esenlik) kavramları, günümüzün en revaçta yaşam eksenleri. Bana göre, bir GSL öğrencisi bu konularda hayata çok avantajlı başlangıç yapıyor. Gelecek kuşaklarla doğru bağ kurmak adına sürekli onların geri bildirimini almamız ve onları doğru bir şekilde anlamamız şart. Z kuşağını anlamadan, katkısını almadan yapılacak emeklerin yerini bulamayacağı görüşündeyim. Dünyanın en önemli sorunlarından biri "**Bu bebek bu mamayı yer mi?**" Siz ne kadar iyi niyetli bir şekilde besleyici değeri yüksek besin hazırlarsanız hazırlayın bebek yemediği sürece çabanızın hiçbir anlamı olmuyor. Doğru ihtiyaçları tespit etmek ve etkin bir iletişim sistemi kurmak çok değerli. Genel Sekreter olarak temel hedefim, etkin bir iletişim ağının sürdürülebilirliği için çalışmak. Galatasaray'ımıza yönelecek temel ilkelerimizle uyumlu maddi ve manevi kaynakların çeşitlendirilmesi ve paydaşlar arasında çarpan etkisinin artırılmasını sağlamak da bireysel sorumluluğum diye düşünüyorum.

S.D — Farklı kurumlardan, farklı kesimlerden Galatasaraylılarla temas halindedesiniz. Sizce Galatasaray düşüncesini benzerlerinden ayıran en temel özellikler neler? Galatasaraylıları etrafında buluşturan değerler neler?

R.Y — Galatasaray'ın kulüp dahil tüm kurumları GSL'den neşet etmiştir. Onun için Galatasaraylılık konuşulurken herkesin, göz bebeğimiz GSL'nin önemini çok iyi özümsemesi ve kuru-

ması gerekir. Mektebi Sultani'de sanat, kültür, diploması, adalet, bilim, edebiyat ve spor her zaman için çok önemli olmuştur. 1905 yılında 11. sınıf öğrencisi **Ali Sami Yen** ve arkadaşları Türkiye'nin ilk futbol kulübü olarak **Galatasaray Spor Kulübü**'nü kurmuşlar. O lise takımı ki, kurucu değerleri ile uyumlu bir şekilde yabancı takımları yenmiş ve UEFA Şampiyonu olmuş. Bu bağlamda Kulüp Başkanımız **Dursun Özbek** Ağabeyimizin birlik, beraberlik çağrısı ve sevgi iklimi motosunu anlamlı buluyorum.

Bu yıl, Cumhuriyetimizin 100. yılı... Galatasaray'ın, "*Cumhuriyetin 100'ü*" olduğu unutulmamalı. Bu bağlamda mektebimizin giriş holündeki vatan uğruna şehit düşen kahramanların adlarının zikredildiği şeref köşesi bence çok etkileyici ve değerlidir. "*Doğu'nun Batı ufkuna açılan ilk penceresidir*" diyen ve lisemizin müdürlüğünü de yapmış olan **Tevfik Fikret**, her ulstan ve dinden çocukları ve gençleri, bilimin ve ilerlemenin etrafında kaynaştırıp entelektüel bir temel kazandırmaya odaklı okulumuzla her zaman iftihar etmiştir. Onun "*Fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür*" söylemiyle beslenen ve **Gazi Mustafa Kemal Atatürk**'ün muasır medeniyetler düzeyine erişebilmek için Galatasaray camiasına gönül veren herkesin, Cumhuriyet'in ilk asrının sonunda, koyulan hedeflerden bir adım bile sapmadan ilerlemeyi şiar edinmesi şarttır. Bu yüzden, Galatasaraylıları etrafında buluşturan değerler söz konusu olunca **Galatasaray Temel Değerler Bildirgesi**'ni çok fazla önemsemediğimi söylemek isterim.

ETİ ÇOCUK TİYATROSU SUNAR

ÖZGÜN
OYUN

MUTLULUK DENİNCE AKLA

Atatürk Kültür Merkezi Hasan Saka Salonu
2 - 3 Aralık 2023, Ortahisar - Trabzon

TED Eskişehir Koleji Kültür ve Sanat Merkezi
9 - 10 Aralık 2023, Tepebaşı - Eskişehir

Sarıyer Belediyesi Boğaziçi Kültür ve Sanat Merkezi
17 Aralık 2023, Sarıyer - İstanbul

ÜCRETSİZ

etietieti.com

YouTube /eti

@eticocuktiyatrosu

Biletler
PASSO
Passo Mobil ve www.passo.com.tr/de

Davetiyelerimiz salon kapasitesiyle sınırlıdır.
Davetiyeler gösteri tarihinden 5 gün önce
passo.com.tr adresinden ücretsiz olarak
temin edilebilir.
Dört yaş ve üzeri çocuklar için uygundur.

ETİ
ÇOCUK
Tiyatrosu

Bu oyun bir
Çisenti Sanat yapımıdır.

“Benim coğrafyam da kaderim de Galatasaray'dır”

Bir iş insanı düşünün ki yaşamındaki onca zenginliğe, onca başarıya rağmen yaşamının merkezine her zaman Galatasaray Lisesi'ni koymuş. Kırmızı çizgisi hep Mektebi olmuş. “Bütün hikâye Mektepte başladı. İşte tam da bu yüzden, Mektebe olan borcumuzu asla ödeyemeyiz” diyen **Ahmet Yüce**, soyadının hakkını veren bir “gönül” adamı. Pandemi döneminde sektörde işçi kıyımı yaşanırken, onu gazetelerde çalışanlarına tek seferde 25 maaş ikramiye birden veren “Müthiş Patron” olarak okuduk. Türkiye şaşırdı ama biz Galatasaraylılar hiç şaşırmadık; onunla duyduğumuz gurura, bir yeni sebep daha eklendi... Bugüne kadar aralarında **Çek Cumhuriyeti Devlet Nişanı, Škoda Yaşam Boyu Onur Ödülü**'nün de olduğu pek çok ödül alan; Pilav 2023'te Galatasaraylılar Derneği'nin takdim ettiği **Galatasaray'a Hizmet Ödülü**'nü alırken “Galatasaray'dan gelen ödül, ödüllerin en büyüğüdür” diyen Ahmet Yüce'nin kapısını çaldık; bakın Sultani'ye hayatı, hayata bakışı hakkında neler anlattı...

SULTANI DERĞİ — Ahmet Yüce'yi daha yakından tanıyabilir miyiz? Galatasaray sevgisi nasıl ve ne zaman başladı? Nasıl bir ailede yetiştiniz?

AHMET YÜCE — Galatasaraylı bir ailenin oğluyum. Babam **Orhan Yüce**, Mektebin 1950 yılı mezunu. Babadan Galatasaraylı, ocaktan Mektepliyim anlayacağınız... 11 yaşında girdim Mektebin kapısından, 23 yaşında çıktım. Mektebi iliklerime, kemiklerime, ruhuma işledim. Bu büyük eşsiz Mektepte okumanın önemini, değerini kavradım. Mektep benim yuvam oldu, ailem oldu, ocağım oldu. Yaşadığım müddetçe de var olmaya devam edecek. Ben, Galatasaray için yaşayan bir kardeşinizim.

Pilav 2023. SOLDAN SAĞA: Ali Yüce, Lilia Yüce, Galatasaray S.K. Başkanı Dursun Özbek, Ahmet Yüce

S.D. — Galatasaray Lisesi yıllarınızı bize anlatır mısınız? Nasıl bir öğrenciydiniz, kimlerle ve nasıl vakit geçirirdiniz? Bugün Mektebin koridorlarında dolaşırken her seferinde anımsadığınız kareler hangileri?

A.Y. — Haylazdım, haşarıydım, arkadaş canlısıydım. O yıllarda Osmanbey'de dedemden kalan bir otel vardı. Hafta sonları arkadaşlarla oradaydık. Ne maceralar ne maceralar... Sanmayın ki Mektebin kapısından girdiğinizde sadece size eğitim verilir. Galatasaray'da hayat öğretilir, dünya öğretilir. Biz hayatı da dünyayı da örfü de ananeyi de Mektepte öğrendik. Hayatı, dünyayı Mektepli gözüyle görmeyi öğrendik. Hayatı ıskalamamayı, tutkuyu, sevdayı tanıdık; yaşadık.

S.D. — Otomotiv kariyerine aile şirketi vesilesi ile başladınız. Nasıl gelişti?

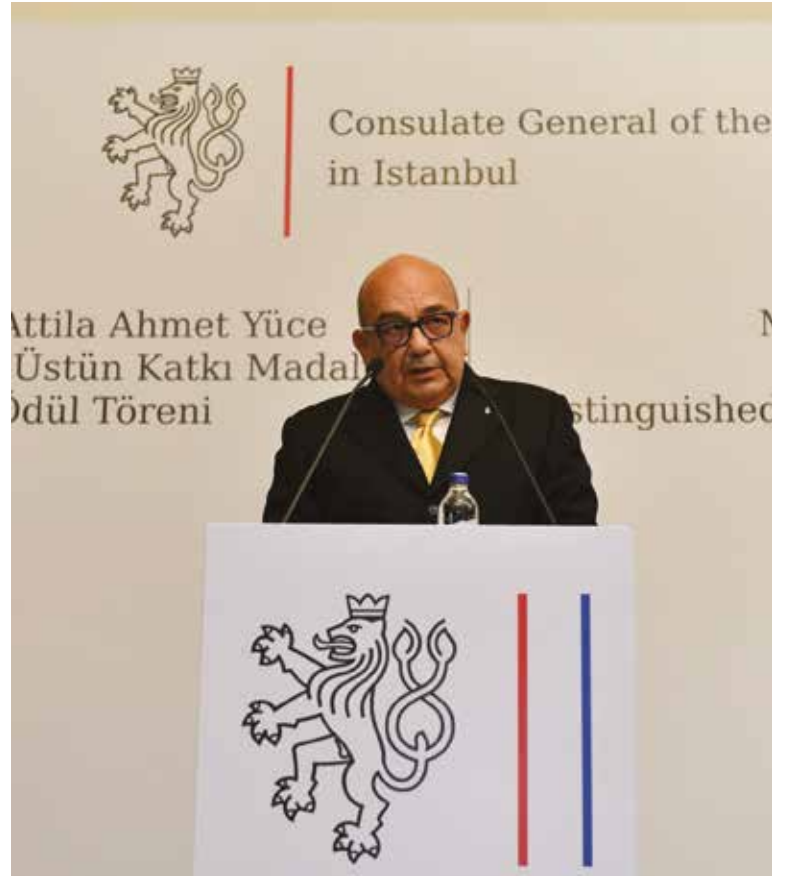
A.Y. — Ailemiz, otomotiv işlerine 70 yıl önce, Orhan Yüce ile Alfa Romeo otomobillerinin yedek parça tedarikçisi olarak, sonra da aynı markanın Türkiye distribütörlüğünü yürüterek başladı. 1989 yılından itibaren Škoda'nın Türkiye distribütörlüğünü yürütmek üzere kurulan Yüce Auto ise 1999 yılında Doğu Otomotiv ile ortaklık kurdu. Škoda modellerinin satış, servis ve yedek parça hizmetlerini Türkiye çapında 50 yetkili satıcı ve 57 yetkili servis noktası ile sağlıyor; ben de son 15 senedir Yüce Auto'nun yönetim kurulu başkanlığını yürütüyorum.

Galatasaray Lisesi Kapı Parmaklıklar, 1976. SOLDAN SAĞA: Şükrü Öncel, Nilgün Pekin, Gülnur Kayaalp, Sami Eren, Füsün Gürkut, Ahmet Yüce.

Galatasaray Lisesi ön bahçe, 1975.
Üst Sıra Soldan Sağa: İbrahim Yolukar, Erman Kunter, Yalçın Meçoğlu.
Alt Sıra Soldan Sağa: Orhan Tunçaltan, Ahmet Yüce.

Çek Cumhuriyeti, "Diplomasiye Üstün Katkı Ödülü", madalya töreni, 25 Ekim 2021.

Ahmet Yüce'ye göre Cumhuriyetin ve hepimizin hikâyesi Mektepte başladı ve bugünün Mektepli gençleri bizden sonra da bu hikâyeyi hep canlı yaşatacak.

Galatasaray Lisesi, 1972-1973

Ahmet Yüce, Galatasaray'a Hizmet Ödülü'nü Reha Bilge'nin elinden aldı.

S.D. — Siz, Türkiye'de belki en cömert patronlardan biri olarak biliniyorsunuz. Çalışanlarınıza 25 ikramiye birden vererek adeta ezber bozdunuz ve bu yaklaşım, hele de pandemi sonrası zannederim hepimize çok iyi geldi. Bunun arka planındaki yaşam felsefesini anlatır mısınız?

A.Y. — İyi patron olunmaz, iyi insan olunur. Kendine "patron" diyenlere yegâne tavsiyem şudur: Önce iyi insan olmayı becerin. Sonra her şey olursunuz. Benim yaşam felsefem, "iyi insan" olmaktır. İyi bir insan eğer ki varlıklıysa, iyilik yapmak için de epeyce fırsatı var demek. Ben böyle düşünüyorum, hayatımı da böyle yaşıyorum. İhtiyacı olan yakınlarımı, çevremizi, zor durumdaki dostlarımızı, eğitim hayatında daha da ileriye gitmeye çalışan Mekteplilerimizi ve onların ihtiyaçlarını dert edinirim. Bundan da daha doğal bir şey yok benim kanımca... Çalışanlarıma da "işçim" demem, "iş arkadaşlarım" derim. Onların da en iyi şartlarda yaşamasını isterim ve bunu dert edinirim. Bugüne kadar şartların elverdiği şekilde hep onların haklarını korudum, iyi şartlarda yaşamalarını sağlamaya çalıştım. Bunun da hep faydasını gördüm.

S.D. — Sizin çizdiğiniz profil ve ortaya koyduğunuz değerlerin genele yayılmasıyla daha adil, daha vicdanlı bir endüstriyel ortamın oluşması noktasında umutlu musunuz?

A.Y. — Benim ortaya koyduğum değerler genele yayılsa, herhalde dünya daha güzel, daha yaşanabilir bir yer olurdu. Adil, vicdanlı ve paylaşımlı bir dünya olması kadar güzel

bir şey olabilir mi? Maalesef bunun olamayacağını bilecek kadar da gerçekçiyim. Kapitalizm böyle bir şey, dünya böyle bir şey. Naçizane söyleyeceğim şudur, tekrarlıyorum "iyi insan" olun. Kurulu düzen değişmeyecek bile olsa, siz değişmiş olursunuz; kendi başınıza yalnız kalmış olsanız dahi, huzurlu olursunuz. Ben, çok huzurluyum.

S.D. — Aynı cömertliği Galatasaray kurumları için de sergiliyorsunuz ve geçtiğimiz Pılav'da Derneğimiz tarafından takdim edilen Galatasaray'a Hizmet Ödülü'nü aldınız. Galatasaray'ımızın yaşamınıza kattıkları ve sizin Galatasaray'a katkılarınızla ilgili neler söyleyeceksiniz?

A.Y. — Galatasaray'ın hikâyesi Mektepte başladı, bunu herkes "fikrinin ince gülü" olarak bellesin. Mektep beni yetiştirdi ve hayata bakışımı yoğurdu, değiştirdi. Yatılı okudum, ayırım yoktu. Kimlerin yoksul veya varlıklı olduğunu; hangi dinden, hangi mezhepten olduğunu bilmezdik. Mektepte herkes eşitti, hepimiz aynı şartlarda yaşayan çocuklardık ve Mektepte bir aile idik. Bizim Mektepte olduğumuz zamanları, 70'lerin Mektebi ne halde idi hatırlayan, unutmayan bir mensubu olarak; "Mektep için ne yapsam az kalır" diye düşünüyorum. Bu cömertliklerin lafı bile olmaz, bunlara cömertlik de diyemeyiz. Galatasaray'da "dayanışma" her zaman vardı ve esastır. Ailemiz ve Mektep bize, sizin cömertlik diye adlandırdığınız bağışların ve yardımların bilinmemesi gerektiğini öğretti. Bütün samimiyetle ifade ediyorum; Galatasaray'ın, Galatasaraylıların tevaccühü, her şeyin üstündedir.

ŠkodaTürkiye Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Yüce, Çek Cumhuriyeti başbakanı Andrej Babiš'i İstanbul da ağırlıyor. (2019)

S.D. — Ahmet Yüce'nin bir iş günü nasıl geçiyor?

A.Y. — Ben artık işe pek gitmiyorum, işleri oğlum Ali Yüce yürütüyor. Onun için ona bir parantez açmam şart. O da sıkı bir Galatasaraylı... Ali'ye şirketi aslında 20 yaşında emanet ettim. Herkesten daha çok çalıştı. Yaz tatillerinde bile çalıştı. Şirkette her işi yaptı, şu anda da bütün yükü omuzlarında başarı ile taşıyor. Onunla gurur duyuyorum.

S.D. — Mektepten arkadaşlarınızla ne sıklıkta görüşüyorsunuz?

A.Y. — Mektepteki arkadaşım ile birbirimizi hiç kaybetmedik, hep görüşürüz. İnsan ailesi ile görüşmez mi? Biz Galatasaray ailesiyiz. Birbirimizi görmezsek olmaz. Hatta uzaklardaki, dünyanın başka coğrafyalarındaki arkadaşlarımızla da bir araya geliriz. Galatasaraylılar beni bulabilsin diye her türlü imkânı hazır ederim. Çünkü benim coğrafyam da kaderim de Galatasaray'dır, Galatasaraylılıktır. Galatasaray da her yerdir.

S.D. — Cumhuriyetimizin 100. yılında, Mektepten başlayarak Galatasaray kurumlarının ülkemiz için anlamı değeri nedir?

A.Y. — Cumhuriyetin yüzü Galatasaray'dır. Galatasaraylılık “Çanakkale ruhu” demektir. Galatasaraylılık “Kurtuluş Savaşı”dır. Galatasaraylılık, Atatürk'ün yolunu gösterdiği ilimdir, bilimdir... Cumhuriyeti kuran kadro bu Mektepten yetişti; **Tevfik Fikret**'ten feyz alan ağabeylerimiz, **Abdurrahman Şeref, Ruşen Eşref, Hamdullah**

Suphi Tanrıöver, Bekir Sami Kunduh, Yunus Nadi'ler...

Ali Sami Ağabey, Kulübü Mektepte kurdu. Daha ne olsun... Cumhuriyetin, Kulübün, benim, sizin, hepimizin hikâyesi Mektepte başladı; yaşıyor ve bugünün Mektepli gençleri bizden sonra da yaşatacak. Bir hayalim daha var; bizim Mektepte olduğumuz yıllarda, bütün Mektepliler Galatasaray maçına gider, tribünde “Galatasaray Lisesi” pankartı açardı. Bugün böyle bir pankartı tribünlerde görmüyorum, çok üzülüyorum. En büyük dileğim, Mektep pankartını lise-lisesiz tribünlerde görebilmektir. Çünkü, her şey Mektepte başladı. Unutmamalıyız, unutturmamalıyız.

S.D. — Kariyerinin henüz başında olan hatta henüz Mektepte öğrenci olan kardeşlerimize, mutlu ve başarılı bir yaşam için neler söylersiniz?

A.Y. — Mektepte henüz öğrenci olan veya hayat işlerinin başında olan kardeşlerimi daha da çok önemsiyorum. Bir çoğunu yanımdan, himayemden hiç eksik etmem; çoğu cevher çocuklar, ufkumu aydınlatır, genişletir; bilmediğim, bugüne dair pek çok şeyi onlardan öğrenirim. Onlara da hep şöyle söylenirim:

“Galatasaraylı olun, Galatasaraylı kalın. İyi insan olun, huzurlu olursunuz. Ve sakın unutmayın, bütün hikâye Mektepte başladı. İşte tam da bu yüzden Mektebe olan borcumuzu asla ödeyemeyiz. Aklınızdan bunu hiç çıkarmayın.”

“Yazmaya merakım kitap okumaya olan merakımdan kaynaklı”

Galatasaray Lisesi'ne kayıt yaptırabilmek için mahkeme yoluyla doğum tarihi 5 ay öne alınan **Oktay Aras**, Galatasaray camiasının yetiştirdiği yazarları konu aldığı ilk kitabının ardından, seriye yenilerini ekledi.

Herhangi bir basılı kitabı olmayan ama hikâyesi kaybolmaması gereken farklı mesleklerden Mektep mezunlarını da “**Sıradışı Hayatlar**” serisinde toplayan Aras, şu anda Galatasaraylı gazetecileri anlatacak yeni kitabı için çalışıyor.

"Galatasaray Lisesi'nde okumak bir kimlik kazanmaktı. Bu kimlik laiklikti, demokratik ve özgür bilimsel düşünceydi, yenicilikti, kardeşlik ve dayanışmaydı, kuralcı ve disiplinli bir yaşamdı, yüzyılların biriktirdiği tarihsel bir kültür mirasıydı, hoşgörüyüdü, zengin fakir gözetmeyen eşitlik ve daha nice vasıflardı" diyerek büyük bir tutkuyla, Mekteplilerle ilgili müthiş bir hafıza kaydı yaratan Aras, Sultani'nin sorularını yanıtladı.

Oktay Aras, ilkokul son sınıf, 1948 yılı

SULTANI DERGİ — Öncelikle sizi yakından tanıyabilir miyiz? Galatasaray'a gelinceye kadar nasıl bir çocukluk, nasıl bir ev ortamındaydınız? Yazıya merakınızın kökleri Mektep öncesine dayanıyor mu?

OKTAY ARAS — 1937'de İstanbul'da doğmuşum. İlk hatırladığım yıl 4-5 yaşında olduğum yıllar. 2. Dünya Harbi içindeyiz. Yaz başında İstanbul boşaltılıyordu. Biz de dayımın yedek subaylık yaptığı Bandırma'ya gittik. Biz iki kardeşтик. Ben ve 2 yaş büyük ablam. Ablam o sene ilkokula başlayacaktı. O yüzden tekrar İstanbul'a döndük. Ablamın akşamüstleri okuldan dönmesi benim için çok önemliydi. O okulda ne okumuş ne öğrenmişse ben de aynısını öğreniyordum. Bir sene sonra ben 6 yaşındaydım artık oku-

la başlama çağı gelmişti. Dayım o sıralarda **Ord. Prof. Kemalettin Birsen**'in yanında avukatlık stajı yapıyordu. Arada beni de bürosuna götürüyordu. Her defasında Kemalettin Bey beni gördükçe “*Seni Galatasaray Lisesi'ne yazdıracağız, orada okuyacaksın*” diyordu. Kendi de Galatasaray Lisesi 1920 mezunu idi. 1943 yılının Temmuz ayında Kemalettin Bey, dayım ve ben kaydolmak için Galatasaray Lisesi'nin İstiklal Caddesi'ndeki o tarihi binasına gittik. Kayıt bürosunda, Kemalettin Bey'e büyük hürmet gösterip hepsi ayağa kalktılar, fakat sıra kaydolmama gelince bir pürüz ortaya çıktı. “*Hocam, Oktay eğitimin başlayacağı 1943 yılının Eylül ayında altı yaşımı dolduruyor, onu kaydedemeyiz*” dediler. Evet ben 1937'nin Aralık ayında doğmuşum. Biz kaydolmadan geri döndük. O yaşta ben Galatasaray'ı bilmiyordum fakat beni kabul etmedikleri için dünya başıma yıkılmıştı.

Aradan 15-20 gün geçti. Bir gün dayım eve geldi. “*Gözün aydın, seni Galatasaray'a kaydettik*” dedi. Kemalettin Bey, benim doğum tarihimi mahkemede 25 Temmuz 1937 olarak değiştirtip, kaydımı yaptırmış. Evet o zamanlar Galatasaray Lisesi'ne giriş için imtihan ve kura gibi olaylar yoktu fakat ben büyük bir bedel ödemiştim. Yaşamadığım beş ayı, bu uğurda feda etmiştim. Benim ailem dışında doğum günüm hep 25 Temmuz olarak bilindi. İki doğum günü olan şanslı insanlardan biriyim!. Evim çok mutlu olduğum bir yuva idi. Babam toptan kuruyemiş tüccarı idi. Senenin büyük bir bölümü İstanbul dışında idi. Kuru incir ve kuru üzüm işleme atölyeleri İzmir ve Batı bölgelerinde idi. Kendisini çok özlerdik. Mektep öncesi yazı merakım olduğunu söyleyemeyeceğim. Sadece okumaya meraklı idim. 5 yaşında rahatlıkla gazeteleri okuyordum.

S. D. — Oktay Ağabey, siz Galatasaray'ın farklı uzmanlık alanlarındaki insan gücünü kayda alarak, camiamıza eşsiz bir katkıda bulunuyorsunuz. Bu fikir ve çabanın çıkış noktası nedir? Nereden besleniyorsunuz, nasıl bir çalışma yönteminiz var, kaynaklarınız neler?

O. A. — Bu çabanın çıkış noktası kitap merakıdır. Bu merak öyle bir tutku idi ki sınıfları geçtikçe babam ne ödül alayım diye sorduğunda hep "kitap" derdim. Hafta sonları Cumartesi eve geldiğimde (*evimiz Fatih'te idi*) Beyazıt'a gider, Sahafkar Çarşısı'nda kitaplar arasında saatler geçirdim. Harçlığım yettiği kadar bir iki kitap alırdım. Asıl merakım İstanbul'u anlatan kitaplardı. Zamanla bu kitapları okurken Galatasaray Lisesi mezunu pek çok yazara rastlayınca, bu sefer başka bir meraka düştim, kimdi bu Galatasaray mezunları? Öyle ki her aldığım kitabın yazarına "Galatasaray Liseli mi?" diye daha dikkatle bakmaya başladım. O zamana kadar yazılmış albümleri aradım. Galatasaray Liseli olanları sıralayan kitapları... Böylelikle hiç belli olmadan bir arşiv birikti.

S. D. — Oktay Aras Kütüphanesi'ni biliyoruz. Kitap sayınız kaç oldu? Ne kadar zamanda ve nasıl bu boyutta bir kütüphane oluşturabildiniz?

O. A. — Son olarak kütüphanede sayı 18 bin idi. Bunlardan 16-17 bini evde, gerisi fabrikada idi. Her aldığım kitabın ön ve arka resimlerini, özetini ve detaylarını kaydediyordum. Bu kayıtlar www.oktayaras.com adlı sitemde yer alır. Kitaplarla uğraşım iş hayatımdan arta kalan bütün zamanımı alsa da asıl uğraşım işim olduğu için pek fazla vaktim olmayıyordu.

S. D. — Önce 4 ciltlik "Galatasaraylı Yazarlar ve Kitaplar" serisiyle başladınız. Cumhuriyetimizin 100. yılından geçmişe doğru bakınca, Mektebimizin

yazar yetiştirme gücünü nasıl değerlendiriyorsunuz?

O. A. — Biraz evvel bahsettiğim gibi Galatasaray Liseli yazarların İstanbul ile ilgili kitaplarını alırken belli bir arşivim oluştu. Gerçi zamanla iş değişti. Galatasaray Liseli tüm yazarların tüm kitaplarını almak ve o arşivi geliştirmek istedim. Bu işe girişim ise neredeyse 10 yılımı almıştı. Zamanla Galatasaray Liseli yazarlarla ilgili kitapların sayısı, 5 bin adede ulaştı.

Galatasaraylı Yazarlar ve Kitaplar eserimi hazırlarken; öncelikle "Galatasaray Liseli kimdir?" sorusuna verilecek yanıtı tanımlamam gerekiyordu. Benim epey tepki alan tarifim şuydu: Galatasaray Lisesi'nde okumuş olmak (*süresi ne olursa olsun*), Galatasaray Lisesi'nde hocalık yapmış olmak (*Galatasaray Lisesi'nde okumamış olsa bile*), Galatasaray Lisesi'nde memurluk yapmış olmak. Galatasaray Lisesi'ni ilkökulu ile bir bütün olarak almıştım. Bütün bu yazdıklarımın birini dahi yok saysanız Galatasaray'ın kimliği ne olacaktı? Evet ilkököl artık yoktu. Fakat bizim zamanımızda ilkökölde okumayıp da doğrudan liseye girenler, parmakla sayılacak kadar azdı. Bir de Galatasaray Liseli olmak için mezun olmanın şart olduğunu ortaya sürenler vardı. Fakat öyle örnekler vardı ki 11. sınıfta paralel geçişle liseye girip, 12. sınıfta mezun olan Galatasaray Liseli sayılacak; 11-12 sene okuyup da son sene başka liseye geçerek oradan mezun olan Galatasaray Liseli sayılmayacak... Bu olacak şey değildi. Galatasaray Lisesi'nde okumak bir kimlik kazanmaktı. Neydi bu kimlik? Evvela Galatasaraylıyı ailesinden daha fazla okulu ve okulundaki çalışanlar eğitiyordu. Bu kimlik laiklikti, demokratik ve özgür bilimsel düşüncüydü, yenicilikti, kardeşlik ve dayanışmaydı, kuralcı ve disiplinli bir yaşamdı, yüzyılların biriktirdiği tarihsel bir kültür mirasıydı, hoşgörüyü, zengin fakir gözetmeyen eşitlik ve daha nice vasıflardı... Mektebimizin yazar yetiştirme gücüne gelirsek, giderek Galatasaray Liseliler için böyle bir seçim azalmaktadır. Bu hiçbir zaman yetenek yokluğundan değil. Tam tersine yetenekleri çok değişik yönde gelişmiş öğrencilerin, o yönde ilerlemeyi tercih etmelerindedir. Teknolojinin ilerlemesi insanlara yeni meslekler kazandırıyor. Ve kitap yazmak gelecekte daha değişik dijital şekiller alacağına benziyor...

Oktay Aras annesi Leman Hanım ve ablası Sabahat ile birlikte

Oktay Aras'ın dünyasında kitaplar başrolde.

S. D. — "Galatasaray Lisesi Sıra Dışı Hayatlar" serisinden de bahsedelim. Değeri yeterince bilinmeyenlerden başlayıp, hapis ve sürgün geçmişi olanlar, oradan göz önünde bulunan sahne insanları... Galatasaray'ın renkli insanlar mozaığı ile ilgili neler söyleyeceksiniz? Ciltler tutan bu araştırmada sizin aklınızda kalan başlıca personalar kimlerdi?

O. A. — "Yazarlar ve Kitaplar" kitabına başlarken, binlerce Galatasaray Liselinin yaşam hikâyesini incelemiştim. Beni etkileyen o kadar değişik yaşamlara rastladım ki! Onlar yazdıkları herhangi bir kitapları olmadığı için Yazarlar ve Kitaplar'da yer alamayacaklardı. Fakat unutulmaları haksızlık olurdu. Bu kişileri arşivledim. Bunların özellikleri, bir mesleğe sahip olmak değildi.

Oktay Aras kızları Evren ve Elvan ile 80. yaş gününü kutluyor.

İçlerinde büyükelçiler, gazeteciler, ressam- lar; her meslekten insanlar vardı. İsimleri çok tanınmış olmayanlar da vardı. Bunları topladım ve "Galatasaray Liseli Sıra Dışı Hayatlar"ın ilk cildinde topladım. O aralar başka meslekler özelinde kitap yazmayı düşünmüyordum. O kitap basıldıktan sonra, çok fazla istek gelmeye başladı. Hem bu isteklere hem de camianın o güne kadar açığa çıkmayan ihtiyacına cevap vermek için, meslekler özelinde kitapları çıkartmaya başladım. Bu kitaplar önce herhangi bir sebeple hapse girmiş olanlarla (özgürlüğü kısıtlanmış kişiler) başladı; sinemacılar, tiyatrocular, müzisyenler, büyükelçiler, millî sporcular, profesörler ve son olarak gazeteciler olarak sıralandılar.

S. D. — Gelelim mühendislik kimliğinize. Uzun ve tempolu bir iş yaşamınız olmuş. Mühendislik öğretisi yazar kimliğinize ne kattı? Birini seçmek zorunda kalsa Oktay Aras, ben mühendisim mi der yazarım mı?

O. A. — Önce mühendis sonra yazar dedim. Mühendislik bana uzun sürede iş hayatımda önemli bir özellik kazandırdı, o da araştırmacılık. Düzenli, disiplinli ve yorulmak bilmeyen bir araştırmacılıkla bu son yazdığım kitapları hazırlayabildim. İkinci uğraşım ise spordur. Yaşamımın önemli bir zamanını alıyordu. Önce kulüpte bir branşın (masa tenisi) şube kaptanı olarak görev yaptım. Kendim de veteran sporcu olarak, bu branşta Türkiye adına Dünya ve Avrupa şampiyonalarına katıldım. Kitap yazmaya başlamam, iş hayatımdaki meşguliyetim ve spor faaliyetimi yavaş yavaş azaltmaya başladığım yıllarda oldu. İlk

yazdığım kitap lise mezuniyetimizin 50. yılını kutladığımız yıl yayımlandı. Bu zannediyorum bizden sonra 4-5 sınıfın daha sürdürdüğü bir gelenek haline geldi. 500 sayfalık bu albüm, aslında bir araştırma gurubu kurulması ve orada elde edilenlerle bir kitap oluşturulması ile meydana geldi. Bu albümdeki tecrübem, mühendislik mezuniyetimizin 50. yılında da benzeri bir albümün yazılmasına yol açtı. Giderek boş zamanlarımın artması, kitap yazma isteğimi ve hızımı da artırdı diyebilirim.

S. D. — Şu anda yeni çalışmanız gazetecilik alanında. Galatasaraylıların medyada hâkim olduğu yıllar sona mı erdi? Nasıl görüyorsunuz tabloyu?

O. A. — Bu tabloyu eski bir gazeteci ve edebiyatçı mezunumuz Ziyad Ebüzziya önceden görmüş ve anlatmış:

"Gazeteler, eskiden mesela 1940'lardaki gazetelerde, patronlar seviyesinde Galatasaraylılara sahipti. Mesela alalım Hürriyet Kurucusu Sedat Simavi, ondan sonra Akşam'ın Necmettin Sadak, Cumhuriyet'in Yunus Nadi ve oğulları Nadir ve Doğan. Tasvir-i Efkâr'da ben, amcam Velid Bey, ondan sonra da Son Posta'da Selim Ragıp Emeç, Milliyet Kurucusu Ali Naci Karacan bunlar hep Galatasaraylı. Geriye kalıyor üç dört tane gazete, Galatasaraylı olmayan. Bugün gazete sahibi ve başmuharrirleri içinde çekirdekten yetişmiş gazeteci yok. Holdinglerin elinde. Hâkimiyet yok. Hâkimiyet olmayınca da başıboş, maalesef Galatasaraylı da çok yok. E bugün büyük holdingler büyük tüccarlar gazete alıyor ve kendi işlerine basamak, atlama tahtası olarak kullanmak için orada duruyorlar. Bir bakıyorsunuz, aynı şeyi simsiyah yazan gazetede ekip değişiyor aynı şeyi bembeyaz yazıyor. Bu bizim zamanımızda yoktu en basit örnek: birkaç sene evvel Tan gazetesi Asil Nadir'e geçmeden evvel gayet sıradan hatta uydurma yazılar yazan bir gazeteydi. Nokta Dergisi bir anket yaptı: Bu gazeteyi okuyorsunuz, içindeki birçok şeyin uydurma olduğu meydana, bunu biliyor musunuz? Yanıt 'biliyoruz'... E bildiğiniz halde nasıl alıyorsunuz? 'Yalan olduğunu biliyoruz ama hoşumuza gidiyor, alıyoruz.' İşte seviyesi hala aynı düzeyde...

Ziyad Ebüzziya'nın gazetecilik için gözlemleri doğru. Fakat bunlara ilave edilecek bir şey var. Gazetecilik giderek değişmekte olan bir meslek. Gazetecilik haber verme ve bilgilendirme mesleğidir. Gazeteciler, genellikle televizyon veya radyo istasyo-

nu, gazete veya web sitesi gibi belirli bir medya kuruluşu için çalışır. Liseden sonra basın yayın ve gazetecilik eğitimi veren yükseköğrenim görürler. Gerek Ziyad Ebüzziya'nın söylediği gibi gazete yapılarının değişmesi, gerekse gazetecilik için yükseköğretim seçiminin azalması dolayısıyla medya konusuna olan ilginin az olduğunu söyleyebilirim.

S. D. — Çok üretken bir yazarınız. Rutin bir çalışma gününüzden söz eder misiniz? Bir kitap, eser üretmek isteyen herhangi Galatasaraylı kardeşinize, nasıl bir çalışma tarzı önerirsiniz?

O. A. — Hayat bir seyyar merdivene benzetilir. 40-50 yaşa gelene kadar basamakları çıkarsınız ondan sonra basamaklardan inersiniz. İndiğiniz basamakla çıkılan basamak arasında bir çizgi çekerseniz, giderek o yaşlarda yaşar gibi olursunuz. Ben şimdi Galatasaray Lisesi'ndeki o disiplinli hayatı yaşamaktayım. Akşamları saat 10.00'da yatıyorum (lisede 9.30 idi), sabah 5.00'te kalkıyorum (lisede 6.00 idi). Saat 7.00'de kahvaltı, 8.00'de yürüyüş ve 9.00'da çalışma başlangıcı. Saat 13.00'te öğle yemeği. 13.30-18.30 tekrar çalışma. Bu disiplinli çalışma ile günde 8 saat kitap yazmaya vaktim oluyor.

İş konusunda kuruluşu 50 yılı aşan şirketimizin yönetim kurulu başkanı olduğum için 3 ayda bir yapılan yönetim kurulu toplantıları ve gençlerin yönettiği şirkete arada bazı ziyaretlerin dışında fazla bir uğraşım olmuyor.

Kitap yazmak veya herhangi bir eser yaratmak isteyen gençlere önerim, önce mesleklerine sahip çıkmalarıdır. Konu ne olursa olsun meslek kutsaldır. O mesleğin bütün özelliklerini öğrenmeli ve kendine o meslekte hangi seviyeye gelmek istiyorsa bir hedef belirlemelidir. Hedefine ulaşmak için neler yapması gerektiğini saptamalı ve uygulamalıdır. Saptamada veya uygulamada hatalar olabilir. Bu hataları olgunlukla karşılamalı ve nerede hata olduğunu inceleyerek düzeltmelidir. Bütün bunları bir iç rahatlığı ile kitap haline getirmeli ve kendinden sonra o meslekte gelenlere neler yapması gerektiğini anlatmalıdır. Bu konu düzenli olarak herkesin yapabileceği bir konudur. Bunun dışında kişide yaratıcılık yeteneği varsa, o kişiye zaten önerilecek bir konu yoktur. O yetenek muhakkak üretici olacaktır ve yaratıcılığın sınırı yoktur.

Changement de vie : destination Istanbul

Une vie en négatif

Je n'imaginai pas, en acceptant de venir travailler à Istanbul, à quel point ma nouvelle vie allait s'inscrire en négatif de la précédente. Je dois préciser ici, pour être bien compris des plus jeunes lecteurs qui sont nés après l'invasion du numérique dans les processus d'imagerie, que le terme « négatif » en photographie désigne à la fois une image aux couleurs inversées et une pellicule photographique. C'est à partir de ce négatif qu'un tirage photo était réalisé il y a encore quelques années.

Je m'appelle Luc Talmon Laroderie. J'ai 50 ans. J'occupe actuellement le poste de Ders Nazırı au lycée de Galatasaray depuis septembre 2021.

Avant cela, j'exerçais en tant que Directeur dans un collège de 1750 élèves âgés de 11 à 15 ans sur l'île de Mayotte, le 101e département de la France. Mayotte est une petite île française de 374 km² située dans l'océan indien et au climat tropical. L'île est peuplée d'environ 300 000 âmes. C'est un département français très pauvre.

Ces chiffres contrastent très sensiblement avec les « mensurations » de la métropole d'Istanbul qui compte plus de 16 millions d'habitants pour 5 461 km². Rajoutons au contexte géographique les différences entre les deux territoires concernant la langue, la monnaie, la culture, le climat, le fonctionnement du système éducatif

Vous l'aurez compris, c'est un changement radical de vie qui s'est annoncé pour ma famille lorsque nous sommes venus nous installer en Turquie.

Je vous propose ci-dessous, sous forme de scénettes « instantanées », les aspects saillants de notre découverte de la ville.

Premier contact avec Istanbul et Galatasaray

Nous découvrons Istanbul en famille et pour la première fois, une courte nuit d'août 2021. A peine montés dans un taxi à la sortie de l'aéroport, nous voici roulant à tombeau ouvert vers le quartier d'Etiler. Le taximan, qui parle un peu anglais, engage la conversation : « Vous venez vous installer à Istanbul ? Quel club de football allez-vous supporter ? » lance-t-il, au moment où apparaissent devant nous, les néons rouges et jaunes du stade « Ali Sami Yen » qui illuminent tout le quartier.

Les visages de mes garçons s'illuminent et je réponds avec fierté, au chauffeur, en montrant le stade du doigt.

Au lycée de Galatasaray

Le poids des âges et des responsabilités se fait immédiatement ressentir lorsque l'on pénètre dans un lieu aussi prestigieux que le lycée de Galatasaray. J'ai découvert petit à petit les salles et recoins de cet établissement, au gré du travail au quotidien, des visites des personnalités politiques, voire à l'occasion de l'organisation d'événements. Mais c'est bien avec les confessions d'anciens élèves un peu galopins que j'ai découvert quelques espaces secrets ou quelques histoires appartenant au passé et teintés de nostalgie. C'est ainsi que j'ai pu comprendre que chaque Galatasaraylı a laissé, entre ces murs, une partie importante de sa vie. Les souvenirs de cette vie au lycée refait régulièrement surface dans les consciences.

A l'occasion d'un travail réalisé par des élèves, j'ai été interrogé quant à mon lieu préféré dans le lycée. Il m'a fallu un bon moment de réflexion pour identifier que c'est en traversant l'allée des platanes, faisant face à l'établissement, aux drapeaux et au fronton du bâtiment, que je ressentais régulièrement une émotion. Celle-ci me rapporte à l'importance de la mission qui m'a été confiée auprès de la communauté des Galatasaraylı.

La salle Tevfik Fikret : de gauche à droite Fidel Berber, Murat Develiöü, Luc Talmon Laroderie.

Galatasaray-Olympique de Marseille le 25 novembre 2021. Luc et Colin Talmon Laroderie.

Istanbul historique

Comment ne pas évoquer ma découverte d'Istanbul, l'historique ! J'ai fait le choix, lors de mon arrivée en Turquie, de ne pas me précipiter pour visiter les monuments incontournables de la ville. Je profite à chaque visite d'un proche, d'une occasion pour l'emmener découvrir les bâtiments témoins de l'histoire riche et millénaire de la Turquie. Une association de français organise régulièrement des excursions à thème dans la ville et c'est parfois avec mes compatriotes que je découvre tantôt les remparts de la ville, tantôt Istanbul la souterraine...

Je dois confier également que mon ami Fethi Demirci est une source intarissable s'agissant d'Istanbul et qu'il m'est arrivé de le solliciter pour faire découvrir à mon entourage, les trésors cachés de cette ville incroyable. Sans l'aide d'un autre ancien, Tanju Berk, l'échange scolaire avec le lycée Poincaré n'aurait pas la même saveur et la découverte d'Istanbul serait bien moins complète pour nos visiteurs de France.

A l'assaut des « shoppings malls »

Il y a plus de magasins dans une seule zone commerciale d'Istanbul que sur toute l'île de Mayotte !!! Au cours de nos premières semaines dans la ville, notre famille a entrepris de découvrir ces centres, quartier par quartier, en commençant par les environnements immédiats des sorties de notre ligne de métro : le métro 2. Ainsi, tous les vendredis, nous avons désigné une station à partir de laquelle nous partions en exploration. Quelle ne fut pas ma surprise de retrouver à quasi chaque sortie de métro, un gigantesque centre d'activités commerciales ! Ça brille, ça bouge, ça s'agite, ça en met plein les yeux ! Cette manière de regrouper autant de commerces a été pour nous une grande nouveauté, habitués que nous étions de notre petite île qui vivait au rythme des approvisionnements par bateau.

Emotions au stade de football

Je vous l'ai confié précédemment, Mayotte est une toute petite île. Aussi, mes enfants n'avaient jamais eu l'occasion de voir un match de football dans un stade avant d'être conviés à assister à l'affiche de la ligue des champions : Galatasaray – Olympique de Marseille ! Nous avons commencé en fin d'après-midi à nous imprégner de l'ambiance d'avant-match dans les rues envahies de maillots rouges et jaunes du quartier de Beyoğlu. La foule totale-

Galatasaray - FC Barcelone le 17 mars 2022. Luc et Colin Talmon Laroderie

L'allée du lycée : septembre 2021. De gauche à droite M. Gün Kut, M. Murat Develioğlu, Luc Talmon Laroderie.

ment acquise aux couleurs de Galatasaray se pressait dans le métro et les chants festifs résonnaient tout au long du trajet nous menant au stade.

Quel match ! Quel stade bouillonnant ! Quelle ambiance ! Quelles émotions ! Cim bom bom !! Nous garderons un souvenir inoubliable de cette soirée extraordinaire où nous avons découvert une ferveur à Istanbul que nous ne soupçonnions pas.

Une Istanbul plus traditionnelle

Istanbul, c'est aussi des rencontres plus atypiques, plus traditionnelles. Alors que mes enfants apprécient certains côtés ultra-modernes de la ville comme les compétitions d'e-sport par exemple, je me suis rendu il y a quelques semaines à un tournoi de lutte traditionnelle à l'huile. Ancien judoka, j'avais entendu parler de cette lutte, mais ne m'attendais pas à pouvoir y assister en plein cœur de la capitale économique du pays. Ce fut pour moi une expérience inoubliable. Assis dans les gradins, j'ai apprécié découvrir le côté cérémonial de cette exhibition. J'ai découvert des aspects très intéressants en termes d'organisation et de gestion d'événements sportifs ainsi que de rapport à l'arbitre. Enfin, certains combats m'ont passionné. J'ai pu assister à de grandes envolées, de beaux gestes techniques. Et bien entendu, j'ai pu assister aux combats des catégories les plus impressionnantes, les super-lourds !!!

Quand le négatif fait naître peu à peu la photo

Avant de vous quitter, je dois encore vous avouer le plaisir qui m'anime tous les jours lorsque je termine ma journée de travail et que je quitte l'établissement. Vous ne pouvez pas imaginer la fierté intérieure qui est la mienne, lorsque je croise anonymement les touristes qui se photographient devant les portes du lycée de Galatasaray !

Voici deux ans maintenant que j'habite à Istanbul. Les couleurs de ma vie « en négatif » sont peu à peu devenues les couleurs de la photo de ma nouvelle vie. Soyez persuadés, chers Galatasaraylı, que parmi ces nouvelles couleurs, celles qui prédominent sont le jaune et le rouge.

SKODA

Let's Explore

00037

Her
kilometrede
heyecan

XüceAUTO

www.skoda.com.tr

[f](#) [t](#) [i](#) /SkodaTurkiye

Škoda Karoq için yakıt tüketimi 6,4-6,5 lt/100 km, CO₂ salımı 144-146 g/km değerleri aralığındadır.

Cumhuriyet 100, GSL 105. Dönemi 50 Yaşında

Cumhuriyet'in ilanının 100. yılı, aynı zamanda Mektepten 1973 yılında mezun olan kalabalık bir arkadaş grubunun da 50. yılı... 105'lilerin Aralık Pilav'ı için GSL 105/50 Tambur Özel sayısında yayınlanan yazılarından üçünü, Sultani Dergi için Ragıp Duran derledi. **Ragıp Duran**'ın "50 Yıl Önce-50 Yıl Sonra"; **Vedat Bilge**'nin "105 Noter 105'i yazdı" ve Sait Mısırlıoğlu'nun "Yedisinde neyse yetmişinde de aynı..." adlı makalelerden alıntılarla, 105 Dönemlilerin kaleminden Galatasaray'a bakış...

Osmanlı döneminde laikliğin ilk çirkeği olarak din, millet, etnik kimlik ayırımı yapmadan çok renkli toplumun çocuklarının bir arada okuması, bizim rasyonalitemizin kökeni ve nedeni olsa gerek. **Tevfik Fikret**'in önderliğinde "Fikri, İrfanı, Vicdanı Hür" çocuklar, dini inanç, efsane ya da Orta Çağ dogmalarıyla değil, bilimin ışığıyla yetiştirildi(k).

Çok tartışılır: "Galatasaray nedir?" Özellikle dışarıdan bakanlar bizi pek bilmez, tanıyamaz. "Ukala" der, "elit" der, "Fransız yanlısı" der... Hiçbiri doğru değildir. Galatasaray, kimine göre bir dindir, bazılarına göre bir ideoloji, çoğunluk bir kültür olduğunu söyler; önemli bir kimlik olduğunu savunanlar da var. Biz belki de bu söylenenlerin hepsiyiz ya da hiçbiri.

Mekteple ilgili akademik eserlerin çoğunu okudum. Ağabeylerimizin anı kitap-

ları da zengin bilgiler ve fikirler içeriyor. Bu okuduklarımın yanı sıra 9 yıllık Mektep mesaisi ve sonraki 50 yılda görüp yaşadıklarımın sentezini çıkarsam; Galatasaray'ı, Mektebi, bizi, topluluğumuzu, üç ana sıfatla betimlerim; rasyonel, dayanışmacı ve mizahçı...

Galatasaray öyle sabit, durağan bir kurum değil. Temel niteliklerini korumakla birlikte, Türkiye'nin ve dünyanın gidişatına göre kendine çeki düzen verir. Her daim çağdaş olmaya meraklıdır. Biz bazen unuttuyor ya da yanlıyoruz ama Galatasaray başka bir evrende, farklı bir dünyada ya da değişik bir memlekette doğup büyümedi. Galatasaray kaçınılmaz olarak bir Türkiye ürünü. Dolayısıyla memleketin iyi, güzel, olumlu yanları kadar; sakat, aksayan, çürük renkleri de ailemize zaman zaman bir şekilde yansıyor.

Mezuniyetimizden sonraki yaklaşık 10 sene; üniversiteydi, evlilikti, çocuk-

tu, göz açıp kapayana kadar geçti. Pilavlar hariç, çok fazla bir araya gelemedik ama birbirimizi hiç kaybetmedik. Biraz arşivciliğimden, biraz da bilgisayarıcılığımın, grubumuzun ortak hafızası olmaya; grubu dağılmadan tutmaya çalıştım bu senelerde. Sonra yavaş yavaş herkes kendine geldi, o hayatla yoğun mücadele içinde olduğumuz dönemler geride kalmaya başladı. Etkinlikler düzenlemeye başladık. Belki de diğer gruplardan olmayan farklı olarak, tüm etkinliklerimizi de "eşli" yaptık. Tabii ki küçük gruplar ile eşsiz geziler, birliktelikler de oldu. Ama 105'in büyük etkinlikleri hep eşli oldu. Lise mezuniyet yıllığımızda, 90 kardeşimiz var. Bunlardan bir kısmını maalesef kaybettik. Haziran'daki Pilav töreninde ailelerini davet ettik. 20'ye yakını bizi kırmadı geldi. Nur içinde yatsınlar. Biz onlardan hiç ayrılmadık ki...

105. Dönem'in 50. Yılı. Haziran 2023

Bizim için 105. Dönemli demek sadece mezunları değil, ister 1961 yılında Ortaköy'de ilkokula ya da 1965'te yetişiriciye başlamış olsunlar ister 1972-73'te lise son sınıfta okuyanlar arasında olsunlar; bizlerle aynı sınıfta bulunmuş ve kendini 105'li hisseden tüm kardeşlerimiz demektir.

Sosyal medya grubumuzda, haberleşmemizi devam ettirdiğimiz ve kendini 105'li hisseden, 105'li olan kardeşlerimizin sayısı 200'den fazla. Ne mutlu Galatasaraylı bir aile olmak!

Dönemimizin en önemli özelliği, çok kalabalık ama bir o kadar da birbirine bağlı bir grup olmasıydı. 103 ile 107 arasındaki dönemlerden, kendini 105'e ait görenlerin sayısı çoktu.

Üniversite ve iş bulma sürecinden hemen sonra hiç ayrılmadan birlikte vakit geçirebilmiş; toplu karar ve davranışları

ile Galatasaray'da güven duyulan, etkin ve popüler bir dönem olmuştu. Hem nicelik hem de nitelik olarak çok kuvvetli idi.

En önemli başka özellik ise ilk 10 kız öğrencinin, bir devrim niteliğinde bu dönemde okula girmiş olmasıydı. İlk kız öğrenciler bu dönemde mezun oldular. Dönemimiz tüm alanlarda çok sayıda başarılı ve değerli insana sahipti.

Özellikle çok başarılı ve kendini hastalarına ve arkadaşlarına adanmış birçok tıp doktoru arkadaşımız, sadece bizimle değil aile fertlerimiz, yakınlarımız, arkadaş ve dostlarımızla da çok yakından ilgilendi; çözümler getirdi.

105. Dönem mezunları olarak bizler, Cumhuriyet'in 50.yılında mezun olduk; mezuniyetimizin 50. yılını, Cumhuriyet'in 100. yılında coşkuyla kutladık.

Zorlu Yaşlara Hazırlık

1 05. Dönem olarak 50. yılımızı kutladığımız bugünlerde, birçok etkinlik yapıyoruz. Eşlerimiz de bize katılıyor. Aralarında konuşurlarken bir arkadaşımın eşinin, “Benimki de emekli olduktan sonra daha çok evde. Bu kadar zor biri olduğunu bilmiyordum” dediğini duydum. Doğrudur. Bu arkadaşlarımın yaşlılıkları daha zor olacak!... Bu yazıyı, en az 50 yıllık arkadaşlarımın eşleri ve yakınlarının, arkadaşlarımı daha iyi tanımalarını ve bundan sonraki zorlu yaşlara birlikte daha iyi hazırlanmaları için yazma ihtiyacı duydum.

Erdil Oral (122)

“Okulda sıcak suyu haftada bir gün 10 dakika görürdük, bozulmuşsa ne olmuş dünyanın sonu mu?” derler. Buzdolabı bozulsa “Eskiden biz yemekleri tel dolabında saklardık” derler. Geçmiş ile bugün arasında onlardan iyi bağ kuran olamaz. Bir iş isteyin size bol bol akıl verirler ya da neden olmayacağını çok güzel anlatırlar.

Hiçbir şeye şaşırılmazlar. Kolay kanmazlar. Onlar Beyoğlu'nun sokaklarında yetiştiler. Görmedikleri şeytanlık kalmadı. Telefonda hikâye anlatıp para dolandıranlar var ya... Hadi gelip bizimkileri dolandırsınlar. Düşünüyorum da dolandırıcı, bizden birini telefonda arıyor ve para kopartmaya çalışıyor. Sonunda zavallı adam bütün parasından olabilir.

Çok zor insanlardır dedim ama ümitsiz vaka değildirler. Çaresi var. Bazı küçük tüyolar vereceğim. Sus pus konuşmadan oturuyor mu? Konuyu Galatasaray Lisesi yıllarına getirin, bülbül gibi şakınsın. Canı sıkın mı? Keyfi yok mu? Çok dırdır edip başımızın etini mi yemekte? Galatasaray'dan bir arkadaşımı çağırın ya da bir Galatasaray arkadaş toplantısına gönderin. Hiçbir şeyi kalmaz, neşesi tavan yapar. (O sırada ondan ne isterseniz koparabilirsiniz.)

Galatasaray aşkımdır, bize her sevdadan geriye kalandır.

Bizle beraber yaşayanlar, eşlerimiz de bu sevdadan paylarına düşeni elbet alır. Bakın kocası yetmez gibi oğlu da Mektepli olan sevgili eşim **Selen Rana Akgül**'ün şairane kaleminden neler dökülmüş bu sevdaya dair:

*Galatasaray'a,
Elimizde bavul, geldik İstanbul'a
Sarı yatakhane beyaz çarşafılar,
Koca taş bina, yüksek tavanlar
Kim bilir ne hasretlere ne başarılarla kucak açmış
Biz gönül verdik bu renklere,
Oğlumuzu da verdik gurbet ellere
Kırmızı alev, sarı da huzurun rengi
Uyku tutmadı, döndüm durdum yatakta
Anası da vermiş kocamı aynı beyaz çarşafılara,
Tahta sıralara, loş koridorlara
Büyümüş adam olmuş, onca hasrete
Onca hasrete
Kucaklarım hafta sonları yavrumu,
Galatasaray sana yolladım oğlum...*

Galatasaray'ın üstüne 50 yıl 13.sınıfa devam etmiş arkadaşlarım kolay beğenmezler. En güzel yemeği önüne koyun, daha iyisini yemiştir. Hem bilmem nerenin ünlü bir restoranında. Takımı şampiyon olmuş, “antrenörde iş yok, yönetim istifâ” der. Vakıf bedava davet verir, “hiç alkolsüz olur mu?” der. Dernek plaket hazırlar, “plaket parayla olur mu?” der.

Onları istesenez de cezalandıramazsınız. En kötü yemeği önlerine koyun, “Biz okulda neler yedik, bu bir şey mi?” derler. Çoraplarını hiç yıkamayın, aldırılmazlar bile. Okulda dolabından temiz çorap bulmak için “düşme testi” yaptıklarını bilirim. Yere atar en az ses çıkarana giyer!. Kolay kızdıramazsınız. Onlar ne pis şakalar görmüştür, bir anlatsam şaşar kalırsınız.

Onlarla tartışamazsınız. Her fikrin karşısında bir fikirleri vardır. Tez-antitez ustalarıdır. Üstelik her şeyi bilirler. Bu kadar çok şeyi nasıl biliyorlar diye şaşırmanın. Onların eğitimi sürekli devam etmektedir.

Sosyal medya gruplarındaki yazışmaları bir okusanız... Ekonomi, politika, tarih, spor... Doçentlik tezi rahat çıkar aralarından. Yanlarında, anlamasınlar diye başka bir dilde konuşmaya çalışmayın, her dili bilirler. Fransızca'yı bile. İsterlerse duyar, istemezlerse duymazlar. Öyle çok meraklı degillerdir. Liseyi bitirdikten sonra arkadaşları ne okumuş, hiç bilmezler. Galatasaray'da okumuş ya yeter! Galatasaray'ı bitirmiş bitirmemiş hiçbirinin umurunda değildir. Bir tek tıp okuyan arkadaşlarını iyi bilirler. Hasta olduklarında telefon ile tedavi olmayı çok severler. Başka doktorlara kulak asmazlar. Nobel ödülü almış olsa bile Galatasaray'dan değilse “yaramaz!”, mutlaka bir eksiği vardır. Odadan veya evden çıktığında ne yapacağını unutursa, sakın “Sende unutkanlık başladı” demeyin. Size “door way effect”i (kapı eşiği etkisini) bir anlatır, “Ben mi benadım yoksa!” dersiniz.

Her şeyi bilirler ama evde bozulmuş hiçbir şeyi tamir etmezler. Sıcak su bozulsa

“İlaçta kariyer yolu kadına da erkeğe de eşit derecede açık”

Ahmet Altuğ Oğuz (125) hem Mektepli hem de Galatasaray Üniversitesi'nin ilk mezunlarından. İlaçla başlayan kariyeri, ilaçla devam ediyor; şirketi **Tüm Ekip İlaç** ile sektörün önemli oyuncularını arasında yer alıyor. Mekteple ve Üniversitemiz ile temasını hiç koparmayan Ahmet Altuğ Oğuz'dan, özellikle okul ve meslek seçimi aşamasında olan Galatasaraylı kardeşlerimize tecrübelerini aktarmasını istedik. Toplumsal cinsiyet eşitliği uygulamalarında en duyarlı sektörlerden biri olan ilaç sektöründe, “*Acaba başarıyor muyum, nasıl başarıyorum?*” diye soranlar için onun anlattıklarında epeyce ipucu saklı.

SULTANI DERGİ — Sizi yakından tanıyabilir miyiz? Mektepte nasıl bir öğrenciydiniz?

AHMET ALTUĞ OĞUZ — Ortaokul ve lise yıllarında ders odaklı bir öğrenci değildim. Ama bütünlüme kalmayacağım diye bir hedefim vardı ve kalmadan da mezun oldum. Matematik ve kimya dersleri özellikle sevdiğim derslerdi. Kimya kitabındaki bir deneyi okulda yapmak için şirketimizin laboratuvarından okula izinle fare getirip, deney yapmışlığım bile var.

Fransızcaya özel bir önem veriyordum. Sürekli kelimeler, özellikle de az kullanılan kelimeleri ezberlemeye çalıştığımı hatırlıyorum. O yılların mottosu “*1 dil 1 insan, 2 dil 2 insan*” idi. İşimizde görülen ihtiyaçtan ve ailemin de yönlendirmesiyle Fransızcayla eş zamanlı İngilizce, sonra da İtalyanca öğrendim. Hatta Almancaya da başlamıştım ama devam ettirmedim. Bu arada tabii ki Galatasaray'da ve Beyoğlu'nda olmanın tüm keyfini çıkardım, güzelliklerini yaşadım.

S.D. — Galatasaray Üniversitesi'nin ilk mezunlarındansınız. Lise ve üniversite yıllarınız sizi bugünkü iş yaşamınıza nasıl hazırladı?

A.A.O. — GEÖK anlaşması sanırım 1991 yılında Tevfik Fikret'te imzalandığında, ben salonda görevliydim. Bu tarihi günün de etkisiyle belki de o gün Galatasaray Üniversitesi'ne gitmeye karar verdim. Tabii ilk girenlerden olduğumuz için ilklerin bütün zor-

Ahmet Altuğ Oğuz

luklarını ve karmaşasını da yaşayan devre olduk. Ama iş hayatına atıldığımızda, gerçekten çok iyi bir eğitim aldığımızı; özellikle işletme ve ekonomi derslerinin yanında hukuki nosyonların da iyi şekilde aktarıldığını gördüm.

İlk olmanın zorluklarını yaşadık dedim ama nimetlerinden de faydalandık. Çok özel abla ve ağabeylerimizden ders alma, onlarla tanışma ve deneyimlerinden faydalanma imkânı bulduk. Özellikle GEÖK'ün fikir babalarından olan ülkemizin yetiştirdiği en önemli diplomatlardan Rahmetli **Coşkun Kırca** Ağabeyimiz ile **Osman Zılhoğlu, Barlas Tolan, Yıldızhan Yayla, Erdoğan Teziç, Niyazi Öktem, Süheyl Batum, İzzettin Doğan, Seyfettin Gürsel, Nami Başer, Sibel Yamak**; isimlerini hatırlayabildiklerimiz... Hepsini minnet ile anıyorum. “*Camianın size ihtiyacı var, gelin*” çağrısına uyup, bir an bile düşünmeden çok sayıda Galatasaraylı akademis-

6 D Sınıfı, 1 Nisan 1987

yenin koşarak üniversiteye gelmesi, bence çok etkileyiciydi. Belki de camianın okul dışında bağlılığını ve gücünü, kendi gözlerimle ilk görüşümdü üniversitenin ilk yılları...

S.D. — Liseyi Beyoğlu'nda, üniversiteyi Ortaköy'de okudunuz, Galatasaray'ın yaşamınızdaki yerini anlatır mısınız?

A.A.O. — Galatasaray'a girme hedefim babamdan kaynaklıdır. Babam bir iş insanı ve sanayici olarak uzun yıllar boyunca farklı ortamlarda Galatasaraylı olmanın gücünü görmüş ve beni de bu yönde teşvik etmişti. Çocuk yaşta bir okula değil çok büyük ve önemli bir camiaya girdiğimi biliyordum ama bu sözlerin ve büyüklüğün, kardeşliğin ve beraberliğin ne anlama geldiğini yıllar sonra yaşayarak anlayacaktım. Galatasaray ilk günden beri hayatımın merkezinde oldu. Hatta hayat arkadaşımı bile Galatasaray'da buldum. Çok az insana nasip olacak şekilde, 1985 yılında Galatasaray'a başladığım ve **M. Dalley** ile

Fransızca hazırlık okuduğum sınıfta, 1998 yılında üniversiteden mezun oldum. Ortaköy'deki o bina emek emek restore edildi biz üniversitedeyken. Sınav esnasında ustanın yanına gidip “*Ustam önemli bir sınavdayız, gürültülü işlerini 1 saat erteler misin?*” dediğimizi hatırlıyorum. Yıllar sonra gözyaşları içinde, anılarımızın yanışını da seyrettik maalesef...

S.D. — Tüm Ekip İlaç'ın kuruluş ve gelişim süreçlerini aktarır mısınız?

A.A.O. — Ortaokul yıllarımdan başlayarak yaz aylarında hep çalıştım. Bu çalışmalar, üniversiteye başlayınca zorunlu stajlara evrildi. İlk iş verenim Selçuk Ecza Deposu, sonra L'Oréal Türkiye idi. O zamanki adıyla Prestij Kozmetik sonra Clichy'deki L'Oréal Global HQ... Ülkemizin ilk ilaç şirketi olan Dr. İbrahim Etem Ulagay'da işe başladım. Veteriner bölümünün kurulumunu, tüm IT departmanını dönüştürmeyi üstlendim; bu esnada iki işi de çok daha iyi öğrenme fırsatı buldum.

Türkiye'de çoğu işletme için bilinmez olan ERP projesinin kurulumunu hazırladım ama ortaklar şirketi devretme kararı aldı. Böylece **Tüm Ekip**'in kuruluş dönemi başlamış oldu. Kuruluş aşamasında sektörde çok eski ve güvenilen bir aile olduğumuz için büyük destek gördük. İlk ilaç ruhsatlarımızı, sanayici dostların tesislerinde, sözleşmeli geliştirme ve sözleşmeli üretim ile aldık. İlk üretim tesisini açmamız, Tüm Ekip'i yukarıya taşıyan ilk kırılım oldu. Peşinden ikinci tesis ve diğerleri geldi. Takiben Sanayi Bakanlığı onaylı Ar-Ge merkezi haline geldik. Ruhsat sayımız arttı. Bugün birçok enjektabl antibiyotik üretiminde, Türkiye'de pazar lideriyiz. İhracata önem vermemizle birlikte, 40'a yakın ülkeye milyonlarca kutu ilaç göndermeye başladık. Bu da bir sonraki sıçrama alanımız oldu. 10 kişi ile başlayan yolculuğumuz, 300'e yaklaşan personel sayımız ve 130'a yakın yurtiçi, 50'ye yakın yurtdışı ruhsat ile devam ediyor. Özellikle ihracatta gidecek çok yolumuz var. Tüm gücümüzle çalışmaya devam ediyoruz.

S.D. — Siz hem aile şirketini yönetiyor hem de pek çok meslek örgütü ve STK'da aktif görev alıyorsunuz. Özellikle genç kardeşlerimize, kariyerlerinin başındaki Galatasaraylılara zaman yönetimi konusunda neler tavsiye edersiniz?

A.A.O. — Zaman yönetimi işimin belki de en zor kısmı. Uzun ve yoğun bir mesai ile çalışıyorum ama ilgilenmek zorunda olmadığım detaylardan yarattığım zamanı çok kıymetli buluyorum. Bu alana dikkat etmelerini tavsiye ederim. Bu noktada benim yardımına teknoloji yetişti. Online toplantılar, takvime bağlı sıkı takip, sistemden önüme otomatik düşen raporlar ve yoğun bir mesai. Bir işi yaparken bu mesaiyi ben mi vermeliyim yoksa yöneticilerim mi sorusunu soruyorum kendime. Bu detayı kim toplayabilir, ben mi yapmalıyım? Ben istikameti ve bağlantıyı yarattığım zaman arkamdan arkadaşlar gereğini yapıyorlar mı? Tarlayı sürerken, dökülen ekinleri toplayacak kapasitede arkadaşlarım olmalı. Bir diğer önemli husus da kontrol etmek. Kontrol edebilmek için de ölçümleme şarttır. Ölçemediğiniz bir şeyi değerlendiremezsiniz, değerlendiremediğiniz bir şeyi de yönetemezsiniz. İhracata odaklandıktan sonra DEİK, İKMİB ve TİM bünyesinde görevler aldım. Bunu içinde bulunduğumuz Organize Sanayi Bölgesi

yönetimi, sektörel derneklerdeki Y.K. görevleri takip etti. Dışarıda daha fazla mesai harcamaya başlamam, aslında tüm sektörlerdeki iyi ve kötü örnekleri görmemi ve hem kendimi hem de yönetim sistemimi ve şirketi geliştirmemi sağladı. Gençlere en büyük tavsiyelerimden biri; yaptığınız işi çok iyi yapın ve ekibinizle birlikte konulara hâkim olun. Bir diğer önemli konu ise bağlantılarınız. Bağlantı ya da "network"ün günümüz iş dünyasında belki de her zamankinden daha fazla önemi var. Bunu da dikkate almak önemli diye düşünüyorum.

S.D. — Büyük bir pandemi travması yaşandı. İzleri de hala geçmiş değil. İlaç sektöründeki aktif bir oyuncu olarak, sizce sektör bu sınavı nasıl atlattı? Sizin şahsi tecrübeniz nasıldı?

A.A.O. — Türk tıbbı, başta doktor ve eczacılar, üretimdeki kimyagerler, mühendisler, üniversitelerdeki akademisyenler olmak üzere tüm paydaşlarıyla çok büyük bir başarıya imza attı. İlaç ve tıbbi cihaz sektörünün güçlü varlığı ve know-how'ını da üstüne basarak söylemek lazım. Türk ilaç sektörü, 1900'lü yılların başından bu yana üretim yapan bir sektör. Konvansiyonel kimyasal ilaçlarda, dünyanın önde gelen ülkelerindeniz diyebilirim. Kalite ve bilgi anlamında birçok Avrupa ülkesini de geçersiz.

Bizim sağlık sistemimiz hibrit bir sistem hem devlet hastaneleri hem üniversite hastaneleri hem de özel hastaneler var. Sigorta tarafında hem SGK hem özel sigortalar hem de sandıklar var. Pandemide bu yapının çok kıymetli olduğunu gördük. Sadece özel veya sadece kamu hizmeti olan ülkeler COVID'de sınıfta kaldılar. Biz ise doğru bir koordinasyonla, olabilecek en az hasarla bu dönemi atlattık.

S.D. — Genç kardeşlerimize ilaç sektörünü bir kariyer alanı olarak tavsiye eder misiniz?

A.A.O. — Kesinlikle tavsiye ederim. Sektörümüz çok bilgili ve donanımlı profesyonellere sahip. Sektörde kariyer planları yapan arkadaşlara eczacılık, tıp, kimya, biyoloji eğitimleri almaları öneririm. Doğru donanımla sektöre başlayan hemen herkesin, kariyer basamaklarını tırmanma imkânı var. Üstelik başta "AI" olmak üzere, yeni teknolojik gelişmelerle birçok iş yapış şekli, şimdi öngöremediğimiz şekilde değişecek; "yıkıcı teknoloji" kavramı, bizde de çok fazla noktayı temelden etkileyecektir. Onun için şimdiki jenerasyonların önünü, daha da açık görüyorum.

Toplumsal cinsiyet eşitliği hedefinde de ilaç sektörü, en hızlı koşan sektörlerin başında gelmektedir. Kadın adayların işe giriş ve "cam tavan"a takılmadan ilerlediği en önde gelen sektörlerden biri, ilaçtır. Kariyer yolu kadına da erkeğe de eşit derecede açıktır diyebilirim. Dolayısıyla tüm kardeşlerime sektörümüzü iyi bir iş alanı olarak tavsiye ediyorum.

Soldan sağa: Ersin Erdal, David Muşkatel, Güven Güvenç, Ahmet Altuğ Oğuz

**Cumhuriyet'imizin 100. Yılında
Galatasaray'ımızla Yan Yana
Omuz Omuzayız!**

100
1905
CUMHURİYETİN 100'Ü
GALATASARAY

— 1905 —
GSYİAD
GALATASARAYLI YÖNETİCİ VE İŞ İNSANLARI DERNEĞİ

60 Yıllık Mektep Kardeşliği

Mektep kardeşliği bir ömür süren, yıllara hiç aldırmadan ilk günkü coşkusuyla devam eden eşsiz bir bağ. Devre arkadaşlarıyla yıllar sonra buluştuğunda “Sanki dün ayrılmış gibiyiz” demeyen yok değil mi aramızda? 107 devresinin geçen aylarda iki günlük Çeşme buluşması ve düşündürdüklerini, aynı devreden usta kalem Umur Talu Sultanı için yazdı...

Her şey 107. dönemden ilkokul girişli üç arkadaşın, tesadüfen 2022 Eylül’ünde karşılaşmasıyla başladı. 60. tanışma yıl dönümlerine bir sene vardı. Bir toplantı düzenlemeye karar verdiler. İlkokul 1963 yılında onların girişinden sonra kapanmış, 100. yılda son mezunlar olmuşlardı. Bu kutlanmaz da ne kutlanırdı? Yaklaşık bir yıllık organizasyondan sonra bir 16 Eylül günü, tam 60 yıl sonra gene aynı coşku ile İstiklal Marşı söylendi; Anımız okundu; idareciler konuştu, okul başladı.

1963’te 66 kişiydiler, bugün hayatta olan 49 kişinin büyük bir kısmı eşleri, çocukları, ebeveynleri hatta torunları ile geldiler. Sevincin hüznü, kahkahaların göz yaşlarına, geçmişin geleceğe karıştığı duygu yoğun bir buluşma oldu. Son ilkokulluların baskıda olan albümü 60 Yıllık Kardeşlik’ten birkaç kare ve aynı dönemden Sevgili Umur Talu’nun yazısı ile baş başa bırakalım sizi...

En sonuncumuz hoşça kal diyene kadar...

Birbirimizi ararken kayıplarımızı bulduk... Kayıplarımızı anarken kendimizi bulduk! 1963’de 66 ilkokullu ya da son ilk Mektepli yola çıkmışız... Yollar tamamen açık sanmışız. Kimimiz hepimize sarılmış, kimimiz hepimizden öteye savrulmuş. 60 yıl sonra, en gencimiz 66 iken, 17’imiz aramızdan sessizce ayrılmış. Kimi 60’ını, kimi 50’sini, kimi daha da öncesini görmemiş. Ama biz, 60 yıl sonra bile bir araya gelebilen, aynı hatıralar, birbirine omuz veren hatırlamalarla bir diğerine sarılan kaç kişiye; 2 Çeşme gün ve akşamında, hepsini aramızda görmüş; hepsini yanımızda, kâh gülümsememizde kâh gözyaşımızda bilmişiz. Galiba şöyle oluyor: Bu okulda, henüz 6-7 yaşındayken nasıl bir duygu ekmişsen kalbine, ne ölümle yok oluyor ne ayrılıklarla soluyor ne yıllarla eskiyip tükeniyor. Ne ekmişsen 66 kişi iken, istediğin kadar eksil; yine aynı sayıyla, aynı kalplerle çoğalıp gelmiş oluyorsun, 60 yıl sonra bir günbatımına; yeniden çocuk olabiliyorsun, yine bir gün doğumunda...

Bu fotoğraflarda sağdan sola, soldan sağa, 1’den 1’Aya isim saymanın; bir ismi diğerinden ayırmanın çok da manası yok. Çünkü yaşlanınca belki tanımadığını, yaşlandığın halde o kimi muzip, kimi endişeli, kimi gururlu, kimi meraklı bakışlardan tanıyorsun. Siyah beyaz fotoğrafta bile kazağının mavisini, yeğelinin kahvesini hatırlayabiliyorsun. En ön sıradaki cennetliklerin ellerinden, telaşla öpüveriyorsun.

Herkes bir ötekinin benzeri olduğu için değil...
Herkes bir ötekinin kardeşi kaldığı için!
Hatıralar taze olduğu için değil...

Hayatımızın dönüm noktasıyla, Mektepte, Galatasaray’da, bir Ortaköy sabahında orada; hep birlikte, böyle omuz omuza tanıştığımız ve yolculuğa birlikte çıktığımız için. Kayıpmiş, eksikmiş, acaba neredeymiş demeden, o yolculuk en sonuncumuz da hoşça kal diyene kadar süreceği, geriye sadece bu fotoğraflar kalsa da işte öyle de asla bitmeyeceği için!

UMUR TALU (107)

**107 Devresi. Sınıf 1,
29 Aralık 1963, Ortaköy**

SOLDAN SAĞA

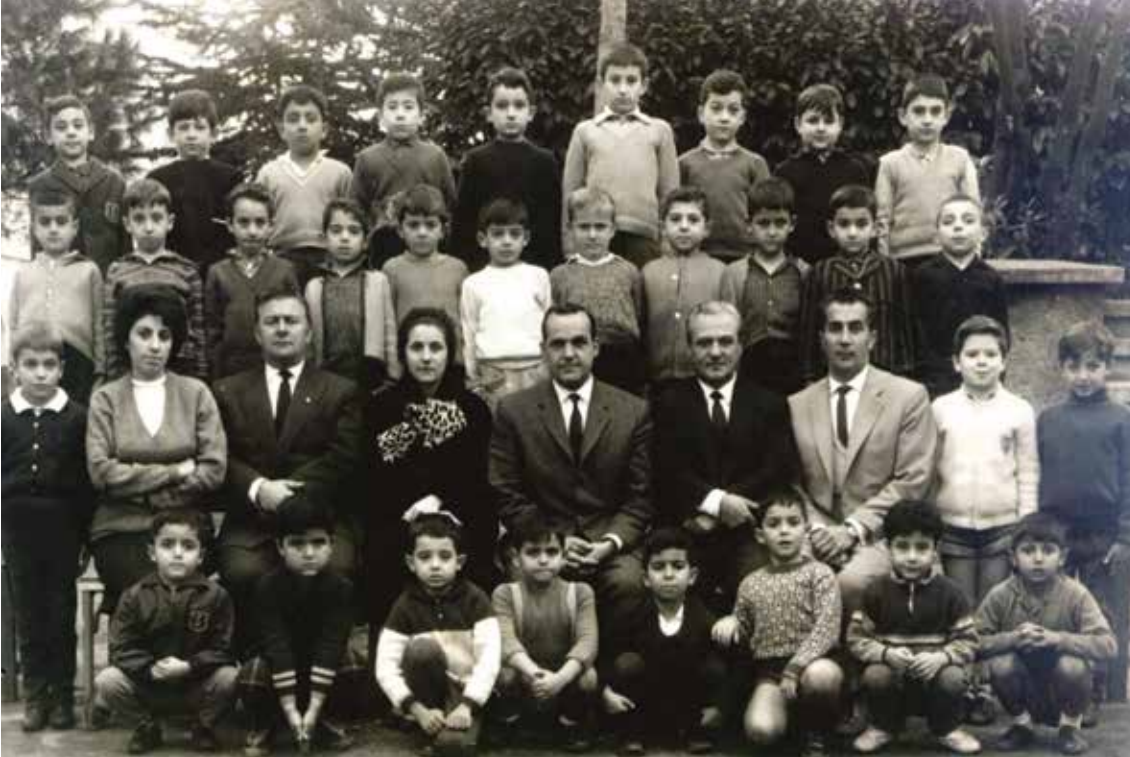
Arka Sıra: Levent Havsa, Macit Umul, Cemal Benderli, Mehmet Akozan, Toygar Şatıroğlu, Ali Kerimoğlu, Selçuk Özüpek, Ömer Duru.

Sol Yan: *Aslıhan Korkut.*

Orta Sıra: Erhan Özara, *Tevfik Gürmen*, Zeki Özdoğan, Yalçın Meçoğlu, Donat Yıldız, Mete Yardımcı, Ateş Akansel, *Turgay Baykal*, Osman İnce, Aydın Ünel. Alt Sıra: Reha Erekli, Kemal Dinçer, Yavuz Alpaslan, Kemal Çevik, Akın Özer, Ferhan Pekergin, Can Başar, Yalçın Seyhan, Ali Sinan Varlık, *Erhan Okçan.*

Sağ Yan: Hüseyin Altinel.

ÖĞRETMENLER: Enver Bey, Aysan Abla, Sıtkı Bey, İbrahim Bey, Muzaffer Hanım, Mme. Ilacq, Necdet Bey.

**107 Devresi. Sınıf 1A
29 Aralık 1963, Ortaköy**

SOLDAN SAĞA -

Arka Sıra: Ali Seyvan, *Vedat Akgüner*, Mehmet Gümen, *Mutlu Erbahar*, Turgut Karyot, Nihat Levent, Mahir Boyacıoğlu, *Selçuk Saraçer*, *Ömer Mangaloğlu.*

Orta Sıra: *Ensari Derinçay*, Osman Akaltun, Oğuzhan Tanındı, Umur Talu, Deha Genç, Levent Kaplangı, Osman Serim, Abdullah Özkurt, Hakan Sevsay, *Serdar Akman*, Celal Caner.

ÖĞRETMENLER: *Hasan Tuncer*, Serpil Abla, Fuat Bey, Mme. Ilacq, İbrahim Bey, Sıtkı Bey, Enver Bey, İskender Pisak, Sinan Kadirbeyoğlu. Çömelmiş Olanlar: *Hasan Bostancı*, Nezih (Sınıf Ablası yakını), Samim Yılmaz, Aydın Sözen, *Ömer Arakon*, Rauf Gönenç, *Süheyl Atinel*, Cem Köklü.

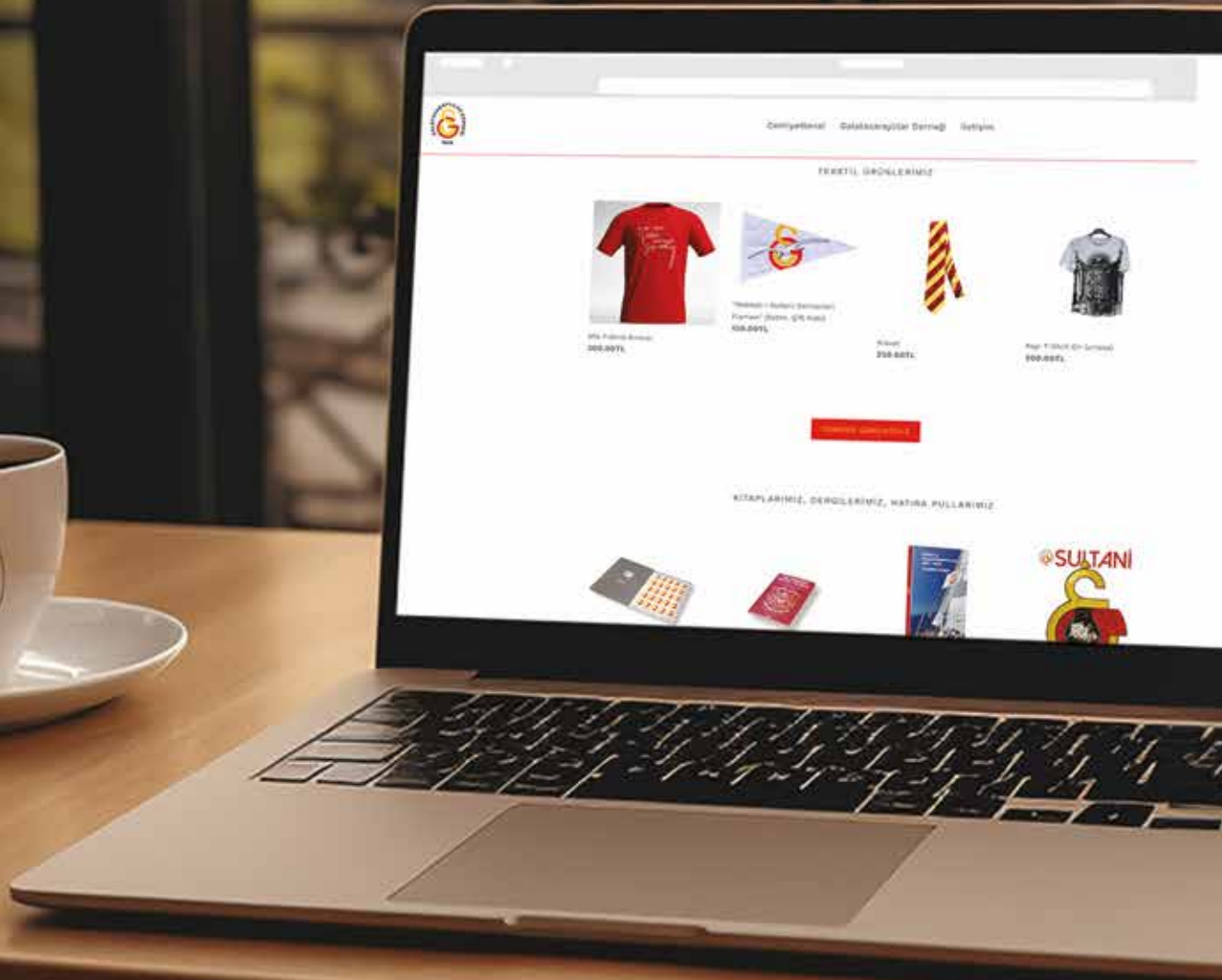
(*Vefat edenler italik ile belirtilmiştir.*)

YAN SAYFADA: 107 Devresi, Eylül 2023 Buluşması. SOLDAKİ FOTOĞRAF: Sınıf 1. SOLDAN SAĞA - Arka Sıra: Osman İnce, Kemal Çevik, Selçuk Özüpek, Levent Havsa. Orta Sıra: Toygar Şatıroğlu, Mahmut Sinoplu, Cemal Benderli, Reha Erekli, Can Başar. Ön Sıra: Macit Umul, Aydın Ünel, Ali Sinan Varlık.

SAĞDAKİ FOTOĞRAF: Sınıf 1A. SOLDAN SAĞA - Arka Sıra: Ali Seyvan, Mahmut Sinoplu, Hakan Sevsay, Celal Caner, Abdullah Özkurt, Turgut Karyot, Cem Köklü. Ön Sıra: Nihat Levent, Rauf Gönenç, Umur Talu, Levent Kaplangı, Deha Genç.

Yeni Ürünleriyle

Q cemiyyettenal.com

Hıfzı Topuz'un Ardından

Mektebimizin yetiştirdiği en kıymetli yazın insanlarından gazeteci ve yazar, Cumhuriyetle yaşıt, 1942 mezunu **Hıfzı Topuz** Ağabeyimizi Eylül ayında sonsuzluğa uğurladık. 2014 yılı Galatasaray Ödülü'nün de sahibi olan Topuz, 100 yıllık yaşamına çok sayıda ulusal ve uluslararası sorumluluk ve tarihle bugün arasında bağ kuran eser sığdırdı. 101 devresinden **Ali Vedat Oygür**, Hıfzı Topuz'un yazınsal portesini Sultani için yazdı. Sultani olarak biz de Hıfzı Ağabey'i saygıyla anıyoruz.

1923 yılında İstanbul'da doğan **Mustafa Hıfzı Topuz**, ilkokul beşinci sınıfta girdiği Galatasaray Lisesi'ni 1942 yılında bitirince, bir yıl Güzel Sanatlar Akademisi'ne devam ettikten sonra girdiği İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden 1948 yılında mezun olur. Hukukçu olamayacağına karar verince üniversite yıllarında, 1947-58 yıllarında Akşam gazetesinde önce istihbarat şefi, sonra yazı işleri müdürü olarak çalışır. 1952'de İstanbul Gazeteciler Sendikası'nın kurucuları arasında yer alır ve başkanlığını yapar. 1958 yılında aldığı bir bursla Paris'e gider gitmez, zaten daha önceden arkadaş olduğu, siyasal nedenlerden dolayı ülkeden kaçmak zorunda kalmış **Abidin Dino**, **Avni Arbaş**, **Fikret Muallâ**, **Nejat Devrim**, **Pertev Boratav**, **Mübin Beken** gibi sanatçılarla buluşur. **Nazım Hikmet** ile de arkadaşlık yapar ve evine sıkça gelenlerden birisi de **Bedri Rahmi Eyuboğlu**'dur. Strasbourg Üniversitesi'nde devletler hukuku ve gazetecilik alanlarında yüksek lisans (1957-59) ve aynı okulda gazetecilik alanında doktorasını (1960) yapar. 1959 yılından 1983 yılına kadar Paris'te UNESCO Genel Merkezi'nde özgür haber dolaşımı şefi olarak çalışır ve Afrika ülkelerinde, Hindistan'da ve Filipinler'de gazetecilik üzerine çalışmalar yapar. 1962 yılında, o zamanki adıyla Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu'nun kuruluşu için Paris'te UNESCO'nun merkezinde ilk projeleri hazırlar. 1974-75 yılları arasında, İs-

Hıfzı Topuz, Galatasaray Ödülü'nü teslim alırken...

mail Cem'in önerisiyle TRT'de radyolardan sorumlu genel müdür yardımcılığı yapar. Hıfzı Topuz, 1983 yılında UNESCO'daki görevinden emekli olup, Türkiye'ye döner. 1986'da İletişim Araştırmaları Derneği'ni kurar.

Galatasaray'da **Esat Mahmut Karakurt**, **Fahri Ozansoy** ve **İsmail Hamit**'ten Türkçe ve edebiyat dersi alarak, yazı yaşamına 40'lı yıllarda başlayan Hıfzı Topuz, 90'lı yıllara kadar roman ya da öykü yazmamıştır. Bu dönemde daha çok inceleme ve araştırma yazıları kaleme almıştır. 1947-1957 yılları arasında yazdığı ilk yazıları, Vatan; Milliyet ve Cumhuriyet gazeteleriyle çeşitli dergilerde yayımlanmıştır. Sayıları 15'i bulan anı kitaplarının ilki olan "**Konuklar Geçiyor**" 1975'te ve sonuncusu "**Anı ve Mektuplarla Melih Cevdet Anday**" 2019'da yayımlanmıştır. Anadolu, Galatasaray ve İstanbul üniversiteleri iletişim fakültelerinde basın, radyo-televizyon tarihi, uluslararası iletişim ve siyasal iletişim dersleri vermiştir. 2003 yılında "**Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Basın Özgürlüğü Ödülü**", 2007'de "**Başın Öne Eğilmesin**" ile "**36. Orhan Kemal Roman Armağanı**" ve 2009'da "**Çağdaş Gazeteciler Derneği Onur Ödülü**"nü kazanır.

Yazarın ilk romanı olan "**Meyyâle**", 75 yaşındayken, 1998'de yayımlanmıştır. Sonuncusu olan "Paris Sürgünü" (2019) ile romanlarının sayısı 18 olmuştur. Romanlarının 11'i tarihsel, 7'si ise biyografiktir. Tek öykü kitabı "**Gizli Aşkılar**" (2015), 50 ve 60'lı-

yılların Paris ve İstanbul'unda, kimisini kendisinin kimilerini de arkadaşlarının yaşadığı olayları anlatır. Hıfzı Topuz, oldukça ileri bir yaşta sonra roman ve öykü yazmaya; başta kendi ailesi olmak üzere geçmişle ilgili topladığı belgeleri ve tanıdığı, benimsediği kişilerin hayatlarını, yaşadıklarını anlatmaya yönelmiştir.

Romanlarında bir ya da birden çok kişiyi ön planda anlatırken, arkada da o dönemlere ilişkin bilgi vermiştir. Kahramanları hep gerçek kişiler olup, onların bireyselliklerine ve olay yerinin özelliklerine ayrıntılı olarak girmeksizin; kişilerle mekân arasında bağ kurmaksızın, sadece dönemin olayları üzerinde yoğunlaşmıştır. Belki bu yüzden, romanlarında sanatsal-likten çok içerik ön plana çıktığından, hakkında en az inceleme yapılan yazarlardan biri olmuştur.

Hıfzı Topuz, kaleme aldığı romanlarda, "Kara Çılgılık" hariç Osmanlı Devleti'nin son yüzyılı ile Cumhuriyet'in başlarındaki dönemler üzerinde durmuştur. Kara Çılgılık'ta (2008), Kongo'daki bağımsızlık mücadelesini, bu süreçte yaşananları irdelemiştir. İlk tarihsel romanı olan Meyyâl'de (1998) anneannesinin annesinden hareketle, 1857-1918 döneminde Avrupa'nın paylaşmaya çalıştığı güçsüz Osmanlı ile birlikte, biraz Avrupa'nın biraz da Rusya ile Kafkasya'nın tarihini anlatır. "Paris'te Son Osmanlılar"da (1999), Abdülmecit'in kızı olan Mediha Sultan

ekseninde, 1850'lerden 1920'lere kadarki dönemde, ilk Jön Türkler'in Batılılaşma çabaları ve devrin siyasi mücadeleleri irdelenmiştir. "Hatice Sultan" (2000), III. Mustafa'nın kızı ve III. Selim'in kız kardeşi olan Hatice Sultan'ın 1768-1822 yılları arasındaki yaşamının arka planında, III. Selim ile II. Mahmut dönemlerindeki yenileşme çalışmalarını ve Kabakçı Mustafa olayı ile Alemdar Mustafa Paşa'yı ele almıştır. "Gazi ve Fikriye" (2001), Mustafa Kemal Atatürk'ün doğduğu yıl olan 1881'de başlayıp, üvey amcasının kızı Fikriye'nin öldüğü 1924'te biten dönemde gelişen olayları ve başlıca kişileri anlatır. "Milli Mücadele'de Çamlıca'nın Üç Güllü" (2002), 1918-1923 yılları arasındaki Milli Mücadele'nin anlatıldığı bir romandır; Kurtuluş Savaşı'nda önemi büyük olan yeraltı örgütleri ile buralarda görevli hamal ya da kayıkçı gibi o günün isimsiz kahramanları ve sonrasında Cumhuriyet'in kurulduğu yıllarda yaşanan kimi sıkıntılar da yansıtılmıştır. "Devrim Yılları" (2004) adlı romanda Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki devrimler ile İzmir Suikastı ve Menemen olayı işlenmiştir. "Tavcan" (2005), 1934-1946 yılları arasındaki dönemde Köy Enstitülerinin kuruluşu ve kapanışı ile Cumhuriyet'i etkileyen önemli olayları anlatmaktadır. "Özgürlüğe Kurşun"da (2007) 1909-1926 yılları arasında öldürülen beş gazeteci ve Birinci Dünya, Çanakkale ve Kurtuluş savaşlarına ilişkin

kimi ayrıntılar anlatılmaktadır. "Abdülmecit, İmparatorluk Çökerken Sarayda 22 Yıl"da (2009), Osmanlı Devleti'nin 1839-1852 yılları arasındaki döneminde Abdülmecit'in yaşamı çerçevesinde 1839-1861 yıllarındaki kalkınma çabaları, bilgisizlikleri nedeniyle halkın ve yöneticilerin büyük çoğunluğunun bu çabalara direnç göstermeleri, yolsuzluklar ve savurganlıklar yüzünden devletin iflasa sürüklenmesi anlatılmaktadır. "Şanlı Kanlı Yıllar: Osmanlı'da III. Murat ve III. Mehmet Dönemi" (2017) başlıklı roman ise 16. yüzyılın sonu ile 17. yüzyılın başına denk düşen yıllara ayna tutmaya çalışmıştır. "Nevbahar" (2018), Osmanlı'nın çöküşünden 1950'lere kadar uzanan zaman diliminde, ailenin Meyyale'den sonraki kuşaklarını anlatır.

Biyografik romanları "Taif'te Ölüm" (1999) Mithat Paşa'nın; "Başın Öne Eğilmesin" (2006) Sabahattin Ali'nin; "Hava Kurşun Gibi Ağır" (2011) Nazım Hikmet'in; "Elbet Sabah Olacaktır" (2012) Tevfik Fikret'in; "Vatanı Sattık Bir Pula" (2013) Namık Kemal'in, "Çılgın ve Özgür" (2014) Neyzen Tevfik'in, "Paris Sürgünü" (2019) ise ressam Ayni Arbaş ile sinema sanatçıları kızı Zerrin ve torunu Derya'nın yaşamlarını anlatır. Bu romanlarda, ana konu olan kişilerin yaşamını anlatırken, dönem içerisinde yaşananlara da değinmiştir.

KAYBETTİKLERİMİZ

20 Mayıs-15 Kasım 2023

- Acar Şamlı** (1949 girişli)
Ahmet Oktay Uzunçarşılı (1944 yılı mezunu)
Alaaddin Cezmi Sezer (1969 yılı mezunu)
Arif Akgün (1958 yılı mezunu)
Prof. Dr. Atıf Ural (1953 yılı mezunu)
Ayşe Simla Sirmay (1993 yılı mezunu)
Aziz Yüksel Akura (1947 girişli)
Engin Ardıç (1970 mezunu)
Ferdi Cem Karacaoğlu (1962 yılı mezunu)
Prof. Dr. Gökçen Orhan (1986 yılı mezunu)
Hasan Kaya Türkus (1960 girişli)
Hıfzı Topuz (1942 yılı mezunu)
Hüseyin Taşmal (1970 yılı mezunu)
Hüsnü Gündoğar (1962 girişli)
İhsan Arcıl (101. Dönem)
İrfan İnanç (1950 yılı mezunu)
Mehmet Göker Arıca (1983 yılı mezunu)
Mehmet Pinhan Pamir (1987 mezunu)
Muammer Ekonom (1952 yılı mezunu)
Necmettin Cevheri (1951 yılı mezunu)
Oğuz Başyazgan (1949 girişli)
Okan İsmail Tekinşen (1962 yılı mezunu)
Osman Özben (1964 yılı mezunu)
Raif Ertüzün (1950 yılı mezunu)
Rıfat Yaşar Sirer (1962 yılı mezunu)
Suat Köprülü (1970 yılı mezunu)
Uğur Gürtunca (1948 yılı mezunu)
Prof. Dr. Yalçın Çakalır (1960 girişli)

Alfabetik olarak listelenmiştir.

Mektepli Bulmaca

Lise öğreniminin devam ettiği dönemde, babası ile katıldığı Galatasaray Balosunda, Cumhuriyet Gazetesinin düzenlediği yarışmaya katılması konusunda gelen teklifleri babası kabul etmemiş ve babasının arkadaşlarının bir yıllık ikna çalışmaları sonucunda, 1932 yılındaki güzellik yarışmasına katılan ve “*Dünya Güzeli*” seçilen kişi kimdir?

Keriman Halis Ece

“Galatasaray Lisesinin modern Türkiye’nin ortaya çıkışı üzerindeki etkisi muazzam oldu. Batı tarzı bir eğitimden geçmiş ve Batılı idare mekanizmasını işletmeye muktedir idareci ve diplomatlara duyulan ihtiyacın yarattığı baskı artarken, Galatasaray mezunları Osmanlı İmparatorluğu’nun ve sonra da Türkiye Cumhuriyeti’nin siyaset ve idaresinde hakim bir rol üstlendiler. Sultani Lisede hiç oyun bahçesi yoktu ama Modern Türkiye’nin zaferlerinin hiç de azımsanmayacak bir kısmı bu okulun sınıflarında kazanıldı.” Bu yazıyı kaleme alan “**Modern Türkiye’nin Doğuşu**” kitabının yazarı kimdir?

Bernard Lewis

Cumhuriyet’in kuruluşunda Mustafa Kemal’in yanında bulunan çalışma arkadaşlarından sadece **İsmet İnönü** hariç neredeyse tamamının çocukları Galatasaray Lisesinde okumuştur. Bu isimler kimlerdir?

Kılıç Ali-Recep Peker-Kazım Özalp - Salih Bozok-Nuri Conker

Cumhuriyetin ilanına değin geçen dönemde atletizm sporunun bu ülkede gelişmesi için bayraktarlık yapan Galatasaraylılar, 1924 yılından itibaren pistlere sürdükleri muhteşem sporcularla bu branştaki üstünlüklerini tartışmasız bir şekilde ilan ettiler. Bu isimlerin önde gelenleri kimlerdir?

Rauf Hasağası-Ömer Besim Koşalay-Vildan Aşır Savaşır - Mazhar Nazım-Şinasi Şahingiray

Keriman Halis Ece

Anılarında, “Efendim, Galatasaray Lisesi’nde sanıyorum 1930-31 seneleriydi. Ziyarete geldi ve tesadüfen çok şanslı bir sınıf olacak ki, bizim sınıfa girdi. Hiç unutmam resim dersindeydik. Orta sınıf filandı. Ve sınıfımızda Galatasaray’ın giriş kapısında, yani binanın giriş kapısının üstünde balkonlu bir sınıf vardır. O balkonlu sınıfta resim dersi yapıyorduk, bizim sınıfa girdi. Orada çok kısa bir mesafeden Atatürk’ü görmek şansına nail oldum. Karşısındaki müthiş tesir eden bir insandı. Daha önceleri, bir 29 Ekim Cumhuriyet Bayramında gördüm onu. İzci olarak okuldan kafiler halinde Ankara’ya giderdik ve önünde resmi geçit yapardık. ‘Önünden geçerken gözüne bakıp geçin’, dediler... Gözüne bakamadım... Herkes için aynı şey oluyordu. Sanki gözünden kıvılcımlar çıkıyordu. Sonraları işte o gün sınıfa girdiği zaman da aynı şeyi müşahade ettim. Gözünden sanki kıvılcımlar saçılıyordu... O’nun böyle kolay kolay gözünün içine bakılamıyordu.” Bu anısını anlatan Galatasaraylı sanatçı ve **İzcez Orkestrası**’nın kurucularından olan kişi kimdir?

Semih Argeşo

1930’lu yıllarda Galatasaray İzcileri, Ankara’da Cumhuriyet bayramlarına katılmış ve **Atatürk**’ün takdirlerini kazanmıştır. Bu dönemdeki Galatasaraylı İzcilerin Oymak Bey’i kimdir?

Ahmet Osmanoğlu

Memleketimizde uzun yıllar Batı kültürünün ve yaşayışının öncülüğünü yaparak, bu kültürün yerleşmesine çalışmış olan ve bu kültürü almış insanların yetişmesine sebep olan *Galatasaray Sultanisi*’nin ismi, ne zamandan sonra “**Galatasaray Lisesi**” olarak değiştirildi? Bu tarihten sonra “ehliyet” sistemi kaldırılarak, “*diploma*” sistemi getirildi; Türkçe-Fransızca öğrenimi birleştirildi. Okula orta kısmın yanı sıra bir de ticaret bölümü eklendiyse de (1924), bu bölüm 1932’de kaldırıldı. 1929’da, genel tarih ve coğrafya gibi kültür derslerinin, Türkçe okutulması karara bağlandı. Okulun öğrenci sayısı 1600’e çıkarıldı (1930).

Türkiye Cumhuriyeti’nin ilanı

Galatasaray Lisesi’nde okuyanların çok iyi tanıdıkları bir fotoğraf olan Atamızın çok şık sivil kıyafetli bir resminde, göğsünde sağ tarafta İstiklal Madalyası, sol üst cebinde beyaz bir mendil, altında Ata’nın kendi el yazısıyla “**Galata Saraya**” ithafı ve “**Gazi M. Kemal**” imzası bulunur. Atamızın bu resminde sağ üst köşede bulunan tarih nedir?

14.XII.1930

Atatürk Galatasaray Lisesi’yle yakından ilgiliydi. Mektebi 1930’daki ilk ziyaretinden sonra, Ortaköy’de nereyi Mektebe tahsis etti? Önceleri ilkokul ve yetiştirici sınıfları, sonra kız talebeler orada tedrisata devam ettiler.

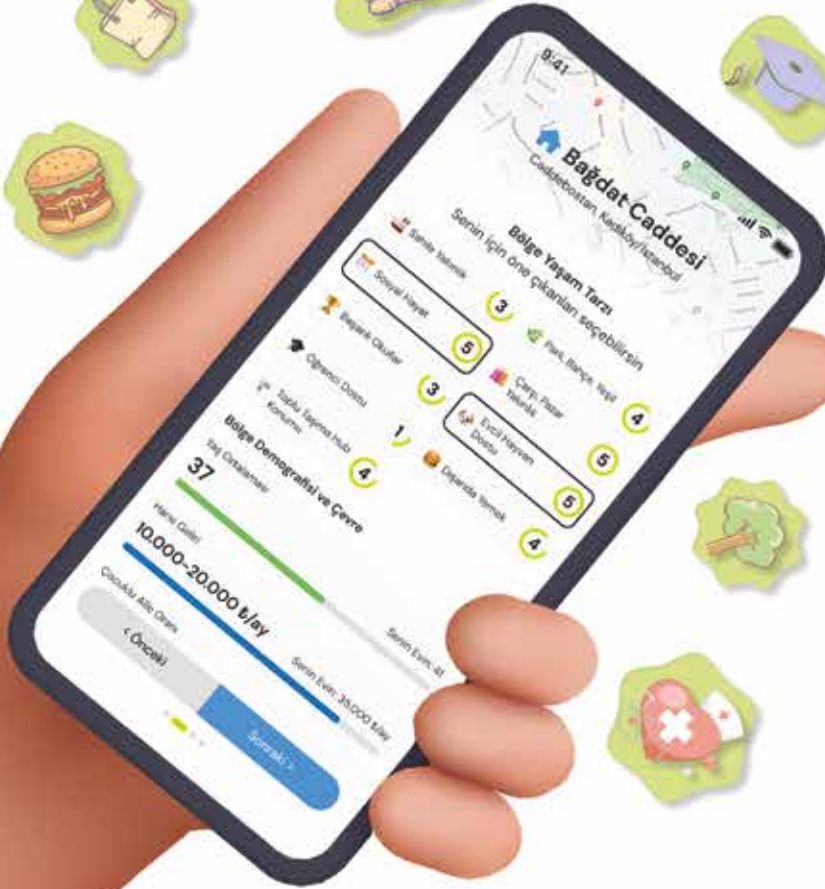
İbrahim Tevfik Efendi Sahil Saraylı

mapiki

Şans değil Mapiki!

**İstanbul kazan
biz kepçe!**

Nerede oturduğunu söyle,
yaşam tarzına uygun
bölgeleri ve ilanları yapay
zeka ile bulalım.

App Store

Google Play Store

Sürdürülebilirliği önemsiyor, 'Gelecek Bebeklerin' diyoruz!

Siz de ebebek ile sürdürülebilirliğe bir adım atın!

1 AMBALAJ GERİ DÖNÜŞÜM KUMBARASI

Geri dönüştüreceğimiz ambalajlar ile hem doğamızı hem kaynaklarımızı koruyalım.

2 DETERJAN DOLUM İSTASYONU

Deterjan Dolum İstasyonunda yeniden dolum ile sürdürülebilirlik hareketine siz de destek olabilirsiniz.

3 BENDEN KARDEŞİME Dönüşüm Sepeti

Paylaşmak istediğiniz bebek tekstil ve oyuncak ürünlerini dönüştürelim, şefkatle buluşturalım.